

የኢትዮጵያ ታሪክ

ኑብያ-አክሱም ዛጉዬ

አስከ : ዐረ : ይኩኖ : አምላክ : ዘመነ : መንግሥት ::

ተጻፈ :

ከተክለ : ጻድቅ : መኩሪያ

፩ኛ መጽሐፍ

ግርማዊ : ቀዳማዊ : ኃይለ : ሥላሴ : በነገሡ : በጽጌኛው : ዓመት :
ይህ : መጽሐፍ : በትንሣኤ : ዘንብ : ማተሚያ : ቤት : ታተመ ::

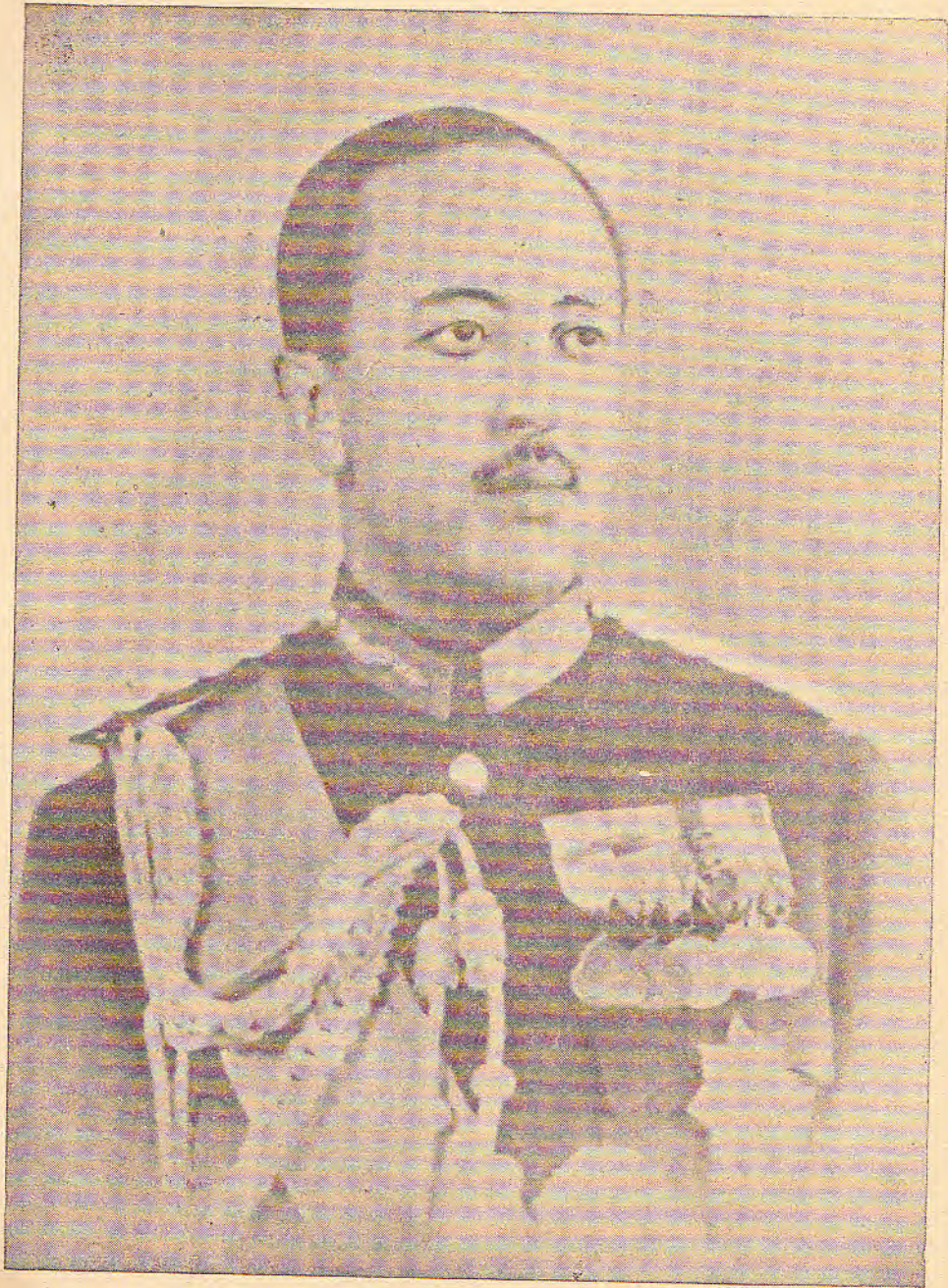
አዲስ : አበባ : ጥር : ፲፮ : ቀን : ፲፱፻፶፩ : ዓ. ም.

ገርግዊ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ንጉሠ ነገሥት ዘኢትዮጵያ ም

ግርማዊት ኦቲን መንን ።

ለዐለ መርዕድ አዝማቶ አበፋ ወሰን የኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥት መንግሥት አልጋ ወራሽ ።

መ ቅ ድ ም ።

የኢትዮጵያ ፡ መንግሥት ፡ የነፃነት ፡ ዘመን ፡ ረዥም ፡ እንደመሆኑ ፡ መጠን ፡ በዚህ ረዥም ፡ ዘመን ፡ ውስጥ ፡ በገሪቱ ፡ ላይ ፡ የውስጥ ፡ ጦርነትም ፡ የአስተዳደርና ፡ የዳኝነት የንግድና ፡ የሸቀጥ ፡ መለዋወጥ ፡ ከውጭ ፡ መንግሥታት ፡ ጋር ፡ የግንኙነት ፡ ጉዳይ ፡ መፈጸሙ ፡ ሳይቀር ፡ በድንጋይም ፡ በብራናም ፡ ላይ ፡ ሠፍሮ ፡ የምናገኘው ፡ እስካሁን የምናውቀው ፡ የታሪክ ፡ ጽሑፍ ፡ አነስተኛ ፡ ነው ። የየዘመኑን ፡ ታሪክ ፡ እግር ፡ በእግር ፡ እየተከተለ ፡ አዘጋጅቶ ፡ ያከታተለው ፡ ከለመኖሩ ፡ የተነሣ ፡ ሙሉ ፡ የኢትዮጵያን ታሪክ ፡ ለማግኘት ፡ ለማክረግና ፡ ለመረዳት ፡ ጸሐፊም ፡ አንባቢም ፡ ሁሉ ፡ በዚህ ፡ ረገድ ፡ ችግረኛ ፡ መሆኑ ፡ የታወቀ ፡ ነው ። ስለቀድሞው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ታሪክ ፡ እዳር ፡ ቆመን ፡ መመልከት ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ጸሐፊ ፡ ያዘጋጀውን ፡ አነስተኛ ፡ ጽሑፍ ፡ ለይተን ፡ ማንበብና ፡ መተረክ ፡ ሳይሆን ፡ እውስጥ ፡ ገብተን ፡ የረዥሙን ፡ ዘመን ፡ ታሪክ ፡ በድንጋይና ፡ በብራና ፡ ከተጻፈው ፡ ላይ ፡ ለማዳረስ ፡ የፈለግን ፡ እንደሆነ ፡ ምን ፡ ያህል ፡ ተበታትኖም ፡ ተወሳኝም ፡ እንደሚገኝ ፡ መረዳታችን ፡ አይቀርም ።

ከዚህ ፡ ፀምደ ፡ ጽዮን ፡ ዘመን ፡ መንግሥት ፡ (፲፱፻፴፰-፲፫፻፳፰ ፡ ዓ. ም.) ወዲህ ፡ ሞላ ፡ ከጎደል ፡ የነገሥታቱ ፡ ዜና ፡ መዋዕል ፡ በግዕዝ ፡ ቋንቋ ፡ እተጻፈበት ፡ ውስጥ ፡ ያገሪቱ ፡ ታሪክ ፡ በጫጭሩ ፡ እየተወሰነ ፡ ከማለፍ ፡ በቀር ፡ እንደሌሎቹ ፡ መንግሥታት ታሪክ ፡ በአማርኛ ፡ እንኳ ፡ ቢቀር ፡ በዚያው ፡ በዘመኑ ፡ በሚጻፍበት ፡ በግዕዝ ፡ ቋንቋ ፡ አጥጋቢ ፡ ታሪክ ፡ አይገኝም ። ከነገሥታቱ ፡ ዜና ፡ መዋዕል ፡ ውስጥ ፡ ያንዱ ንጉሥ ፡ የተገኘ ፡ እንደሆነ ፡ የሌላው ፡ ይጠፋል ፡ ወይም ፡ የተገኘው ፡ ላንድ ፡ ምዕራፍ ፡ የሚበቃ ፡ ሐተታ ፡ ለመስጠት ፡ የማያስችል ፡ ይሆናል ። የዚህም ፡ ሁሉ ምክንያት ፡ የፊተኛው ፡ በየዳትና ፡ የኋለኛው ፡ በግራኝ ፡ መሐመድ ፡ መነሣት ፡ ቢመካኝ ፡ ከግራኝ ፡ ወዲህ ፡ ያለውም ፡ በጎንደር ፡ የነበሩት ፡ የነገሥታት ፡ ታሪክ ፡ ሙሉና ፡ ዝርዝር ፡ ታሪክ ፡ ይጎድለዋል ።

ከዚያ ፡ የበለጠ ፡ ደግሞ ፡ ያገሪቱና ፡ የመንግሥቱ ፡ ታሪክ ፡ የፖለቲካውና ፡ የኢኮኖሚው ፡ ሁኔታ ፡ የሚታወቀው ፡ በልክ ፡ ነው ። እንደዘመኑ ፡ ልማድ ፡ የዚህ ፡ ክፍል ፡ ሐላፊዎች ፡ በየዘመኑ ፡ ያሉት ፡ ጸሐፍተ ፡ ትእዛዛት ፡ ናቸው ። የነርሱም የጸሐፊነት ፡ አቅማቸው ፡ በዚህ ፡ በጠባብና ፡ የንጉሥን ፡ ዜና ፡ መዋዕል ፡ በመጻፍ ፡ ብቻ ፡ የተወሰነ ፡ ይሁን ፤ ወይም ፡ ከዚህ ፡ አልፎ ፡ በዕፈው ፡ መጻፍ ፡ እያሰቡ ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ የተቸገሩበት ፡ ዛሬ ፡ የማንረዳው ፡ ምክንያት ፡ ይኑር ፡ አናውቅም።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ከዚህ ፡ ፀምደ ፡ ጽዮን ፡ ወዲህ ፡ ያለው ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ ሲገኝ ከዚያ ፡ በፊት ፡ ያለው ፡ የአክሱሞችና ፡ የዛጉዬዎች ፡ ታሪክ ፡ ከዚህ ፡ የበሰ ፡ ነው ። ታሪክ ፡ ነገሥት ፡ በሚባለው ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ ከጻድቃንና ፡ ከሰማዕታት ፡ ገድልና ፡ ድርሳን ፡ ጋር ፡ ተሰባጥሮ ፡ የሚገኘው ፡ የነገሥታቱ ፡ ታሪክ ፡ እርስ ፡

በርሱ ፡ ከመለያየቱ ፡ በቀር ፡ ዛሬ ፡ ከልዩ ፡ ልዩ ፡ ሐውልት ፡ ከሳባውና ፡ ከግሪኩ ፡ ከግዕዙም ፡ ላይ ፡ ወደአማርኛ ፡ የተተረጎመ ፡ እንደሆነ ፡ የዚህ ፡ ትርጉም ፡ እስከሁን ፡ ሲነበብና ፡ ሲታመንበት ፡ የኖረውን ፡ የዚያኛውን ፡ ጽሑፍ ፡ ሲሸረው ስሙንም ፡ በሌላ ፡ ዓይነት ፡ ሲጠራው ፡ እናገኛለን ። ለምሳሌ ፡ ያህል ፡ ታሪክ ፡ ነገሥቱ ፡ አብርሃ ፡ ያለውን ፡ የሐውልቱ ፡ ጽሑፍ ፡ ዲዛና ፡ ሲለው ፤ ታሪክ ፡ ነገሥቱ ፡ አሪታዊ ፡ ያደረገውን ፡ ንጉሥ ፡ ሐውልቱ ፡ አረማዊ ፡ ሲያደርገው ፡ ይገኛል ። ነገር ፡ ግን ፡ እንደዚህ ፡ የተለያየበትን ፡ ምክንያት ፡ እዋናው ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ ስንገባ ፡ እናገኘዋለንና ፡ አሁን ፡ በዚህ ፡ በመቅድሙ ፡ ላይ ፡ መድገም ፡ አስፈላጊ ፡ አይደለም ።

በዚህ ፡ ዓይነት ፡ የሚገኘውን ፡ ያገራችንን ፡ ታሪክ ፡ እንደዚሁ ፡ እንዳለ ፡ ያንባቢን ፡ አሳብ ፡ እያባዘነ ፡ ኑሮውን ፡ እንዲቀጥል ፡ ልንተወው ፡ አይገባም ። ለዛመድ ፡ የሚችለውን ፡ ጠበኛ ፡ ታሪክ ፡ ማዛመድ ፤ የተዘበረቀውን ፡ መልክ ፡ ሰጥቶ ፡ ማከታተል ፤ ሊታረቅ ፡ የማይችለውንም ፡ አስታራቂ ፡ ማስረጃ ፡ እስኪገኝ ፡ ድረስ ፡ በግልጽ ፡ ለየብቻ ፡ አስቀምጦ ፡ ፍርዱን ፡ ለአንባቢ ፡ መተው ፡ የሚቻልበትን ፡ ዘዴ ፡ መፈለግ ፡ የንባብና ፡ የጽሕፈት ፡ የመተረክም ፡ ልማድ ፡ አለኝ ፡ ለሚለው ፡ ሁሉ ፡ ግዴታውም ፡ ባይሆን ፡ ተግባሩ ፡ ነው ። ያንዳንድ ፡ አገሮችም ፡ ታሪክ ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ ሲኖር ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ሊተክክልና ፡ ሊደራጀ ፡ የቻለው ፡ በየዘመኑ ፡ በተነሡት ፡ ጸሐፊዎች ፡ ትጋት ፡ ነው ። በገራችንም ፡ በዚህ ፡ ጉዳይ ፡ እነአቶ ፡ አጽሚ ፡ እነአለቃ ፡ ታዬ ፡ እነባላቱን ፡ ጌታ ፡ ኅሩይ ፡ የደከሙ ፡ መሆናቸውን ፡ ሳናስታውስ ፡ አስታውሰንም ፡ ለናመሰግን ፡ ማለፍ ፡ አይገባንም ።

እላይ ፡ ከፍ ብሎ ፡ በአመለከትኋቸው ፡ ምክንያቶች ፡ እጥረግራም ፡ ውስጥ ፡ ገብቶ ፡ ትምህርት ፡ ሊሰጥበት ፡ የሚችል ፡ በአማርኛም ፡ በግዕዝም ፡ የታተመ ፡ መደዳውን ፡ የተጻፈ ፡ ደንበኛ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ታሪክ ፡ ከለመኖሩ ፡ የተነሣ ፡ ከውጭ ፡ አገር ፡ ተቀጥረው ፡ የመጡት ፡ መምህራን ፡ በውጭ ፡ አገር ፡ መጽሐፍና ፡ በየግል ፡ ቋንቋቸው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ታሪካችንን ፡ ለወጣቶቻችን ፡ ማስተማራቸውን ፡ በትምህርት ፡ ሚኒስቴር ፡ ውስጥ ፡ በምሠራበት ፡ ጊዜ ፡ ተረዳሁ ። ከሌላው ፡ ልንደርስበት ፡ ከልቻልነው ፡ ዕውቀትና ፡ ጥበብ ፡ አልፈው ፡ ፊደልም ፡ ወረቀትም ፡ ብርዕም ፡ ዕውቅትም ፡ ለናጣ፡ የገዛ ፡ ታሪካችንን ፡ ፈረንጆች ፡ በመጽሐፋቸውና ፡ በቋንቋቸው ፡ ወጣቶቻችንን ፡ ማስተማራቸው ፡ ምን ፡ ያህል ፡ የውርደት ፡ ስሜት ፡ እንደሚሰጥ ፡ ላንባቢ ፡ መግለጽ ፡ የሚያስፈልግ ፡ አይመስለኝም ።

ይህ ፡ ሁኔታ ፡ ስለአሳዘነኝ ፡ ባነሰው ፡ ዕውቀቱ ፡ በልጅነት ፡ አስተያየቱ ፡ መንግሥታችን ፡ በተመለሰበትና ፡ አገርን ፡ የማገልገል ፡ አምሮት ፡ በሚያጣድፍበት ፡ በሺህፀህፀ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ከደንበኛው ፡ ሥራዬ ፡ ውጭ ፡ የዚያን ፡ ጊዜው ፡ የመረዳት ፡ አቅሚ ፡ በፈቀደልኝ ፡ መጠን ፡ ከዚህ ፡ ቴዎድሮስ ፡ እስከ ፡ ቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ የሚባለውን ፡ ጽሑፍ ፡ አሳተምሁ ። ይኸውም ፡ መጽሐፍ ፡ እንደ ፡ መጻሕፍት ፡ ሁሉ ፡ ከንዳንድ ፡ ሰዎች ፡ ዘንድ ፡ የነቀፋ ፡ ጠጠር ፡ ቢወረ

ወርበትም ፡ በጠቅላላው ፡ ሕዝብንም ፡ ትምህርት ፡ ቤቶችንም ፡ መጥቀሙ ፡ አይካድም ። የዚሁም ፡ ማከረጃ ከርሱ ፡ የተሻለ ፡ እስኪገኝ ፡ ድረስ ፡ ከትምህርት ፡ መስጫ ፡ ፕሮግራም ፡ ውስጥ ፡ ተመድቦ ፡ ፤ ጊዜ ፡ እየተደጋገመ ፡ መታተሙ ፡ ነው።

ይኸን ፡ የመዠራሪያውን ፡ መጻፎ ፡ ሁለተኛውን ፡ ለመጻፍ ፡ ስለገፋፋኝ ፡ ከትምህርት ፡ ሚኒስቴር ፡ እንዳለሁ ፡ ያጋመስሁትን ፡ ወደ ፡ ምድር ፡ በቡር ፡ መቆጣጠሪያ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ከተዛወርሁ ፡ ወዲህ ፡ ከአፄ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ ዠምሮ እስከ ፡ አፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ዘመን ፡ ያለውን ፡ ታሪክ ፡ አዘጋጅቼ ፡ ለማሳተም ፡ ቻልሁ ። በዚሁ ፡ መጽሐፍ ፡ በመቅድሙ ፡ ላይ ፡ በገጽ ፡ ፲፮ ፡ እንዳመለከትሁት ፡ ከፄ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ ወዲህ ፡ ያለውን ፡ ጽፌ ፡ ከሳተምሁ ፡ በኋላ ፡ በአሳቤ ፡ የተተካው ከሥር ፡ መንግሥታችን ፡ ከተመሠረተበት ፡ ጊዜ ፡ ዠምሮ ፡ እስከ ፡ አፄ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ ድረስ ፡ ያለውን ፡ ለማጥናትና ፡ ለመጻፍ ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ ለዚሁ ፡ የሚጠቅሙኝን ፡ ከአንዳንድ ፡ መጻሕፍት ፡ ላይ ፡ እየለቀምሁ ፡ ጽሑፉን ፡ መጻፍ ፡ ዠምራ ፡ ሁለት ፡ መቶ ፡ ገጽ ፡ ግድም ፡ የሚሆን ፡ የእጅ ፡ ጽሑፍ ፡ እንዳዘጋጀሁ ፡ ወደ ፓሪስ ፡ ለሥራ ፡ ታዝዢ ፡ ሄድሁ ። በፓሪስ ፡ አምበሳድ ፡ የተመደበልኝን ፡ የጸሐፊነት ፡ ሥራ ፡ እየሠራሁ ፡ የታሪኩንም ፡ ዝግጅት ፡ በድርብ ፡ ለመቀጠል ፡ ሞክራ ፡ ነበር ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ምንም ፡ የመቀጠል ፡ አምሮት ፡ በኖረኝ ፡ በአምበሳድ ፡ ካለው ፡ ከተርታ ፡ የጸሐፊነት ፡ ሥራ ፡ ጋር ፡ ለመቀጠል ፡ ጣዕም ፡ ስላጣሁበት ፡ የታሪኩን ፡ ሥራ ፡ ወደፍጻሜ ፡ ለማድረስ ፡ የሚያስፈልገው ፡ ነፃ ፡ ጊዜ ፡ እንዲፈቀድልኝ ፡ ለግርማዊ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ በደብዳቤ ፡ አመለከትሁ ። ግርማዊነታቸውም ፡ በተለመደ ፡ የጽሑፍ ፡ ደጋፊነታቸው ፡ የጠየቅሁትን ፡ ጊዜ ፡ ፈቀዱልኝ ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ቀድሞውኑ ፡ ከማውቀውና ፡ ከአዲስ ፡ አበባ ፡ ይዠቸው ፡ ከሄድሁት ፡ ጽሑፎች ፡ በቀር ፡ ፩ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ወደ ፡ ፓሪስ ፡ ቤተ ፡ መጻሕፍት ፡ እየተመላለስሁ ፡ የታሪካችንን ፡ ጽሑፍና ፡ ማስረጃ የተገኘውን ፡ ያህል ፡ እየሰበሰብሁ ፡ ይኸን ፡ ከሥር ፡ ከኑብያ ፡ መንግሥት ፡ ዠምሮ ፡ እስከ ፡ አፄ ፡ ይኩኖ ፡ አምላክ ፡ ድረስ ፡ ያለውን ፡ ጽሑፍ ፡ ለማዘጋጀት ፡ በቃሁ ። በዚሁም ፡ የፈረንሳዊን ፡ መንግሥት ፡ የቤተ ፡ መጻሕፍት ፡ ባለሥልጣኖችና ፡ አገልጋዮች ፡ ስለአቀባበላቸውና ፡ ስለአደረጉልኝ ፡ የዘወትር ፡ አገልግሎት ፡ ምሥጋናዬ ፡ ይድረሳቸው ።

ይህ ፡ መጽሐፍ ፡ በመዠራሪያው ፡ ክፍል ፡ የኑብያ ፡ (ናፓታና ፡ መርዌ) ፤ በሁለተኛው ፡ ክፍል ፡ የአክሱም ፤ በሦስተኛው ፡ ክፍል ፡ የዛጉዬ ፡ ሆኖ ከሦስት ፡ ላይ ፡ ተከፍሎ ፡ እስከ ፡ አፄ ፡ ይኩኖ ፡ አምላክ ፡ ድረስ ፡ (፲፱፻፳ ዓ.ም) ያለው ፡ ጥንታዊ ፡ ታሪካችን ፡ በኔ ፡ አስተያየትና ፡ አገላለጥ ፡ ተዘጋጅቶ ፡ ይገኝ በታል ። አሁን ፡ የያዝነው ፡ ሥልጣኔና ፡ ቋንቋ ፡ ምንጩ ፡ ከኑብያ ፡ ይልቅ ፡ አክሱም ፡ መሆኑን ፤ በኑብያና ፡ በአክሱም ፡ መንግሥት ፡ መካከል ፡ ያለውንም ፡ ልዩነት ፡ በጽሑፉ ፡ ውስጥ ፡ እንረዳለን ።

መቶም ፡ የኢትዮጵያን ፡ ታሪክ ፡ ለመጻፍ ፡ የኢትዮጵያን ፡ ታሪክ ፡ ማወቅ ፡
 ብቻውን ፡ አይበቃም ። የቀድሞ ፡ ጸሐፍተ ፡ ትእዛዛት ፡ ከድካማቸው አንዱ ፡ ይህ ፡
 ሳይሆን ፡ አይቀርም ። ነገር ግን የኑብያን ፡ ለማወቅ ፡ የግብፅን ፡ ታሪክ ፡ ማወቅ ፡
 አስፈላጊ ፡ ሲሆን ፡ የአክሱምን ፡ ታሪክ ፡ ለመረዳት የግሪክንና ፡ የሮማን ፡ የቀፋ
 ስጥንጥንያን ፡ (ታናሽ ፡ ሮም) ፡ እንደዚሁም ፡ የደቡብ ፡ ዓረብን ፡ አገሮች ፡ ታሪክ ፡
 በዝርዝርም ፡ በድቻል ፡ በመጠኑ ፡ ማወቅ ፡ ያሻል ። በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ታሪኩ ፡
 አስገድዶ ፡ እንጂ ፡ ገጹን ፡ ለማብዛት ፡ ሳይሆን ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የጠቀስኋቸውን ፡
 አገሮች ፡ እንደዘመኑና ፡ እንደክፍሉ ፡ ከገራችን ፡ ታሪክ ፡ ጋር ፡ ያወ
 ራረሰሁት ፡ እዚያው ፡ እየታሪኩ ፡ ላይ ፡ የሚገኘው ፡ የአንባቢንና ፡ የተማሪን ፡
 አእምሮ ፡ እንዲያገለግል ፡ አመኛለሁ ። ይኸን ፡ መጽሐፍ ፡ ለማዘጋጀት ፡ ያገለገሉኝን ፡
 ልዩ ፡ ልዩ ፡ መጻሕፍት ፡ እዚያው ፡ አዋናው ፡ መጽሐፍ ፡ አካል ፡ ውስጥ ፡
 በየምዕራፉ ፡ ስለጠቀስኋቸው ፡ እዚህ ፡ ላይ ፡ መዘርዘር ፡ አስፈላጊ ፡ አልመሰሰኝም ።

ይኸን ፡ መጽሐፍ ፡ (ሌሎችንም) ለማዘጋጀት ፡ የተጠቀምሁባቸው ፡ ቋንቋ
 ምች ፡ ግዕዝ ፡ ፈረንሳይኛና ፡ ኢጣልያንኛ ፡ ሲሆኑ ፡ በነዚህ ፡ ቋንቋዎች ፡ የተ
 ጻፉትን ፡ መጻሕፍት ፡ በየመሥመሩ ፡ እየተከታተልሁ ፡ በመሰብሰብ ፡ በማገናኘት ፡
 ከጻፍሁ ፡ በኋላ ፡ በራሴ ፡ አስተያየት ፡ ለማብራራት ፡ ሞክራለሁ ። ስ አንድ ፡
 ጊዜ ፡ በመድከምና ፡ በመሰልቸት ፡ ጊዜም ፡ በማጠር ፡ ለየጉዳዩ ፡ በቋ ፡ ሐተታ ፡
 ሰጥቼ ፡ የማስበውን ፡ ያህል ፡ የንባብ ፡ ወዝ ፡ ሳልሰጥ ፡ ማለፊ ፡ ትዝ ፡ የሚ
 ለኝን ፡ ለመደበቅ ፡ አልሻም ። ነገር ፡ ግን ፡ እንደዚህ ፡ ሆኖ ፡ ተከታትሎ ፡ ለወደፊት ፡
 ጸሐፊ ፡ እንደሚመች ፡ ተዘጋጅቶ ፡ መቀመጡ ፡ ደግሞ ፡ ሁል ጊዜ ፡ ዋጋ ፡ እንዳለው ፡
 ስለማውቅ ፡ ከድካም ፡ የመነጨውን ፡ ደስታዬን ፡ ሊቀንስብኝ ፡ አይችልም ።
 ከኔ ፡ በፊት ፡ እንደዚህ ፡ ተዘጋጅቶ ፡ በገኘው ፡ ኖሮ ፡ ለፍለጋ ፡ ለማገናዘብ ፡
 ያጠፋሁትን ፡ ረዥም ፡ ጊዜ ፡ ይበልጥ ፡ ለማብራራትና ፡ በጥሩ ፡ ዘመናዊ ፡ ያነጋገር ፡
 ቀርጽ ፡ ለማቃናት ፡ ስወዋው ፡ ዛሬ ፡ ከዚህ ፡ የተሻለ ፡ ጽሑፍ ፡ ለማቅረብ ፡
 በተቻለኝ ፡ ነበር ።

ከፓሪስ ፡ ከተመለስሁ ፡ በኋላም ፡ ይኸንኑ ፡ የእጅ ፡ ጽሑፌን ፡ ለማረም ፡
 ለማቃናት ፡ በማፍረስና ፡ በመጠገን ፡ አሳቤ ፡ ያረፈበት ፡ ጊዜ ፡ በልክ ፡ ነው ።
 እንደ ፡ ሌላው ፡ ሁሉ ፡ የዚህን ፡ ዓይነት ፡ ሥራ ፡ ለማከናወን ፡ የመንፈስን ፡
 ጸጥታና ፡ ሰላም ፡ ከትዕግሥት ፡ ጋር ፡ ያስፈልጋል ። እነዚህም ፡ የአእምሮ ፡ መሰብሰ
 ብን ፡ ያስገኛሉ ። ሥራንም ፡ የሚያራምደው ፡ የአእምሮ ፡ መሰብሰብ ፡ ነው ።
 ዳሩ ፡ ግን ፡ ደስታና ፡ ጨዋታ ፡ ሌላም ፡ የኑሮ ፡ ዘርፍ ፡ የሚያበክኑ ፡ መሆ
 ናቸውን ፡ ወደጎን ፡ እናድርግና ፡ በበለጠ ፡ በሕይወት ፡ የሚደርስ ፡ ማናቸውም ፡
 አሳዛኝ ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ የነዚህ ፡ ሁሉ ፡ የሥራዎች ፡ ጠላት ፡ ሆኖ ፡ አእምሮንና ፡
 መንፈስን ፡ እየበተነ ፡ ለነፋስ ፡ ሲሰጠው ፡ ነገሩ ፡ ሁሉ ፡ ከውጥንና ፡ ከድቅን ፡

ሳያልፍ ፡ ይቀራል ። የዘመን ፡ ርዝማኔም ፡ ውጥኑን ፡ ስ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ፈጽሞ ፡ ወደ መጥፋት ፡ ያደርሰዋል ። በዚህ ፡ ጠላት ፡ እጅ ፡ ላለመውደቅ ፡ ይኸውም ፡ ማለት ፡ የተሰበሰበ ፡ አእምሮ ፡ የረጋ ፡ መንፈስ ፡ ለማግኘት ፡ የእግዚአብሔርን ፡ እርዳታ ፡ በመጠየቅ ፡ መጣጣር ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

እንግዲህ ፡ ካዲ ፡ ቴዎድሮስ ወደኋላ ፡ ወዳዲ ፡ ልብን ፡ ድንግል ፡ ተመልሼ ፡ ከኑብያ ፡ በአክሱምና ፡ በዛጉዬ ፡ በኩል ፡ እስከ ፡ አዲ ፡ ይኩኖ ፡ አምላክ ፡ ደርሼ ፡ በሙሉ ፡ ያገራችንን ፡ ታሪክ ፡ ለማዳረስ ፡ የሚቀረኝ ፡ ካዲ ፡ ይኩኖ ፡ አምላክ ፡ እስከ ፡ አዲ ልብን ፡ ድንግል ፡ ዘመነ ፡ መንግሥት ፡ (፲፫-፲፭ኛ መቶ ፡ ዓ ፡ ምሕ) ያለው ፡ የሁለት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ጊዜና ፡ ታሪክ ፡ ነው ። ይኸ ንንም ፡ በቅርብ ፡ ጊዜ ለማውጣት ፡ ምኞቱ ፡ ነው ።

ማናቸውም ፡ የእግዚአብሔር ፡ ሥራና ፡ ፍጥረት ፡ ለሰው ፡ ልጅ ፡ አስፈላጊው ፡ ነው ። ከዚያም ፡ በታች ፡ አንዱ ፡ ሰው ፡ የሚሠራው ፡ ለሌላው ፡ ሰው ፡ እንደመብልና ፡ እንደመጠጥ ፡ ግዴታ ፡ አስፈላጊውም ፡ በይሆን ፡ ጠቃሚው ፡ ነው ። መጽሐፍም ፡ በማሳበራዊ ፡ ኑሮ ፡ ውስጥ ፡ የያዘው ፡ የጠቃሚነት ፡ ደረጃ ፡ ከቀድሞ ፡ ዝምሮ ፡ የነበረው ፡ ዛሬ ፡ ከፍ ፡ እያለ ፡ ሄዷል ።

ተማሪ ፡ ይማርበታል ፤ መምህር ፡ ያስተምርበታል ።

ወታደር ፤ ገበሬ ፤ ነጋዴ ፤ የእጅ ፤ ሞያተኛ ፡ ሁሉ ፡ ያላስተማሪ ፡ አእምሮውን ፡ ያስፋፋበታል ።

የታመመ ፤ ያዘነ ፤ የታሠረ ፤ እቤት ፡ የዋለ ፡ ሽማግሌ ፡ አግረ ፡ መንገዱን ፡ እየተማረ ፡ በመጽናናት ፡ መጥፎውን ፡ የችግር ፡ ዘመንና ፡ የሥራ ፡ መፍታት ፡ ጊዜ ፡ ያሳልፍበታል ።

ስለዚህ ፡ በምንችለውና ፡ ስጦታችን ፡ በሆነው ፡ መንገድ ፡ የጽሑፍ ፡ ምርት ፡ ለወገኖችን ፡ እያበረከትን ፡ በዚሁም ፡ ወደኋላ ፡ የቀረውን ፡ ያገራችንን ፡ የሥነ ፡ ጽሑፍ ፡ ጉድለት ፡ በየቅርንጫፉ ፡ እንድናሻሻለው ፡ በቅንነት ፡ እመኛለሁ ።

ጥር ፲፭ ፡ ቀን ፳፻፶፩ ፡ ዓ ፡ ም ።

ተክለ ፡ ጸድቅ ፡ መኩሪያ ።

ምዕራፍ : ፩ ::

የኢትዮጵያ ልዩ ልዩ የነገድ ስም ::

ዛሬ ፡ ባንድ ፡ በኢትዮጵያና ፡ በኢትዮጵያዊ ፡ ስም ፡ የረጋው ፡ ያገራችንና ፡ የሕዝቡ ፡ ስም ፡ ቀድሞ ፡ ብዙ ፡ ነበር ። በኦሪት ፡ ዘፍጥረት ፡ ምዕራፍ ፡ ፪ ፡ ቀጥር ፡ ፲፫ ፡ በዚህ ፡ መጽሐፍ ፡ ምዕራፍ ፡ ፲ ፡ ከቀጥር ፡ ፩ ፡ እስከ ፡ ፴፪ ፡ ያለው ፡ ጽሑፍ ፡ የኖህ ፡ ልጆች ፡ ሴም ፡ ካም ፣ ያፌት ፣ መሆናቸውን ፡ የካም ፡ ልጆች ፡ ኩሽ ፡ (ኩስ ፡ ቁስ) ፡ ሚስራይ ፡ ፋጥ ፡ ከነዓን ፡ መሆናቸውን ፡ እንደሚገልጸው ፡ የኩሽም ፡ ዘር ፡ በእስያ ፡ ደቡብ ፡ ከዚያም ፡ ወደ ፡ አፍሪካ ፡ ተሻግረው ፡ ተራብተው ፡ በርካተው ፡ ከዛሬው ፡ ሱዳን ፡ ገረምሮ ፡ እስከ ፡ ኤርትራ ፡ ባሕር ፡ ድረስ ፡ ያለውን ፡ አገር ፡ ይዘው ፡ ይኖሩ ፡ ነበር ። ስለዚህ ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በሬት ፡ በርካሻ ፡ በ፩ሺ ፡ ዓመት ፡ መካከል ፡ ሁሉ ፡ ግብዎች ፡ በሐውልታቸውና ፡ በብራና ፡ (ፓፒ ፋስ) ፡ ጽሑፋቸው ፡ (ሂዬሮግሊፍ) ፡ ላይ ፡ እንደተውት ፡ በሰፊው ፡ ኢትዮጵያን ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ የኩሽ ፡ አገር ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ የደቡብ ፡ ምድር ፡ ወይም ፡ የነሐስ ፡ የነሐሴ ፡ አገር ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ የፑንት ፡ አገር ፡ እያሉ ፡ ይጠሩት ፡ ነበር ። በዝርዝሩ ፡ እንደምናገኘው ፡ ነሐሴ ፡ ከነገዶ ፡ ካም ፡ ሄኛው ፡ ንጉሥ ፡ ተብሎ ፡ የተመደበ ፡ ስለሆነ ፡ ጅማ ፡ ያባ ፡ ጅፋር ፡ አገር ፡ ሸዋ ፡ የአምኃዩስ ፡ አገር ፡ እንደሚባለው ፡ ሁሉ ፡ በመሪው ፡ ስም ፡ የነሐሴ ፡ አገር ፡ ማለታቸው ፡ ይሆናል ። ግማሾቹ ፡ ነሐሴ ፡ ማለት ፡ ጥቁር ፡ ማለት ፡ ስለሆነ ፡ የጥቁር ፡ አገር ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ደግሞ ፡ ከዐባይ ፡ እስከ ፡ ኤርትራ ፡ ባሕር ፡ ድረስ ፡ ያለውን ፡ አገር ፡ ግብዎች ፡ ፑንት ፡ ብለውት ፡ ይገኛሉ ። ለአማልክቶቻቸውና ፡ ለቤተ ፡ መቅደሳቸው ፡ የሚሆን ፡ ዕጣን ፡ ከርቤ ፡ ብርጉድ ፡ ለመውሰድ ፡ ወደፑንት ፡ ዘመትን ፡ ሲሉ ፡ አምላካቸው ፡ አሞን ፡ ፑንትን ፡ ሰጥቶኝለሁና ፡ ውጋና ፡ ውሰድ ፡ እንዳላቸው ፡ በጽሑፍ ፡ ይገኛል ።

ጌታችን ፡ በማቴዎስ ፡ ወንጌል ፡ ምዕራፍ ፡ ፲፪ ፡ ላይ ፡ እንደሚገኘው ፡ ንግሥተ ፡ አዜብ ፡ ይኸን ፡ ሕዝብ ፡ ለመፋረድ ፡ ትንሣለች ፡ . . . ያለውን ፡ በኛ ፡ በግዕዝ ፡ አዜብ ፡ ማለት ፡ በደቡብና ፡ በምዕራብ ፡ መካከል ፡ ያለ ፡ አገር ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ በፈረንጅ ፡ ሁሉ ፡ የወንጌል ፡ ትርጓሜ ፡ ንግሥተ ፡ አዜብ ፡ የምንለ

ውን ፡ የደቡብ ፡ ንግሥት ፡ ስለሚል ፡ ነሐሴንና ፡ ጉንትን ፡ ወደጉን ፡ እናድርግና ፡
 ለዚህ ፡ ጥንት ፡ ግብዎች ፡ በጉርብትናም ፡ በግዛትም ፡ በነበሩበት ፡ ጊዜ ፡ የደቡብ ፡
 አገር ፡ ከሚሉት ፡ ጋር ፡ ይገናኛል ። የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ግብዎች ፡ የኩሽ ፡ ሕዝብ ፡ የሠፊ
 ረበትን ፡ አገር ፡ የደቡብ ፡ ወይም ፡ የኩሽ ፡ አገር ፡ ሲሉ ፡ ንግሥተ ፡ አዜብ ፡
 በኋላ ፡ ከመጡት ፡ ከነገደ ፡ የቅጣን ፡ ውስጥ ፡ ስለሆነች ፡ በመሬትና ፡ ባገሩ ፡
 ከኩሽ ፡ ሕዝብ ፡ ትገናኛለች ፡ እንጂ ፡ የርሷ ፡ ዘር ፡ የመጣበት ፡ የሰባና ፡ የየቅ
 ጣን ፡ ዘር ፡ ከካምና ፡ ከኩሽ ፡ ዘር ፡ ልዩነት ፡ እንደአለው ፡ አንዘነጋም ።

የቀረው ፡ ደግሞ ፡ እንደዘሬው ፡ አጠራራችን ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሲል ፡ ይገኛል ። ለምሳሌ ፡
 ከግሪክቹ ፡ ውስጥ ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ በ፱ነኛው ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ላይ ፡ የነበረው ፡
 የአዲሴውስና ፡ የኤሊያስ ፡ ጸሐፊ ፡ ሐሜር ፡ በተለይ ፡ በኤሊያስ ፡ (ድ) ፡ መጽሐፍ ፡ ላይ ፡
 ምዕራፍ ፡ ፮ና ፡ በሌላውም ፡ ክፍል ፡ የታሪክ ፡ አባት ፡ የሚባለው ፡ በ፭ኛው ፡
 መቶ ፡ ዓመት ፡ ላይ ፡ የነበረው ፡ ሄሮዲት ፡ በታሪክ ፡ መጽሐፍ ፡ በ፪ኛውና ፡
 በ፫ኛው ፡ በ፬ኛውና ፡ በ፯ኛው ፡ ክፍል ፡ ኢትዮጵያ ፡ ይላሉ ። ከእስራኤሎችም ፡
 ወገን ፡ ይኸው ፡ ነው ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ በ፩ሺ፩መቶ ፡ ዓመት ፡ ላይ ፡ የነበ
 ረው ፡ ዳዊት ፡ በመዝሙሩ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሲል ፡ በ፯ ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ የነበ
 ረው ፡ ኢሳይያስ ፡ ደግሞ ፡ በትንቢቱ ፡ ምዕራፍ ፡ ፲፩ ፡ ቀጥር ፡ ፲፩ ፡ ምዕራፍ ፡
 ፲፰ ፡ ቀጥር ፡ ፩-፪ ፡ ሰፎንያም ፡ በምዕራፍ ፡ ፫ ፡ ቀጥር ፡ ፲ ፡ የኩሽ ፡ አገር ፡
 ሲሉ ፡ ይገኛሉ ። ንደኛቸው ፡ ዕንባቆም ፡ ደግሞ ፡ በምዕራፍ ፡ ፫ ፡ ቀጥር ፡ ፯ ፡
 መልሶ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ይላል ። እነዚህ ፡ ሁሉ ፡ የጥንት ፡ ጸሐፊዎችና ፡ ነቢያት ፡
 ስለእስራኤል ፡ ልጆች ፡ ተግግሶና ፡ ምክር ፡ ወይም ፡ ለእግዚአብሔር ፡ የጸሎትና ፡
 የምስጋና ፡ ቃል ፡ ሲያቀርቡ ፡ እግረ ፡ መንገዳቸውን ፡ ያገራችን ፡ ጉዳይ ፡ ሲያጋጥ
 ማቸው ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ኢትዮጵያ ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ የኩሽ ፡ አገር ፡ ሲሉን ፡
 ቆዩ ። በኋለኛው ፡ ዘመን ፡ ደግሞ ፡ የሴም ፡ ዘሮች ፡ ነገደ ፡ ሰባና ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡
 ከደቡብ ፡ ዓረብ ፡ የኤርትራን ፡ ባሕር ፡ እየተሻገሩ ፡ ከካምና ፡ ከኩሽ ፡ ዘር ፡ ጋር ፡
 ተደባልቀው ፡ ወይም ፡ በጦር ፡ አሸንፈው ፡ አብረው ፡ በተቀመጡ ፡ ጊዜ ፡ በስም ፡
 ላይ ፡ ስም ፡ እየበረከተ ፡ ሄደ ። የቀድሞዎቹ ፡ በኑብያ ፡ መንግሥታቸውን ፡ አስ
 ፍተው ፡ ኢትዮጵያ ፡ የኩሽ ፡ አገር ፡ እየተባሉ ፡ ሲቀመጡ ፡ በሥልጣኔ ፡ በጽሑፍ ፡

በቋንቋ ፡ የግብፅን ፡ ሲከተሉ ፡ በኋላ ፡ የመጡት ፡ ደግሞ ፡ በትግሬና ፡ በሐማሴን ፡ እንደዚሁም ፡ በዙሪያው ፡ ከተማቸውን ፡ እየከተሙ ፡ ከደቡብ ፡ ዓረብ ፡ ይዘውት ፡ የመጡትን ፡ ከአሶር ፡ ከክለዳውያን ፡ ከሬንቁ ፡ የመነጨውን ፡ የሳባ ፡ ቋንቋና ፡ ፊደል ፡ ለዛሬ ፡ ፊደላችን ፡ ቋንቋና ፡ አባት ፡ የሆነውን ፡ ከሥልጣኔያቸውና ፡ ከልማዳቸው ፡ ጋር ፡ ይዘው ፡ ተቀመጡ ።

ይኸን ፡ የልዩነት ፡ ሁኔታ ፡ የዛሬ ፡ ሊቃውንት የሴፍ ፡ ሀለቪ ፡ (JOSEPH HA LEVI)፣ ኤድዋርድ-ግላዘር ፡ (EDUARD GLASER)፣ ኮንቲ ፡ ሮሲኒ (CONTI ROSSINI)፣ ገር ፡ ሪክማን ፡ (G. RYCKMANS) ሌሎችም ፡ በዚህ ፡ ገጽ ፡ ስማቸውን ፡ ዘርዝሮ ፡ የማልጨርሰው ፡ ለማጣራት ፡ እንደ ፡ ደከሙ ፡ ወደፊትም ፡ ያሉት ፡ ጨርሰው ፡ ማጣራት ፡ እስኪችሉ ፡ ድረስ ፡ የዛሬ ፡ ዘመን ፡ ጸሐፊዎች ፡ በብዙ ፡ ምርመራ ፡ እያጣሩና ፡ እየለዩ ፡ እጻፉበት ፡ እዛሬው ፡ ዘመን ፡ ድረስ ፡ የጥንት ፡ ጸሐፊዎች ፣ ነቢያት ፣ ነገሥታት ፣ ነገሩን ፡ እቅርብ ፡ ሳይከታተሉ ፡ በሩቅ ፡ ሆነው ፡ ሲናገሩም ፡ ሲጽፉም ፡ አንድ ፣ ጊዜ ፡ ኢትዮጵያ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ኩሽ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ነገደ ፡ ከም ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ነገደ ፡ ሴም ፡ እያሉ ፡ ይጠሩት ፡ ነበር ። እንደዚሁም ፡ ነገደ ፡ ኩሽን ፡ ከነገደ ፡ የቅጣን ፡ የደቡብ ፡ ዓረብን ፡ ነገደ ፡ ሳባ ፡ ከኖብያው ፡ ሳባ ፡ ሶባ-ሻባ ፡ ጋር ፡ እያደባለቁ ፡ ይጽፋሉ ፡ ያኛው ፡ የሠራውን ፡ ለዚህኛው ፡ ይኸኛው ፡ የሠራውን ፡ ለዚያኛው ፡ እየሰጡ ፡ ሲጽፉም ፡ ይገኛሉ ። አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ደግሞ ፡ መልሰው ፡ የሚለዩበት ፡ ጊዜ ፡ አለ ። ለምሳሌ ፡ ዳዊት ፡ በጅጅኛው ፡ መዝሙር ፡ በአማርኛው ፡ ላይ ፡ የተርፎስና ፡ የደሴቶች ፡ ነገሥታት ፡ እጅ ፡ መንሻ ፡ ያገባሉ ፡ ካለው ፡ ቀጥሎ ፡ የሻባና ፡ የሳባም ፡ ነገሥታት ፡ ገጸ ፡ በረከት ፡ ያቀርባሉ ፡ ብሎ ፡ ለይቷል ። በግዕዝ ፡ ቋንቋ ፡ ዓረብኛ ፡ ፊደል ፡ ስለሌለ ፡ ሻባ ፡ ያለውን ፡ ሳባ ፣ ሳባ ፡ ያለውን ፡ ደግሞ ፡ በዓረብ ፡ አገር ፡ ያለመሆኑን ፡ ለመግለጽ ፣ ነገሥተ ፡ ሳባ ፡ ወዓረብ ፡ ጋዳ ፡ ያመጽኡ ፡ ብሎታል ። ይህም ፡ አጭር ፡ የዳዊት ፡ ቃል ፡ የዛሬ ፡ መርማሪ ፡ ሊቃውንት ፡ በሰፊው ፡ ከመረመሩት ፡ ጋር ፡ ተገናኝቷል ። በኖብያ ፡ ውስጥ ፡ ከኩሽ ፡ የተወለዱት ፡ ልጆች ፡ ሻባ ፡ ይባሉ ፡ እንደነበረ ፡ በርሱም ፡ ነገደ ፡ ሻባ ፡ የሚባል ፡ ዘር ፡ እንደነበረ ፡ ለመረዳት ፡ ሳባ ፡ ኖባ ፡ ከሚባለው ፡ ከገራችን ፡ ጽሑፍም ፡ ከዳዊት ፡ መዝሙርም ፡ በቀር ፡ በኖብያ ፡ በጅኛው ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ላይ ፡ ስሙና ፡ ሥራው ፡ በግብፃውያኑ ፡ ሐውልትና ፡ ብራና ፡

በትክክል ፡ ተጽፎ ፡ የሚገኘው ፡ ግብፅን ፡ የገዛው ፡ ገጥሞ ፡ ሻባክ ፡ የሚባለው ፡ ስሙ ፡ ይገልጻል ።

በሻባ ፡ ላይ ፡ ከ ፡ የተጨመረበትን ፡ ምክንያት ፡ ሙሴ ፡ ብሩግሽ | (BRUGSCH) የሚባሉት ፡ የጀርመን ፡ ሊቀ ፡ አኤቲዎፒካ ፡ በሚባለው ፡ መጽሐፋቸው ፡ ከ ፡ በጥንታዊያን ፡ የግብፆች ፡ የሰዋሰው ፡ ሥርዓት ፡ ዘርፍ ፡ አያያዥ ፡ መሆኑን ፡ ገልጸዋል ። ይኸውም ፡ ሻባ ፡ ከ ፡ ማለት ፡ የሻባ ፡ ማለት ፡ ነው ። የርሱም ፡ ተከታይ ፡ ልጁ ፡ መጠሪያ ፡ ስሙ ፡ ከባቱ ፡ ሳይርቅ ፡ ሻባቶ ፡ ከ ፡ ይባል ፡ ነበር ። ስለዚህ ፡ እላይ ፡ እንደአልነው ፡ በኖብያ ፡ የኢትዮጵያውያን ፡ መንግሥት ፡ ሻባ ፡ (ሳባ) ፡ የሚባል ፡ ሲኖር ፡ ከነገደ ፡ የቀጣንም ፡ ወገን ፡ በደቡብ ፡ ዓረብ ፡ የነበረው ፡ ወደ ፡ ዛሬዬቱ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሰሜንም ፡ የዘለቀው ፡ ንግሥተ ፡ ሰባም ፡ የተጠራችበት ፡ የሳባ ፡ ዘር ፡ ለየብቻ ፡ መኖሩን ፡ ይኸም ፡ ሁለቱ ፡ እየተደባለቀ ፡ የጥንትን ፡ ጸሐፊዎች ፡ ያስቸገራቸው ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ ከተመለከትን ፡ በኋላ ፡ ወደዋናው ፡ ጉዳይ ፡ እንመለስ ።

እነዚህ ፡ ሁሉ ፡ የጥንት ፡ ጸሐፊዎች ፡ ግብፆችም ፡ እስራኤሎችም ፡ ግሪኮችም ፡ ግማሾቹ ፡ የኩሽ ፡ አገር ፡ የቀሩት ፡ ኢትዮጵያ ፡ እያሉ ፡ ሲጠሩን ፡ አሁን ፡ ባለንበት ፡ የፖለቲካና ፡ ያገር ፡ ክፍል ፡ የምንገኘውን ፡ ኢትዮጵያውያኖችን ፡ ብቻ ፡ አይደለም ፡ ነገር ፡ ግን ፡ ከዛሬው ፡ ቱኒዚያ ፡ ማሮክ ፡ ከሊቢያና ፡ ግብፅ ፡ ከፍልስጥኤም ፡ ወደ ፡ ደቡብ ፡ በኤርትራ ፡ ባሕር ፡ ግራና ፡ ቀኝ ፡ እስከ ፡ ሕንድ ፡ ውቅያኖስ ፡ ጠረፍ ፡ ድረስ ፡ ያለውን ፡ የዛሬውን ፡ የዓረብንም ፡ የሱዳንንም ፡ በመካከል ፡ የሚገኘውን ፡ ያሁኑን ፡ የኛንም ፡ አገር ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ እየለዩ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ እየደባለቁ ፡ ነው ።

ይኸም ፡ እንደሙሉ ፡ ስሕተት ፡ እንዳይቆጠር ፡ በዙሪያችን ፡ ከሚገኙት ፡ ከነዚህ ፡ ሕዝቦች ፡ ጋር ፡ ዘራችን ፡ ልማዳችን ፡ ቋንቋችን ፡ ከሥር ፡ ከመሠረቱ ፡ እየተገናኘ ፡ ተደባልቆ ፡ በመኖሩ ፡ ነው ፤ ደግሞ ፡ ረኃብ ፡ በተነሣ ፡ ጊዜ ፡ አንደኛው ፡ ነገድ ፡ ተሰዶ ፡ ወደ ፡ አንደኛው ፡ ነገድ ፡ አገር ፡ ሄዶ ፡ ይደባለቃል ። ከመካከላቸው ፡ አንድ ፡ ኃይለኛ ፡ የነገድ ፡ አለቃ ፡ ተነሥቶ ፡ ማስገበር ፡ ሲፈልግ ፡ የሌላውን ፡ አገር ምርኮ ፡ ወደራሱ ፡ አገር ፡ የራሱን ፡ አገር ፡ ሕዝብ ፡ በወራሪነት ፡ በሌላው ፡ አገር ፡ ሲተወው ፡ ይህን ፡ በመሰለው ፡ ሁኔታ ፡ ሕዝብ ፡ እርስ ፡ በርሱ ፡ ሲዘዋወርና ፡ ሲደባለቅ ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ ዘሩ ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ ጽሕፈቱና ፡ ቋንቋው ፡ መጠሪያ ፡

ስሙም ፡ ልማዱና ፡ ጥበቡም ፡ እየተደበላለቀና ፡ እየተደቀለ ፡ ለመለየት ፡ ያስቸግራል ። ስለዚህ ፡ ይህን ፡ ችግር ፡ ማለፍና ፡ መለየት ፡ የማይቻል ፡ በሩቅ ፡ ያለ የጥንት ፡ ጸሐፊ ፡ ፀደፈና ፡ የኩሽ ፡ አገር ፡ ወይም ፡ ኢትዮጵያ ፡ ብሎት ፡ ያልፋል ።

የዛሬ ፡ ጸሐፊና ፡ መርማሪም ፡ ነገሩን ፡ ላበጥር ፡ ብሎ ፡ ሲነሣ ፡ የዘመኑ ፡ ርቀት ፣ በዘመኑ ፡ የተደራጀው ፡ ጽሑፍ ፡ በማንሱ ፣ የፊደሉና ፡ የቋንቋው ፡ የባሕሉና ፡ የልማዱ ፡ ድብልቅነት ፡ እየተደቀነበት ፡ ችግሩን ፡ በሙሉ ፡ ማለፍ ፡ እያቃተው ፡ በጥንታዊው ፡ በኢትዮጵያና ፡ በሌላውም ፡ አገር ፡ የቀድሞ ፡ ታሪክ ፡ ቢሆን ፡ በዛሬው ፡ ጊዜ ፡ በጽሑፍ ፡ ለሕዝብ ፡ የሚያቀርበው ፡ የሥራ ፡ ፍሬ ፡ ሞላ ፡ ከጉደል ፡ ከመሆን ፡ አይዘልም ።

እኛ ፡ የጉዳዩ ፡ ባለቤቶች ፡ ለሥራው ፡ ችላ ፡ ባልንበት ፡ ዘመን ፡ የኢትዮጵያን ፡ ታሪክ ፡ የጻፉት ፡ ጀምስ ፡ ብሩስ ፡ ሞሪዮ ፡ ኩልቦ ፡ ኮንቲ ፡ ሮሲኒ ፡ ካሚረር ፡ ባጅ ፡ እንደዚሁም ፡ ሌሎቹ ፡ ሁሉ ፡ የጥንቱን ፡ የኢትዮጵያን ፡ ታሪክ ፡ ለማግኘት ፡ ከኛ ፡ ታሪክ ፡ ነገሥትና ፡ ክብረ ፡ ነገሥት ፡ ተፈላልገው ፡ የሚበቃቸውን ፡ ያህል ፡ ሲያጡ ፡ ስለኛ ፡ አገር ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊትና ፡ በኋላ ፡ ባለው ፡ በ፫፻ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ ግብፅን ፡ ከሚገዙት ፡ ከነበጥሊሞስ ፡ ቤተ ፡ መንግሥትና ፡ በኋላ ፡ ደግሞ ፡ ከሮማውያኖቹ ፡ ውስጥ ፡ አገር ፡ ለማየት ፡ ንግድ ፡ ለማግኘት ፡ የአገር ፡ ካርታና ፡ ታሪክ ፡ ልማድና ፡ ባሕል ፡ ለማጠራቀም ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ጠረፍ ፡ እየመጡ ፡ ሲመለሱ ፡ የተወሰኑን ፡ ጽሑፍ ፡ ወደ ፡ መመርመር ፡ ይሄዳሉ ።

የነዚህም ፡ የጥንት ፡ ጸሐፊዎች ፡ ያብዛኞቹ ፡ ስም ፡ ኤራስቲን ፣ አናሲክራት ፣ አጋታርሺድ ፣ ጥሊን ፣ ስትራቦን ፣ ሲምኒድ ፣ ዲዮዶር ፣ አርቲሚዶር ፣ ቶሎሜ ፣ ከስማስ ይባላል ፡ እነሱም ፡ ግማሾቹ ፡ የግሪክ ፡ ግማሾቹ ፡ የሮማ ፡ የቀሩትም ፡ የግብፅ ፡ ተወላጆች ፡ ናቸው ። እነዚህም ፡ የኤርትራን ፡ ባሕር ፡ ዘረው ፡ በያገሩም ፡ ተገዝው ፡ ያዩትን ፡ የተረከቡበት ፡ መጽሐፍ ፡ ፔሪጥሎ ፡ ማሬ ፡ ኤሪትሬዎ ፡ ይባላል ። ትርጓሜውም ፡ በኤርትራ ፡ ባሕር ፡ ዙሪያ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ እንደዚሁም ፡ የስትራቦንና ፡ የቶሎሜ ፡ ጽሑፍ ፡ ያገር ፡ ካርታና ፡ ያገር ፡ ልማድ ፡ ጭምር ፡ ይተርክል ። በነዚህ ፡ ጸሐፊዎች ፡ አጠራር ፡ በአሁኒቱ ፡ ኢትዮጵያና ፡ በቀድሞዬቱ ፡ ኢትዮጵያ ፡ (ኑብያ) ፡ በያለበት ፡ በነገድ ፡ በቋንቋ ፡ እየተለያየ ፡ ለተቀመጠው ፡ ሕዝብ ፡ ወደ ፡ ዝርዝር ፡ ገብተው ፡ ስም ፡ ሲሰጡ ፡ በኤርትራ ፡ ባሕር ፡ ዳር ፡ በረዥሙ ፡ ያለውን ፡ ሕዝብ ፡ በዋሻ ፡ ነዋሪ ፡ (ትሮግሎዲት) ፣ በዓባይ ፡ ዳር ፡ የሚኖሩትን ፡ ስሆን ፡ በሊታ ፡ (ስትሩቲኦፋኻ) ፣ የቀረውንም ፡ በሚመገበው ፡ ምግብ ፡ ዓይነት ፡ የመልኩ ፡ ቅርጽ ፡ በሚሰጠው ፡ ዓይነት ፡ ዓሣ ፡ በሊታ ፣ ቀጭኔ ፡ መሳይ ፡ እያሉ ፡ ሠይመውት ፡ ይገኛል ። የዚህን ፡ ዝርዝር ፡ ጉዳይ ፡ ወደፊት ፡ ባለው ፡ ምዕራፍ ፡ ፫ ፡ ላይ ፡ ስለምናገኘው ፡ አሁን ፡ ወደ ፡ ዋናው ፡ ጉዳይ ፡ እንመለስ ።

እነዚህን ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ጸሐፊዎች ፡ ወደጎጦን ፡ ትተን ፡ ያገራችን ፡ ጽሑፍ ፡ አገራችንን ፡ ወይም ፡ ያገራችንን ፡ ሕዝብ ፡ ምን ፡ እንደሚለው ፡ የተመለከትን ፡ እንደሆነ ፡ የቀረውን ፡ እንኳን ፡ በየአጋጣሚው ፡ መንካቱ ፡ ሳይቀር ፡ አብዛኛ ፡ ጊዜ ፡ ደጋግሞ ፡ ሲጠራ ፡ የምናገኘው ፡ የመዠመሪያውን ፡ ሕዝብ ፡ ነገደ ፡ ከም ፡ በኋላ ፡ የመጣውን ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ከባድ ፡ ግዛት ፡ ራሱንም ፡ ነገደ ፡ ከሙንም ፡ አወጣው ፡ ለማለት ፡ ነገደ ፡ አግዳሚ ፡ አግዳሚያን ፡ አገሩን ፡ ብሔረ ፡ አግዳሚ ፡ ቋንቋውን ፡ ልሳን ፡ ግዕዝ ፡ ሲለው ፡ እናገኛለን ።

ዓረብ ፡ መታወቅ ፡ ከገጠመረ ፡ በኋላ ፡ በንግግሩም ፡ በጽሕፈቱም ፡ ሐበሻ ፡ (ድብልቅ) ፡ ብሎን ፡ ይገኛል ፡ ግማሹ ፡ ደግሞ ፡ ከደቡብ ፡ ዓረብ ፡ ከነገደ ፡ የቅጣን ፡ ከሳባ ፡ ክፍል ፡ አንዱ ፡ ነገድ ፡ ሀበሳት ፡ የሚባለው ፡ የኤርትራ ፡ ባሕርን ፡ ተሻግሮ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ስሜን ፡ ስለተቀመጠ ፡ ሐበሻ ፡ የሚባለው ፡ ሥያሜ ፡ የመጣው ፡ ከነርሱ ፡ ነው ፡ የሚሉ ፡ አዋቂዎች ፡ ሞልተዋል ። ከዚህ ፡ በፊት ፡ ስሚቸውን ፡ የጠቀሰነው ፡ ምስተር ፡ ሪክማን ፡ (J. RYCKMANS) የሳባውያን ፡ ታሪካዊ ፡ ጽሑፍ ፡ በሚባለው ፡ መጽሐፋቸው ፡ እንደሚያስረዱት ፡ በዛሬው ፡ የመን ፡ ምዕራብ ፡ የሚገኘው ፡ ያገሩ ፡ ስም ፡ ሀበሳት ፡ ስዎቹ ፡ ሀበሳን ፡ የሚባሉት ፡ ሀበሳ ፡ ከሚባል ፡ የነገድ ፡ አባት ፡ የወረዱ ፡ ከአገራቸው ፡ ከደቡብ ፡ ዓረብ ፡ ተሻግረው ፡ በኢትዮጵያ ፡ ስሜን ፡ ተቀምጠው ፡ ሀበሻ ፡ የሚባለው ፡ ስም ፡ የመጣው ፡ ከነርሱ ፡ ነው ፡ ብለው ፡ ከሌሎቹ ፡ ጸሐፊዎች ፡ ጋር ፡ ያረጋግጣሉ ። ፓሪስ ፡ በነበርሁ ፡ ጊዜ ፡ በሶርቦን ፡ የምሥራቅ ፡ ቋንቋ ፡ ትምህርት ፡ ቤት ፡ አማርኛ ፡ ከሚያስተምሩት ፡ ሊቅ ፡ ከማርሴል ፡ ኮሄን ፡ ጋር ፡ የዚህኑ ፡ ጉዳይ ፡ አንሥተን ፡ ስንነጋገር ፡ እናንተ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ሀበሾች ፡ ሲሏችሁ ፡ ቅር ፡ ይላችኋል ፡ ማለትን ፡ ስምቻለሁ ። ነገር ፡ ግን ፡ እውነተኛ ፡ ስማችሁ ፡ ሀበሻ ፡ መሆኑ ፡ አይጠረጠርም ፡ ያሉኝን ፡ አስታውሳለሁ ። ይኸንንም ፡ ከማለት ፡ ያደረሳቸው ፡ ሀበሳን ፡ ከአገራቸው ፡ ከሀበሳት ፡ (ደቡብ ፡ ዓረብ) መጥተው ፡ በኢትዮጵያ ፡ መቀመጣቸው ፡ እነርሱም ፡ ከነገደ ፡ የቅጣን ፡ አንድ ፡ ክፍል ፡ መሆናቸውን ፡ በሳባውያን ፡ ፊደል ፡ ሳ ፡ የነበረው ፡ በኋላ ፡ በዓረብኛ ፡ ሳ ፡ ወደ ፡ ሻ ፡ ተለውጦ ፡ ሀበሻ ፡ ስንባል ፡ የኖርነውን ፡ ደንበኛ ፡ ታሪክ ፡ መሠረት ፡ በማድረግ ፡ ነው ።

በብሉይ ፡ ኪዳን ፡ በዘፍጥረት ፡ ምዕራፍ ፡ 1 ፡ በኖኅ ፡ ዘር ፡ ውስጥ ፡ ሁለት ፡ ሳባ ፡ እንዳለ ፡ ቤትውልዱ ፡ ሐረግ ፡ ላይ ፡ እንመለከታለን ። አንደኛው ፡ የኖኅ ፡ ልጅ ፡ የካም ፡ የልጅ ፡ ልጅ ፡ የኩሽ ፡ ልጅ ፡ ሳባ ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ ከሌላው ፡ ለመለየት ፡ ሳባ ፡ ሻባ ፡ ይሉታል ። ይኸም ፡ የካሙ ፡ ነገድ ፡ የኑብያው ፡ ኢትዮጵያ ፡ የነገድ ፡ አባት ፡ መሆኑ ፡ ነው ። በዚህም ፡ ሳባ ፡ ኖባ ፡ እየተባለ ፡ ይጠራል ። የሁለተኛው ፡ ትውልድ ፡ ደግሞ ፡ ኖኅ ፡ የካምን ፡ ወንድም ፡ ሴምን ፡ ሴም ፡ አርፋክስድን ፡ አርፋክስድ ፡ ሳላህን ፡ ሳላህ ፡ አቤርን ፡ አቤር ፡ የቅጣንን ፡ የቅጣን ፡ ሳባን ይወልዳል ። የዚህኛውን ፡ የሳባን ፡ ነገድ ፡ ነው ፡ በደቡብ ፡ ዓረብ ፡ ሲኖር ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ መጥቶ ፡ የካምን ፡ ዘሮች ፡ አሸንፎ ፡ ባለቤት ፡ ሆነ ፡ የምንለው ፡

ንግሥተ : ሳባም : ነገሠች : የምትባለው : በነዚህ : ነገዶች : ላይ : ነው ። ሀበሳን : ሳባ : ሂሚያሪት : እየተባለ : መለያየት : የመጣውም : በዘመን : ብዛት : በትውልድ : መበርከት : ነው ።

እንግዲህ : የኩሹ : ሳባ : / ሶባ : ሻባ : / ከምሥራቅ : መጥቶም : ሆነ : ወይም : ግማሹ : የርሱና : ያባቱ : የካም : ወገኖች : ተደባልቀው : ባሁኒቱ : ኢትዮጵያና : በቀድሞዬቱ : ኢትዮጵያ : በነብያ : ሲኖሩ : በነብያ : ያሉት : ብዙውን : ዘመን : በነፃነት : ከኖሩ : በኋላ : በመጨረሻ : በሺጅጅ፡ዓመት : ከክርስቶስ : ልደት : በፊት : ላይ : በግብፅ : ተገዙ ። በመጨረሻ : ደግሞ : በጊኛው : መቶ : ዓመት : ላይ : እነዚህ : በግብፅ : የተገዙት : ኢትዮጵያውያን : መልሰው : ግብፅን : ገዙ ። በዚህን : ጊዜ : ሁሉ : ባሁኒቱ : ኢትዮጵያ : የሚገኙት : አግዓዚ : ወይም : ኃበሳን : የሚባሉት : ሲመቻቸው : በነፃነት : ሳይመቻቸው : ግብፅ : በፊት : ናፖታ : በኋላ : በየጊዜው : እየወረሯቸውና : እየገበሩ : በመክከላቸው : ኃይለኛ : ሲነሣ : እየጠቀላላቸው : ሲጠፉም : በየነገዳቸው : እየተከፋፈሉ : ከክርስቶስ : ልደት : በፊት : እስከ : መቶ : ወይም : ቢበዛ : ፪ : መቶ ዓመት : ድረስ : ኖሩ ። በኋላ : ግን : በግብፅና : በኖብያ : የአሶር : የፋርስ : የግሪክ : የሮማ : ገዥ : እየተፈራረቀ : የኖብያው : የኢትዮጵያ : መንግሥት : ሲደክም : በጎኑ : ያለው : የሀበሳት : ወይም : የአግዓዝያን : ሕዝብ : የአክሱምን : መንግሥት : እያቀና : ተነሣ ። ስለዚህ : ይህን : መንግሥት : የሮማና : የቢዛንቲን : ጸሐፊ : ሁሉ : በያውራጃው : ለሚገኘው : ሕዝብ : ልዩ : ልዩ : ስም : መስጠቱ : ሳይቀር : ዋነኛውን : መንግሥት : አክሱም : መሥርተው : ጽሕፈት : ሲያስቀርጹ : ንጉሠ : የአክሱም : ንጉሥ : ሕዝቡም : አክሱማውያን : እየተባሉ : አገሩም : ብሔረ : አክሱም : በሚል : ይጠራ : ዠመር : ይሁን : እንጂ ይህ : ግዕዝኛ : አነጋገር : የመጣ : ከክርስትና : በኋላ : ነው : እንጂ : የፊተኛው : አነጋገርና : ጽሑፍ : ቀድሞ : በደቡብ : ዓረብ : ሳሉ : የሚጽፉበትና : የሚነጋገሩ በት : የሳባ : ቋንቋ : ነው ። ይኸም : የሳባ : ፊደልና : ቋንቋ : ለግዕዙ : እንደ : አባት : የሚቆጠር : ነው ። ደግሞ : በአክሱሙ : መንግሥት : የግሪክ : ቋንቋ : ሲሰለጥን : በየሐውልታቸው : ላይ : አንድ : ጊዜ : በሳባያውያን : አንድ : ጊዜ : በግሪክ : ቋንቋ : አንዳንድ : ጊዜ : ባልሠለጠነው : ግዕዝኛ : ወይም : ሁለቱን : ግሪኩንና : ሳባውን : ጎን : ለጎን : እያደረጉ : ሲያጽፉ : የነበረው : እነሆ : ዛሬ : በየሀውልታቸው : ላይ : ይታያል ። በኋላ : ደግሞ : ከክርስትና : በኋላ : የተጻፈው : ሁሉ እላይ : እንዳልነው : ብሔረ : አክሱም : ንጉሠ : አክሱም : አክሱማውያን : ሲል : ይገኛል ። ይኸም : ሥያሜ : በዘመኑ : ይኸውም : ማለት : በአክሱሞቹ : ዘመን : የኢትዮጵያዊነትን : ይልቁንም : የሳባንና : የሀበሳትን : ሥያሜ : እያጠፋው : ሳይሆን : እያደበዘዘው : ሔዷል ።

እያንዳንዱ : ሕዝብ : በጊዜውና : በሥፍራው : በነገዱ : የየራሱን : ከተማ : ስም : ናፖታ : መርዊ : አክሱም : እያለ : ይኸንኑ : ስም : በማድመቁ : ጸሐፊም : በዚህ : እየሠየመው : የዋናውን : የጥንታዊውንና : የጠቅላላውን : የኢትዮጵያዊነት : ስም :

ሊዘነጋ ፡ ምንም ፡ አልቀረውም ፡ ነበር ። ከጸሐፊዎችም ፡ አንዳንዶቹ ፡ ለወዲህኛው ፡
 በፊት ፡ የሀበሳትን ፡ በኋላም ፡ የአክሱምን ፡ ስም ፡ እየሰጡ ፡ ኢትዮጵያነትን ፡ ለነ-
 ብያ ፡ /ለናፓታና ፡ ለመርዌ/ ፡ የሚሰጡ ፡ አሉ ። ነገር ፡ ግን ፡ እንደሐሜርም ፡ እንደ
 ሄሮዶቶም ፡ ቢሆን ፡ የኢትዮጵያዊነት ፡ ስም ፡ ለናፓታና ፡ ለመርዌ ፡ ብቻ ፡ ሊወሰን ፡
 አይገባም ። በዚሁ ፡ መሠረት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ስም ፡ በሌላው ፡ ክፍል ፡ መብረድ ፡
 ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ በፍጹም ፡ ሲጠፋ ፡ በኛ ፡ በዛሬዬቱ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ከጳጳና ፡ ከጳጳ ፡
 ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ወዲህ ፡ መንግሥት ፡ ከአክሱም ፡ ላስታ ፡ ከላስታ ፡ ሸዋ ፡ ከሸዋ
 ጎንደር ፡ በተዛወረበት ፡ ጊዜ ፡ . . . ፡ ሐበሻ . . . የሚባለው ፡ ስም ፡ ጣልቃ ፡
 መግባቱ ፡ በይቀርም ፡ አብዛኛ ፡ ጊዜ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሥያሜ ፡ በዜና ፡ መዋዕልም ፡
 በገድልና ፡ በድርሳንም ፡ በደብዳቤም ፡ እንደገና ፡ ይነሣ ፡ ዠመር ። በጳጳ ፡ ዓመተ ፡
 ምሕረት ፡ ላይ ፡ የነበረው ፡ ድልንዓድ ፡ /እንደሌሎቹም ፡ ወይፈ ፡ አርዕድ ፡ ለኖብ
 ያው ፡ ንጉሥ ፡ ለጊዮርጊስ ፡ ደብዳቤ ፡ በግዕዝ ፡ ቋንቋ ፡ ሲጽፍ ፡ ስሙን ፡ ሳይጠ
 ቅስ ፡ ንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ብሏል ። የላሊበላና ፡ የነአኩቶ ፡ ለአብ ፡ የዓምደ ፡ ጽዮ-
 ንና ፡ የዘርዓ ፡ ያዕቆብ ፡ ታሪክ ፡ ነገሥትም ፡ እያንዳንዳቸውን ፡ ንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡
 ሲላቸው ፡ ይገኛል ።

ከውጭ ፡ አገር ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ውስጥ ፡ የሮማ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ አራተኛው ፡
 ፓውሊ ፡ /ጳውሎስ/ ፡ በጆሺ ፡ ጆጀ ፡ ሟ ፡ ም ፡ ለአዜ ፡ ገላውዴዎስ ፡ ፊልጶስ ፡ ዪ ፡
 የኤስፓኛ ፡ ንጉሥ ፡ ለአዜ ፡ ሠርፀ ፡ ድንግል ፡ ደብዳቤ ፡ በላቲን ፡ ቋንቋ ፡ ሲጽፉ ፡ IMP-
 ERATOREM AETHIOPIAE የኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ እያሉ ፡ የጻፉት ፡
 በካሪ ፡ በሰበሰበው ፡ የፖርቱጊዝና ፡ የኢትዮጵያ ፡ ግንኙነት ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ተመዝ
 ግቦ ፡ ይገኛል ።

ስለዚህ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ስም ፡ ጥንት ፡ በሰፊው ፡ ብዙ ፡ ሕዝብ ፡ አቅፎ ፡ ቢገ
 ኝም ፡ ግሪኮቹ ፡ እነሐሜር ፡ እነሄሮዳቱስ ፡ እስራኤሎቹ ፡ እነዳዊት ፡ እነኢሳይያስ ፡
 የመሠረቱትን ሥያሜ ፡ ሳይለቅ ፡ ኩሽ ፡ ሐበሻ ፡ በዋሻ ፡ ነዋሪ ፡ የሚባለውን ፡ ሁሉ ፡ ደም
 ስሶ ፡ በአሁኑ ፡ ዘመን ፡ በፖለቲካና ፡ በወሰን ፡ ተከልሎ ፡ አሁን ፡ ላለው ፡ ሕዝባ
 ቸን ፡ ኢትዮጵያዊነት ፡ የግሉ ፡ መጠሪያ ፡ ሆኖ ፡ መቅረቱን ፡ እንመለከታለን ። ይኸም ፡
 ሲሆን ፡ የሰበሰቡትን ፡ የሀበሳትን ፡ ነገድ ፡ ዘሮች ፡ መሆናችንን ፡ ሳንረሳ ፡ ሀበሻ ፡ መባ
 ልንም ፡ ሳንጠላ ፡ ነው ።

ምዕራፍ ፪ ።

የቀድሞው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ጽሑፍ ፡ ሁኔታ ።

የአክሱሙ ፡ መንግሥትና ፡ ሕዝብ ፡ ከደቡብ ፡ ዓረብ ፡ ሕዝብ ፡ ታሪክ ፡ ከፊ
 ደሉ ፡ ከሥልጣኔው ፡ ከልማዳ ፡ ጋር ፡ የተያያዘ ፡ እንደሆነ ፡ እንዲሁም ፡ ያንጊዜ ፡
 ኢትዮጵያ ፡ ወይም ፡ የኩሽ ፡ አገር ፡ ተብሎ ፡ የሚጠራው ፡ የነብያ ሕዝብ ፡ የሥ
 ልጣኔው ፡ መደብ ፡ በናፓታና ፡ በመርዌ ፡ የነበረው ፡ በሃይማኖትም ፡ በሥልጣኔም

በልግድም ፡ ከግብፅ ፡ ሕዝብ ፡ የተገናኘ ፡ ነበር ። በጭሩ ፡ የተገናኘ ፡ ነው ፡ ከማለት ፡ ይልቅ ፡ የኑብያው ፡ ሕዝብ ፡ ፊደሉና ፡ ሃይማኖቱ ፡ የዋነኞቹና ፡ የሥልጡኖቹ ፡ ወገኖች ፡ የግብፅ ፡ ፊደል ፡ (ሂዬሮግሊፍ ፡) የሚባለው ፡ ነበር ። በሃይማኖትም ፡ ረገድ ፡ የግብግውያንን ፡ አማልክት ፡ እነአሞንን ፡ ያመልኩ ፡ ነበር ። ተራው ፡ ባላገር ፡ ደግሞ ፡ ከግብፅ ፡ ባላገር ፡ ከወዲህም ፡ ከዛሬዬቱ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ባላገር ፡ ጋር ፡ የተያያዘ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ከፍጡራን ፡ የመነጨ ፡ የፍጡርና ፡ የመናፍስት አምልኮ ፡ ነበረው ።

ስለዚህ ፡ በኋለኛው ፡ ዘመን ፡ አክሱም ፡ ሲገን ፡ / ሲነጣ ፡ / ሃይማኖትንና ፡ ፊደልን ፡ ከደቡብ ፡ ግሪብ ፡ ይዞ ፡ የመጣውን ለዛሬው ፡ ፊደላችን ፡ አባት ፡ የሆነውን ፡ የሳባውያንን ፡ ፊደል ፡ በግዛቱ ፡ ስለአስፋፋ ፡ በኋላም ፡ ይኸው ፊደልና ፡ ቋንቋ ፡ ወደ ፡ ግዕዝ ፡ ተለውጦ ፡ ዛሬ ፡ ጽሑፉ ፡ ሁሉ ፡ በዚያው ፡ በመጠኑ ፡ ስለአክሱም ፡ መንግሥት ፡ ሲናገር ፡ ኑብያን ፡ እንደባዕድ ፡ በመመልከት ፡ በጉዳዩ ፡ ሳያገባው ፡ ቀርቶ ፡ ገዛነው ፡ አስገበርነው ፡ ብሎ ፡ ከማለፍ ፡ በቀር ፡ ስለኑብያ ፡ መንግሥት ፡ ሁኔታ ፡ በሰፊው ፡ የሚናገር ፡ ምንም ፡ ያህል ፡ የለም ። የኑብያውም ፡ በናፓታና ፡ በመርዌ ፡ የተፈጸመው ፡ በሂዬሮግሊፍ ፡ የተጻፈው ፡ ታሪክ ፡ እንደቱባና ፡ እንደመምሬስ ፡ ታሪክ ፡ ተደብቆ ፡ ሲኖር ፡ ሻምፖልዮን ፡ የፊደሉን ፡ ምሥጢር ፡ ከፈታው ፡ ወዲህ ፡ ብዙ ፡ መርማሪዎች ፡ ጥንታዊውን ፡ የግብፅን ፡ ታሪክ ፡ እየመረመሩ ፡ ሲያወጡ ፡ የኑብያውም ፡ ታሪክ ፡ እየተመረመረ ፡ መውጣት ፡ ዠመረ ። ኑብያን ፡ ከግብፅ ፡ ጋር ፡ ደርበው ፡ ሲገዙ ፡ የኖሩት ፡ ፈርዖኖች ፡ እንደገና ፡ ኢትዮጵያውያኑ ፡ ደግሞ ፡ ከኑብያ ፡ ተነሥተው ፡ ግብፅን ፡ በሙሉ ፡ አስከ ፡ ሊቢያ ፡ አስከፓለሱቲን ፡ የገዙት ፡ የግብፅ ፡ ጄጄኛ ፡ ሥርወ ፡ መንግሥት ፡ (ዲናስቲ) ፡ ተብለው ፡ የተመደቡት ፡ የኢትዮጵያውያን ፡ ነገሥታት ፡ የነገሩንኪ ፡ የነታርሐቃ ፡ ታሪክ ፡ ክሐውልትና ፡ ከጣዖታቱ ፡ ቤተ መቅደስ ፡ ግድግዳ ፡ ላይ እየተተረጎመ ፡ ያወጣ ፡ ዠመር ። ይኸንንም ፡ ወደፊት ፡ በሥፍራው ፡ ስንደርስ ፡ እናገኛለን ።

የሆነ ፡ ሆኖ የኢትዮጵያ ፡ የጥንታዊ ፡ ግዛት ፡ ነበር ፡ አስቀድሞ ፡ ሲገዙ ፡ በኖሩም ፡ በኋላ ፡ መልሰው ፡ ግብፅን ፡ ገዝተዋል ፡ እያልን ፡ ስለምንመክባቸው ፡ ስለ ኑብያ ፡ ሕዝቦች ፡ በተለይ ፡ ስለናፓታና ፡ ስለመርዌ ፡ ደንበኛ ፡ ታሪክ ፡ የሚናገር ፡ በግዕዝም ፡ በአማርኛም ፡ የተጻፈ ፡ ብዙ ፡ የለም ። በዮሐንስ ፡ መደብር ፡ ስለስባቆን ፡ (ሻባክ) ፡ ስለ ንግሥት ፡ ሕንደኬና ፡ ስለ ትልቁ ፡ እስክንድር ፡ ግንኙነት ፡ በቲንሹ ፡ ሲኖር ፡ ከዚያ ፡ በፊት ፡ ያለው ፡ ሰፊ ፡ የኑብያ ፡ መንግሥት ፡ ታሪክ ፡ ለዚያን ፡ ዘመንም ፡ ለዛሬዬቱም ፡ ኢትዮጵያ ፡ የተደራነ ፡ ጨለማ ፡ ነው ። የዚህ ፡ የኑብያ ፡ ታሪክም ፡ እላይ ፡ እንዳመለከትነው ፡ ከናፓታና ፡ ከመርዌ ፡ ዝቅ ብሎም ፡ ከቲብ (ካርናቅ) ፡ ከዙሪያውም ፡ ከየሀውልቱና ፡ ከየመቅደሱ ፡ ከቤተ መንግሥቱ ፡ ፍራሽ ፡ በገኝም ፡ በግብግቹ ፡ ጥንታዊ ፡ ፊደል ፡ የተጻፈ ፡ ሆኖ ፡ የሚተርከውም ፡ ስለ ኑብያ ፡ ይኸውም ፡ ማለት ፡ የናፓታ

ገና : የመርዌን : መንግሥት : እንጂ : አሁን : ከያዝነው : ፊደልና : ታሪክ : ጋራ : ተወራራሽ : ስለሆነው : ስለአክሱም : አይናገርም ። በዘርና : በአንዳንድ : ልማድ : ካልሆነ : በቀር : የኑባያው : ሥልጣኔና : ታሪክ : ሃይማኖቱም : ከአክሱም : ሥልጣኔ : ጋር : የማይገናኝ : ነው ። በቢባልና : የኑባያውን : ችላ : ብንልም : ስለራሱ : ስለአክሱም : መንግሥት : ታሪክ : እንኳን : በታሪክ : ነገሥትም : በክብረ : ነገሥትም : በብዕል : ነገሥትም : በነገሥታቱና : በጳጳሳቱ : ድርሳንና : ገድል : ውስጥ : የተጻፈውም በሆን : በደረቅ : ታሪክ : ረገድ : የሚሰጠን : ጥቅም : ዝቅ : ያለ : ነው ። ይኸውም : ዛሬ : የሚገኘው : ይኸን : የመሳሰለው : ጽሑፍ : የጥንቱ በዮዲትና : በግራኝ : መሕመድ : መነሣትና በሌላውም : ምክንያት : ጠፋፍቶ : እንደገና : መዘጋጀት : የቻለው ከ፲፬ ኛው : መቶ : ዓመተ : ምሕረት : ወዲህ : ከአፄ : ዓምደ : ጽዮን : ጊዜ : ዠምሮ : በመሆኑ : ከዚህ : ጊዜ : ወዲህ : ሞላ : ከጎደል : የመንግሥትም : የመንፈሳዊም : ታሪክ : ይገኛል ። ግልበሬ : ሳይሆን : አንዳንድ : መንፈሳዊ : ጽሑፍ : በይኩኖ : አምላክ : ጊዜ : የተዘጋጀ : አለ : ከዚህ : ጊዜ : ብሔረ : አሪት : የሚባለው : ዛሬ : በፓሪስ : ቤተ : መጻሕፍት : የሚገኘው : እንደብርቅ : ይታያል ።

ከዓፄ : ዓምደ : ጽዮን : ጊዜ : በፊት : ያለፈውን : የላስታና : ይልቁንም : የአክሱምን : ታሪክ : የቤተ : ክህነት : ሰዎች : መነኮሳትና : እጩጊዎች : የመንግሥቱም : ጸሐፊዎች : ሲያያዝ : በወሬ : የመጣውን : ከራሳቸውም : እሃጨ መፍ : ሲያዘጋጁ : ለያንዳንዱ : የአክሱምና : የላስታ : ንጉሥ : በዘመኑ : የፈጸመውን : አጫጭር : የጦርነትና : የመንፈሳዊ : ተግባር : ሲያዘጋጁ : በየዘመኑ : የነበረውን : ልማድና : አስተዳደር : የዕቃና : የመሣሪያ : የሸቀጥና : የገንዘቡን : ዓይነት : ሌላውንም : ይኸን : የመሳሰለውንም : ጽፈው : ለማቅረብ : የዘመኑ : የጸሐፊነት : ልማድ : አላስቻላቸውም ። ጽፈው : ጠፍቶም : እንደሆነ : አይታወቅም : ይሁን : እንጂ : የዚህ : ሁሉ : ዓይነት : በደንብና : በዝርዝር : ተጽፎ : ወደ : ጊዜያችን : የተላለፈ : አላገኘንም ። በዚህ : ምክንያት : ፈረንጆች : የኛን : የሥነ : ጽሑፍ : ደረጃ : ከጓደኞቻችን : አገሮች : ከዓረብና : ከግብፅ : ከፋርስና : ከግሪክ : በዝቅ ተኛነት : ለመገመት : ግዴታ : ሆኖባቸዋል ።

በዚህ : ባለን : ታሪክ : ነገሥት : ውስጥ : እንደምንመለከተው : ከአዳም : ዠምሮ : እስከ : ዳዊት : ከሰሎሞን : እስከ : ይኩኖ : አምላክ : የሰም : ዝርዝር : ይሰጥና : ከዚያ : ጣልቃ : እያገባ : የንግሥተ : ሳባንና : የሰሎሞንን : ግንኙነት : የቀዳማዊ : ምኒልክን : ልደትና : ንግሥ : የአብርሃንና : የአጽብሐን : ቲንሽ : ታሪክ : ከአቡነ : ሰላማ : (ከሣቴ : ብርሃን) : ጋር ፣ ያፄ : ካሌብን : ከአባ : ጳንጠሌዎን ፣ ያፄ : ገብረ : መስቀልን : ከያሬድና : ከአቡነ : አረጋዊ : ጋር : እያያ ያዘ : ይጽፋል ። ከዚያ : የላሊባላንና : የነአሁቶ : ለአብን : የይኩኖ : አምላክንና : የአቡነ : ተክለ : ሃይማኖትን : ይተርክል ። አተራረኩም : በደረቅ : ታሪክና : ወይም :

ለታሪኩ ፡ ብቻ ፡ ቀጥተኛ ፡ ሐተታ ፡ በመስጠት ፡ ሳይሆን ፡ በመንፈሳዊና ፡ በተአምራታዊ ፡ አገላለጽ ፡ ሆኖ ፡ እናገኘዋለን ። ይኸም ፡ እንደማናቸውም ፡ ሥራ ፡ በዚያን ፡ ዘመን ፡ የተለመደና ፡ የማያስነቅፍ ፡ ነው ። ዳሩ ፡ ግን ፡ እላይ ፡ እንዳመለከትነው ፡ ያብዛኞቹ ፡ ነገሥታት ፡ ከስማቸው ፡ ዝርዝር ፡ በቀር ፡ በዕለት ፡ ተግባራቸው ፡ የፈጸሙት ፡ የፍርድ ፡ የሥርዓቱ ፡ የጦርነቱ ፡ የንግዱ ፡ አኳኋን ፡ የሸቀጡ ፡ የጦር ፡ መሣሪያው ፡ ለኑሮና ፡ ለትዳር ፡ ወንድና ፡ ሴቱ ፡ የሚገለገሉበት ፡ ዕቃና ፡ መሣሪያ ፡ በአማርኛ ፡ እንኳ ፡ ተስፋ ፡ ለማድረግ ፡ የራሱ ፡ የቋንቋው ፡ አለመኖር ፡ አያስችልም ፡ ብንል ፡ በዘመኑ ፡ በሚሠራበት ፡ በቤተ መንግሥቱና ፡ በቤተ ፡ ክህነቱ ፡ ቋንቋ ፡ በግዕዝ ፡ እንኳ ፡ አይገኝም ። ባንዳንድ ፡ ቦታ ፡ በብርቅ ፡ ቢገኝም ፡ በጣም ፡ ያነሰ ፡ ከግማሽ ፡ ገጽ ፡ ስለማይደርስ ፡ ለዛሬ ፡ ዘመን ፡ ጸሐፊና ፡ አንባቢ ፡ የማያጠግብ ፡ ይሆናል ።

ክርስትናን ፡ ጌታችን ፡ ከመሠረተው ፡ ሐዋርያትና ፡ ሰማዕታት ፡ በያለበት ፡ ከስፋፋትና ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያም ፡ አባ ፡ ሰላማ ፡ ፍሬምናጦስ ፡ ካገቡት ፡ ወዲህ ፡ እንደዛሬው ፡ ዘመን ፡ ልማድ ፡ እላይ ፡ የዘረዘርነውን ፡ ያገር ፡ ልማድ ፡ የዕቃና ፡ የመሣሪያ ፡ ዓይነት ፡ በዝርዝር ፡ ለመጻፍ ፡ አባቶቻችን ፡ አሳባቸውን ፡ ማድከም ፡ አልፈለጉም ። ዛሬ ፡ የፈለግነውን ፡ ያህል ፡ ለኋላ ፡ ትውልድ ፡ ይጠቅመዋል ፡ ብለው ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ እምብዛም ፡ የተገነዘቡት ፡ አይመከልም ። በዚህ ፡ ፈንታ ፡ ስለ ፡ አዲሱ ፡ የክርስትና ፡ ሃይማኖት ፡ ስለሐዋርያትና ፡ ስለሰማዕታት ፡ ስለመላእክትና ፡ ስለጻድቃን ፡ ከነዚህ ፡ ጋር ፡ ስለተያያዙት ፡ ነገሥታት ፡ በመንፈሳዊ ፡ አያያዝ ፡ ብቻ ፡ ለመጻፍና ፡ ለመድከም ፡ የዘመኑ ፡ ጸሐፊዎች ፡ የሆኑት ፡ የቤተ ፡ ክህነት ፡ ሰዎች ፡ አሳባቸውን ፡ በሙሉ ፡ ወደዚህ ፡ ሥራ ፡ አዘነበሉ ። የማይካደውን ፡ ትጋታቸውንና ፡ ዕውቀታቸውን ፡ ለዚህ ፡ ለመንፈሳዊ ፡ ጽሕፈት ፡ ሠዉት ። በዚህ ፡ ምክንያት ፡ እነሆ ፡ ዛሬ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ቤተ ፡ መንግሥትና ፡ ቤተ ፡ ክህነት ፡ በገዳማትና ፡ በየአብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ውስጥ ፡ በውጭ ፡ አገር ፡ መጻሕፍት ፡ ሁሉ ፡ የገድል ፡ የድርሳን ፡ የመልካ ፡ መልክ ፡ የጸሎት ፡ የምነና ፡ መጻሕፍት ፡ በጥሩ ፡ ጥሩ ፡ ብራና ፡ በሚያማምር ፡ ጽሕፈትና ፡ ድጉስ ፡ በደመቁ ፡ ሐረጎች ፡ አጊጦ ፡ ሲገኝ ፡ የታሪኩ ፡ የመሣሪያውና ፡ የዕቃው ፡ የሥርዓቱ ፡ ጽሑፍ ፡ አንሶና ፡ ጎድሎ ፡ ይገኛል ። አባቶቻችን ፡ ይኸኛውን ፡ ሥራ ፡ ወደሚያልፍ ፡ ወደሥጋዊ ፡ ወደምድራዊ ፡ ስለቆጠሩት ፡ መንፈሳዊ ፡ መጽሐፍ ፡ ብቻ ፡ አበረከቱልን ።

ስለዚህ ፡ የታሪኩ ፡ ወገን ፡ በዚያው ፡ ዘመን ፡ ችላ ፡ ስለተባለ ፡ ዛሬ ፡ ታሪክ ፡ እያለን ፡ የታሪክ ፡ ደሀ ፡ ሆነን ፡ ስንኖር ፡ እኛም ፡ ራሳችን ፡ በራሳችን ፡ የራሳችንን ፡ ታሪክ ፡ ቆፍረን ፡ እንኳን ፡ በይሆን ፡ ከቆመው ፡ ሐውልት ፡ ላይ ፡ ለመገልበጥና ፡ ለመረዳት ፡ ስለአቃተን ፡ ወይም ፡ ስለአላሰብንበት ፡ የዚህ ፡ ሥራ ፡ ልማድ ፡ ያላቸው ፡ ለታሪክ ፡ ዋጋ ፡ መስጠት ፡ የቻሉ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ሰዎች ፡ አፍሪካን ፡ ለማየት ፡ አደን ፡ ለማደን ፡ ታሪክ ፡ ለመመርመር ፡ በየምክንያቱ ፡ ካገራቸው ፡ ሲወጡና ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሲመጡ ፡ በአክሱምና ፡ በዙሪያው ፡ ካለው ፡ ሐውልት ፡ ላይ ፡ አንዳንድ ፡

ጽሑፍ ፡ እየቀዳ ፡ እየተረጎሙ ፡ የታሪካችንን ፡ ብልጫታ ፡ አሳዩን ። እነዚህም ፡ እንደ ነገረምስ ፡ ብሩስ ፡ ኤድዋርድ ፡ ሩፔል ፡ ሀንሪ ፡ ሳልት ፤ ከንቲ ፡ ሮሲኒና ፡ ሌሎችም ፡ ናቸው ። እነሱም ፡ እየተነጣጠሉ ፡ የተቻላቸውን ፤ ለየብቻ ፡ በጽሑፍ ፡ ገልጸው ፡ ከቆዩ ፡ በኋላ ፡ ፲፱፻፲ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሰሜን ፡ ጸሐፊ ፡ ፎቶግራፍ ፡ አንሽ ፡ ቆፋሪ ፡ ፕላን ፡ ሠሪ ፡ ሆነው ፡ ባንድ ፡ ንድ ፡ የመጡት ፡ እነሊትማን ፡ በአክሱምና ፡ በሌላም ፡ ታሪካዊ ፡ ሥፍራ ፡ እየተዘዋወሩ ፡ ቆሞና ፡ ወድቆ ፡ ካገኙት ፡ ሐውልት ፡ ላይ ፡ ያገኙትን ፡ የሳባ ፡ የግሪክ ፡ የግዕዝ ፡ ጽሑፍ ፡ እየቀዳ ፡ ባንዳንድ ፡ ቦታም ፡ በቁፋሮ ፡ እያገኙ ፡ ለኢትዮጵያ ፡ ታሪክ ፡ ጠቃሚ ፡ የሆነ ፡ ሥራ ፡ አዘጋጁ ። ደች ፡ አክሱም ፡ ኤክስፔዲሽን ፡ (DEUTSCHE AXUM EXPEDITION) የሚባለውን ፡ በአራት ፡ ሹሉም ፡ በጀርመን ፡ ቋንቋ ፡ ተዘጋጅቶ ፡ የታተመውን ፡ መጽሐፍ መመልከት ፡ ነው ። የጀርመኑን ፡ ቋንቋ ፡ ለመረዳት ፡ እንደኔያቃተው ፡ ሰው ፡ በአራተኛው ፡ ሹሉም ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ ከየሀውልቱ ፡ በቀጥታ ፡ የተወሰደውና ፡ የታተመው ፡ የሳባውና ፡ የግዕዙ ፡ ጽሑፍ ፡ ለታሪክ ፡ ጸሐፊ ፡ በቋ ፡ ሆኖ ፡ ያገለግላል ።

ከነርሱ ፡ የተረፈውን ፡ ደግሞ ፡ እነሆ ፡ በአሁኑ ፡ ጊዜ ፡ የፈረንሳዊና ፡ የኢትዮጵያ ፡ ተወላጆች ፡ የአርኬዎሎጂ ፡ ሠራተኞች ፡ በሕብረት ፡ በአክሱምና ፡ በዙሪያው ፡ እየተፈለሉት ፡ አንዳንድ ፡ የተነጣጠለ ፡ ታሪካዊ ፡ ዕቃ ፡ ማግኘታቸውን ፡ አይተናልና ፡ ድካማቸው ፡ በመጨረሻ ፡ ፍሬ ፡ አግኝቶ ፡ የተደበቀና ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ የደከሙት ፡ ጸሐፊዎች ፡ ያላገኙት ፡ ጽሑፍ ፡ እንዳለ ፡ ወደ ፡ ብርሃን ፡ እንዲያመጡልን ፡ እንመኛለን ።

እስከዚያ ፡ ግን ፡ ሥራ ፡ ሳንፈታ ፡ እስካሁን ፡ ከተገኘው ፡ የሐውልትና ፡ የብራና ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ከገድሉና ፡ ከድርሳኑ ፡ ውስጥ ፡ በትዕግሥት ፡ እየለቀቃን ፡ የኢትዮጵያን ፡ ታሪክ ፡ የዛሬው ፡ ሕዝባችን ፡ በሚናገረው ፡ በአማርኛ ፡ ቋንቋ ፡ አብራርተን ፡ ለመጻፍ ፡ ዓላማችን ፡ ሆኖ ፡ እነሆ ፡ እማዘጋጅት ፡ ላይ ፡ ነን ፡ ሐውልትና ፡ አጭሩ ፡ ታሪክ ፡ ነገሥት ፡ አብዛኛው ፡ የታሪክ ፡ ክፍል ፡ ሆኖ ፡ ሲያገለግል ፡ ገድሉና ፡ ድርሳኑ ፡ በሙሉ ፡ የሚጽፈው ፡ ያንድ ፡ ጻድቅ ፡ ወይም ፡ መልአክ ፡ ታምራታዊ ፡ ታሪክ ፡ ቢሆንም ፡ ከዚህ ፡ ከመንፈሳዊ ፡ አነጋገሩ ፡ ውስጥ ፡ የመልአኩና ፡ የጻድቁ ፡ ወዳጅ ፡ ንጉሥ ፡ ወይም ፡ ንግሥት ፡ መስፍን ፡ ወይም ፡ መኰንን ፡ ስማቸው ፡ ጣልቃ ፡ እየገባ ፡ ይገኛል ። ያንዳንዱም ፡ ታሪካዊ ፡ ቦታ ፡ ስም ፡ አይጠፋበትምና ፡ እነዚህን ፡ ከየቦታው ፡ አግኝቶ ፡ ለመልቀም ፡ ሰፊውን ፡ መንፈሳዊ ፡ ንግግር ፡ በትዕግሥት ፡ ማንበብ ፡ ግዴታ ፡ ነው ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ሁሉም ፡ ቢሆን ፡ እንደ ፡ ንግሥተ ፡ ሳባና ፡ እንደ ፡ ቀዳማዊ ፡ ምኒልክ ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ አብርሃን ፡ አጽብሐ ፡ እንደ ፡ ላሊበላና ፡ እንደ ፡ ይኩኖ ፡ አምላክ ፡ ላሉት ፡ ከልሆነ ፡ በቀር ፡ አብዛኞቹ ፡ የአክሱም ፡ የላስታ ፡ ነገሥታቶችን ፡ ገድልና ፡ ድርሳን ፡ ያልተጻፈላቸው ፡ ስላሉ ፡ ከስማቸው ፡ ዝርዝር ፡ በቀር ፡ ታሪካቸው ፡ እየተቋረጠ ፡ መቅረቱ ፡ ነው ። የመሳፍንትና ፡ የመኳንንት ፡ ዝርዝር ፡ ማግኘትም ፡ ተስፋ ፡ የለም ። እንኳን ፡ ታሪካቸው ፡ ወደፊት ፡ በሥፍራው ፡ እንደ ፡ ምናስረዳው ፡ የነገሥታቱ ፡ ስማቸውና ፡ የነገሡበት ፡ ዘመን ፡ እየተፋለሰ ፡ ያስቸግራል ።

እንደዚህ ፡ ሆኖ ፡ አሁን ፡ ጥንታዊውን ፡ የኑብያን ፡ መንግሥት ፡ ቀጥሎ ፡ የአክሱምን ፡ ታሪክ ፡ ለመጻፍ ፡ ስንነግ ፡ ከኛ ፡ ወገን ፡ ጽሑፍ ፡ ሲያጥርብን ፡ በግድ ፡ የጥንት ፡ የግሪክና ፡ የሮማ ፡ የግብፅ ፡ ጸሐፊዎችና ፡ መርማሪዎች ፡ እያዩም ፡ በሠሬም ፡ እየጻፉ ፡ ለዛሬ ፡ ጸሐፊ ፡ ትተው ፡ ወደ ፡ ፈረንሳይና ፡ ወደ ፡ ኢጣሊያ ፡ ተተርጉሞ ፡ ሊነበብ ፡ ከቻለው ፡ ወደ ፡ መፈላለግ ፡ መሄድ ፡ ግዴታ ፡ ነው ።

ስለዚህ ፡ በዚህ ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ የምናነበው ፡ በመጀመሪያው ፡ ክፍል ፡ የኑብያ ፡ ታሪክ ፡ ከግብፅ ፡ ተያይዞ ፡ የአክሱሙ ፡ ከደቡብ ፡ ግረብ ፡ ተዛምዶ ፡ ለአሁኑ ፡ መንግሥታችንም ፡ ለሥልጣኔውም ፡ ለፊደሉም ፡ ለቋንቋውም ፡ ለዘሩም ፡ ለልማዱም ፡ ሰባና ፡ ሀበሳት ፡ የመጡበት ፡ ይኸው ፡ ደቡብ ፡ ግረብ ፡ መሆኑን ፡ በሰፊው ፡ እናያለን ። ለዛሬው ፡ ሥልጣኔያችንና ፡ ሬደላችን ፡ ቋንቋና ፡ ልማዳችን ፡ አባት ፡ ያልሆነውን ፡ የኑብያን ፡ ታሪክም ፡ በሰፊው ፡ ስንመለከት ፡ ከአክሱም ፡ ጋር ፡ የልዩነቱን ፡ ወይም ፡ የግንኙነቱን ፡ መጠን ፡ አንባቢ ፡ ራሱ ፡ እንዲገነዘበውና ፡ የራሱን ፡ ፍርድ ፡ እንዲሰጥ ፡ ጭምር ፡ ነውና ፡ እነሆ ፡ አሁን ፡ ስለኢትዮጵያና ፡ ስለግብፅ ፡ ቅድሚያ ፡ ስለነገደ ፡ ከም ፡ ስለነገደ ፡ የቅጣን ፡ ገናምነውም ፡ ብንጠራጠረውም ፡ እስከሁን ፡ በየመጽሐፉ ፡ ስለሚገኙ ፡ የነገሥታት ፡ ዝርዝር ፡ ስለኑብያውና ፡ ስለአክሱም ፡ መንግሥት ፡ ልዩነትና ፡ ግንኙነት ፡ በየምዕራፉ ፡ እንመልከት ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

ባገራችን ፡ ጽሑፍ ፡ የሚገኘው ፡ የነገደ ፡ ከምና ፡ የነገደ ፡ የቅጣን ፡ አመሠራረት - የነገሥታቱ ፡ የተለመደ ፡ ዝርዝር - በውጭ ፡ አገር ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ነገድና ፡ ልማድ ።

ባፅኛው ፡ ምዕራፍ ፡ እንደተመለከትነው ፡ የእስራኤልና ፡ የግሪክ ፡ ጸሐፊዎች ፡ እነሙሴ ፣ እነሐሜር ፡ እነሔሮዱቱስ ፡ ነቢያቱ ፡ እነኢሳይያስ ፡ ይህ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ዘር ፡ በኩሽ ፡ የዘር ፡ ሐረግ ፡ መውረዱ ፡ ሲታወቃቸው ፡ እንደግብፃውያን ፡ የኩሽ ፡ አገር ፡ በኋላ ፡ መጥቶ ፡ በተደባለቀበት ፡ ምክንያት ፡ የሴም ፡ ዘርነቱ ፡ ሲሰማቸው ፡ የሰባ ፡ አገር ፡ ይሉታል ። ስለዚህ ፡ ከነሱ ፡ ወዲህ ፡ የተነሣው ፡ ጸሐፊ ፡ ሁሉ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ በሰፊው ፡ ግዛቱ ፡ የከምና ፡ የሴም ፡ ድብልቅ ፡ ዘር ፡ መሆኑን ፡ ተረድቶ ፡ በዚህ ፡ ጽሑፉን ፡ ሲቀጥል ፡ ይኸን ፡ አያያዝ ፡ የቅርብ ፡ ዘመን ፡ ደንበኛ ፡ መርማሪዎች ፡ እነዮሴፍ ፡ ሐለቪ ፡ እነግላጸር ፡ እነኮንቲ ፡ ሮሲኒ ፡ አጽድቀውታል ።

ከኛም ፡ ወገን ፡ ታሪክ ፡ ነገሥታችን ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ስለነገደ ፡ ከም ፡ (የኩሽ ፡ አባት) ፣ ስለነገደ ፡ የቅጣን ፡ ስለመደባለቁም ፡ ይጽፋል ። የሁለቱንም ፡ ነገድ ፡ የነገሥታት ፡ ስምና ፡ የነገሡበትን ፡ ዘመን ፡ ዘርዝር ፡ ይጽፋል ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ እስከሁን ፡ እየተጻፈ ፡ የቆየውን ፡ ከመጻፍ ፡ በቀር ፡ ስለሰማቸው ፡ ዝርዝር ፣ ስለቅደም ፡ ተከተላቸው ፡ ስለዘመኑ ፡ ትክክልነት ፡ ለማመንም ፡ ለመከድም ፡ የዘመኑ ፡ ርቀትና ፡ የማስረጃው ፡ ጥፋት ፡ አያስችለንም ። ሐተታም ፡ ለመስጠት ፡ በመጠኑ ፡ ብንፈልግ ፡

የእነዚህ ፡ የነገሥታቱ ፡ ዝርዝር ፡ በኑብያ ፡ በናፓታና ፡ በመርዌ ፡ የነበሩት ፡ የኩሽ ፡ ዘር ፡ የሆኑት ፡ ነገሥታት ፡ በዓረብ ፡ አገርና ፡ ከዚያ ፡ ወደ ፡ ሰሜን ፡ ኢትዮጵያ ፡ የተሻገሩት ፡ የሳባ ፡ ነገሥታት ፡ ተደባልቀው ፡ የተጻፉ ፡ ይመስላል ። ለምሳሌ ፡ የነገደ ፡ የቅጣን ፡ ዘር ፡ ከሚላቸው ፡ ነገሥታት ፡ ውስጥ ፡ ከንግሥተ ፡ ሳባ ፡ አምስተኛ ፡ የሆነውን ፡ አሜን ፡ ሐቲብ ፡ ይላል ። አሜን ፡ ሐቲብ ፡ አጠራሩ ፡ ግብፃዊ ፡ ያም ፡ ቢቀር ፡ የናፓታ ፡ የኩሽ ፡ እንጂ ፡ የሳባ ፡ አጠራር ፡ አይደለም ። በሺጅ ሺሹ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ አሜን ፡ ሐቲብ ፡ አንደኛ ፡ የሚባል ፡ የግብፅ ፡ ንጉሥ ፡ ነበር ። የዚህ ፡ ዓይነት ፡ አጠራር ፡ በስሕተት ፡ መድረሱ ፡ እንደሆነ ፡ ወይም ፡ በምግሥት ፡ ተወስዶ ፡ እንደሆነ ፡ አናውቅም ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ከመጽሐፍ ፡ ቅዱስ ፡ ከዘፍጥረት ፡ ምዕራፍ ፡ 1 ፡ ወጥቶ ፡ የተዘጋጀው ፡ ከአዳም ፡ የወረደው ፡ የዞር ፡ ሐረግ ፡ እንደሚያሳየን ፡ መሠረቱ ፡ መጽሐፍ ፡ ቅዱስና ፡ ታሪክ ፡ ነገሥታችን ፡ ሆኖ ፡ ከዚያ ፡ ያገራችን ፡ ጸሐፊዎች ፡ ሁሉ ፡ አጭር ፡ መነሻ ፡ ጨምረው ፡ በየመጽሐፋቸው ፡ የሚዘረዝሩት ፡ እንደሚከተለው ፡ ነው ።

ለኖሳ ፡ ሴም ፡ ካም ፡ ያፌት ፡ የሚባሉ ፡ ፫ ፡ ልጆች ፡ ነበሩት ፡ ከነዚህ ፡ ካም ፡ ኩሳን ፡ (ኩሽን) ፡ ምሥራይን ፡ ፋጥን ፡ ከነዓንን ፡ ይወልዳል ። በፋንታው ፡ ኩሳ ፡ (ኩሽ) ፡ ሳባ ፡ ሐዋላ ፡ ሰጥታም ፡ ረዕማ ፡ ነምሩድ ፡ የሚባሉትን ፡ ፮ ፡ ልጆች ፡ ወልዶ ፡ የነርሱ ፡ ዘሮች ፡ በርክተው ፡ እስከ ፡ ኑብያ ፡ ድረስ ፡ ያላውን ፡ አገር ፡ አቅንተው ፡ ሲኖሩ ፡ ለነርሱም ፡ እስከ ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ መምጣት ፡ ድረስ ፡ ፳፪ ፡ ነገሥታት ፡ ነበርዋቸው ፡ ይልና ፡ ስማቸውንና ፡ የነገሡበትን ፡ ዘመን ፡ እንደዚህ ፡ እያለ ፡ ያከታትላል ።

ተርታ	ስም	የግዛት ዘመን	ዓመተ ፡ ዓለም ፡ ከዞር ፡ ልደት ፡ በፊት ፡
፩	ሰጥታህ ፡ (ሳፒታ) ፡	፴	፪፻፲፱፫—፪፻፲፱፮
፪	ኤሌክትሮን ፡	፴	፪፻፲፱፮—፪፻፲፱፯
፫	ነቢር ፡	፴	፪፻፲፱፯—፪፻፲፱፮
፬	አሜን ፡ አንደኛ ፡	፳፩	፪፻፲፱፮—፪፻፲፱፱
፭	ነሐሴት ፡ ናይስ ፡	፴	፪፻፲፱፱—፪፻፲፱፱
፮	ታርኪም ፡	፳፱	፪፻፲፱፱—፪፻፲፱፻፮
፯	ሳባ ፡ ፩ኛ ፡	፴	፪፻፲፱፻፮—፪፻፲፱፱፮
፰	ሶፋሪድ ፡	፴	፪፻፲፱፱፮—፪፻፲፱፱፮
፱	እስክንዲ ፡	፳፭	፪፻፲፱፱፮—፪፻፲፱፱፯
፲	ሆሀይ ፡ ስጥዎ ፡	፴፭	፪፻፲፱፱፯—፪፻፲፱፱፮
፲፩	አሀያፕ ፡	፳	፪፻፲፱፱፮—፪፻፲፱፱፮
፲፪	አድጋስ ፡	፴	፪፻፲፱፱፮—፪፻፲፱፱፮

ተከታታይ	ስም :	የግዛት ዝመን :	ከክርስቶስ ልደት ሰፊት :
፲፫	ባኩንዶን ፡ መሊስ ፡	ጸጅ	ጀሺጃጃ - ጀሺጃጃ፣
፲፬	ማንቱራይ ፡ ሀቀቢ ፡	ጸጅ	ጀሺጃጃ፣ - ጀሺጃጃጃጃ
፲፭	ራክሁ ፡ ድድሜ ፡	ጸ	ጀሺጃጃጃጃ - ጀሺጃጃጃጃ
፲፮	ሶቢ ፡ አንደኛ ፡	ጸ	ጀሺጃጃጃጃ - ጀሺ፣
፲፯	አዜጋን ፡ ፈርዖን ፡	ጸ	ጀሺ፣ - ጀሺጃጃ
፲፰	ሱስሐል ፡ አቶዛኔስ	ጸ	ጀሺጃጃ - ጀሺጃጃ
፲፱	አሚን ፡ ሁለተኛ ፡ ጸዋዛ ፡	፲ጅ	ጀሺጃጃ - ጀሺጃጃ
፳	ራሚንጳህቲ ፡ መስልኔ ፡	ጸ	ጀሺጃ - ጀሺ፣
፳፩	ዋኑና ፡	፫ ቀን	
፳፪	ጲዖሪ ፡ አንደኛ ፡	፲ጅ	ጀሺ - ጀሺጃጃጃጃጃጃ

ሁል ፡ ጊዜ ፡ እንደአገራችን ፡ የተለመደ ፡ አጻጻፍ ፡ እነዚህ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተጻፉት ፡ ነገደ ፡ ከም ፡ የተበሉት ፡ ነገሥታት ፡ ናቸው ። እንደዚሁም ፡ የካም ፡ ወንድም ፡ ሴም ፡ ሀ ፡ ልጆች ፡ ይወልዳል ። ከ፱ኛ ፡ አንዱ ፡ አርፋክስድ ፡ ነው ። እርሱም ፡ ሳላህን ፡ ሳላህ ፡ ኤቦርን ፡ ፋሌቅንና ፡ ዮቅጣንን ፡ ይወልዳል ። ዮቅጣን ፡ ደግሞ ፡ ፲፫ ፡ ልጆች ፡ ይወልዳል ፡ ከነዚሁ ፡ ጅቱ ፡ ሳባ ፡ አባል ፡ አፌር ፡ አቢማር ፡ ሐዋላ ፡ ከወንድሞቻቸው ፡ ተለይተው ፡ የመካከል ፡ ምሥራቅን ፡ አገር ፡ ትተው ፡ ወደየመን ፡ መጥተው ፡ ተቀመጡ ። በየመንም ፡ ሳሉ ፡ የሕንድ ፡ ነገሥታት ፡ እየወጉ ፡ በያስቸግርዋቸው ፡ እላይ ፡ የተጻፈው ፡ እንደሚያመለክተው ፡ የካሙ ፡ ዘር ፡ ጲዖሪ ፡ በነገሠበት ዘመን ፡ ጀሺጃጃ፣ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ልደት ሰፊት ፡ የመንን ፡ ለቀው ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ተሻግረው ፡ መጡና ፡ ሦስቱ ፡ ነገዶች ፡ ሳባ ፡ በትግሬ ፡ አባል ፡ በአዳል ፡ አፌር ፡ በውጋዴን ፡ ተቀመጡ ። እንደመጡም ፡ መዠመሪያውን ፡ ጅቱን ፡ ዓመት ፡ ለካሙ ፡ ነገድ ፡ ንጉሥ ፡ ለጲዖሪ ፡ ገብረዋል ።

በዚህ ፡ መካከል ፡ የሕንድ ፡ ንጉሥ ፡ ራማ ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ መጥቶ ፡ ጲዖሪን ፡ ወግቶ ፡ አሸንፎ ፡ መንግሥቱን ፡ ቀማው ። ሕዝቡንም ፡ እንደባሪያ ፡ ይገዛው ፡ ዠመር ። በዚያን ፡ ጊዜ ፡ እነዚህ ፡ ሦስቱ ፡ የዮቅጣን ፡ ልጆች ፡ ነገደ ፡ ዮቅጣን ፡ ከያሉበት ፡ ተሰብስበው ፡ ራማን ፡ ወግተው ፡ ሠራዊቱን ፡ አሸንፈው ፡ እርሱንም ፡ ገደሉና ፡ ሕዝቡን ከባርነት ፡ ነፃ ፡ አወጡት ። በዚህም ፡ እነዚሁ ፡ ነገደ ፡ ዮቅጣን ፡ ነገደ ፡ አግዓዝያን ፡ (ነፃ ፡ አውጭዎች) ፡ የሚባል ፡ ስም ፡ ወጣላቸው ፡ ይላል ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ የመንግሥቱ ፡ መሪነት ፡ ወደ ፡ ነገደ ፡ ከም ፡ ሳይመለስ ፡ ነገደ ፡ ዮቅጣን ፡ ተዋግተው ፡ ያዳኑትን ፡ አገር ፡ ለራሳቸው ፡ ያዙት ፡ ማለት ፡ ነው ። ከዚህ ፡ ጊዜ ፡ ዠምሮ ፡ ነገደ ፡ ዮቅጣን ፡ በነገደ ፡ ከም ፡ ተተክተው ፡ ኢትዮጵያን ፡ ማስተዳደራቸውን ፡ ይገልጽና ፡ በታሪክ ፡ ነገሥታችን ፡ እርሱንም ፡ መሠረት ፡ አድርገው ፡ በጻፉት ፡ በነገሩን ፡ ሞሪዬ ፡ በነብላቴን ፡ ጌታ ፡ ጎሩይ ፡ መጽሐፍ ፡ የነገሥታቱ ፡ ዝርዝራቸው ፡ እንደዚህ ፡ እያለ ፡ ይቀጥላል ።

ተከታታይ	ስም :	የግዛት ዘመን :	ከክርስቶስ : ልደት : በፊት :
፩	አክናሁስ : ሳባ : ዩኛ :	፶፭	፩ሺ፱፻፹፭ - ፩ሺ፱፻፴
፪	ነክሀቲ : ካልንሶ :	፵	፩ሺ፱፻፴ - ፩ሺ፰፻፺
፫	ከሲዮፒ :	፲፱	፩ሺ፰፻፺ - ፩ሺ፰፻፸፩
፬	ሳቢ : ዩኛ :	፲፭	፩ሺ፰፻፸፩ - ፩ሺ፰፻፶፯
፭	ኢትዮ-ጲስ : ፩ኛ :	፶፯	፩ሺ፰፻፶፯ - ፩ሺ፰፻
፮	ላክንዱን : ኖወር : ኦሪ :	፴	፩ሺ፰፻ - ፩ሺ፯፻፸፫
፯	ቱትኤም ሌብ :	፳	፩ሺ፯፻፸፫ - ፩ሺ፯፻፶፱
፰	ሌርሐቶር :	፳	፩ሺ፯፻፶፱ - ፩ሺ፯፻፴
፱	ኢትዮ-ጲስ : ዩኛ :	፴	፩ሺ፯፻፴ - ፩ሺ፯፻
፲	ሰኑካ : ዩኛ :	፲፯	፩ሺ፯፻ - ፩ሺ፯፻፹፫
፲፩	ቦኑ : ፩ኛ :	፰	፩ሺ፯፻፹፫ - ፩ሺ፯፻፭
፲፪	ሙማዜስ :	፩	፩ሺ፯፻፭ - ፩ሺ፯፻፩
፲፫	አሩአሳ :	፯ ወር	
፲፬	አሚን : አሶር	፴	፩ሺ፯፻፩ - ፩ሺ፯፻፩
፲፭	ኦሪ : ዩኛ :	፴	፩ሺ፯፻፩ - ፩ሺ፯፻፲፩
፲፮	ጲኦሪ : ዩኛ :	፲፭	፩ሺ፯፻፲፩ - ፩ሺ፯፻፺፯
፲፯	አሚንኤም ሐት : ፩ኛ :	፵	፩ሺ፯፻፺፯ - ፩ሺ፯፻፶፯
፲፰	ፃውዕ :	፲፭	፩ሺ፯፻፶፯ - ፩ሺ፯፻፵፩
፲፱	አክቲሳኒስ :	፲	፩ሺ፯፻፵፩ - ፩ሺ፯፻፴፩
፳	ማንዲስ :	፲፯	፩ሺ፯፻፴፩ - ፩ሺ፯፻፲፩
፳፩	ጽሮቶውስ :	፴፫	፩ሺ፯፻፲፩ - ፩ሺ፬፻፹፩
፳፪	አሞይ :	፳፩	፩ሺ፬፻፹፩ - ፩ሺ፬፻፷፰
፳፫	ኮንሲ :	፭	፩ሺ፬፻፷፰ - ፩ሺ፬፻፶፭
፳፬	ቦኑ : ዩኛ :	፪	፩ሺ፬፻፶፭ - ፩ሺ፬፻፶፫
፳፭	ሳቢ : ፫ኛ :	፲፭	፩ሺ፬፻፶፫ - ፩ሺ፬፻፴፰
፳፮	ጀንንሶ :	፳	፩ሺ፬፻፴፰ - ፩ሺ፬፻፲፰
፳፯	ሰኑካ : ፫ኛ :	፲	፩ሺ፬፻፲፰ - ፩ሺ፬፻፰
፳፰	አንጋቦስ : ፩ኛ :	፶	፩ሺ፬፻፰ - ፩ሺ፫፻፶፰
፳፱	ሚአሙር :	፪ ቀን	
፴	ከሊና :	፲፩	፩ሺ፫፻፶፰ - ፩ሺ፫፻፵፯
፴፩	ዘግዱር :	፵	፩ሺ፫፻፵፯ - ፫ሺ፫፻፺
፴፪	ሌርሐቶር : ዩኛ :	፴	፩ሺ፫፻፺ - ፩ሺ፪፻፸፯
፴፫	ሌርሐቶር : ፫ኛ :	፩	፩ሺ፪፻፸፯ - ፩ሺ፪፻፭፯
፴፬	ኔክቲ : ፱ኛ :	፳	፩ሺ፪፻፭፯ - ፩ሺ፪፻፶፯
፴፭	ቲቶን : ሶትዮ :	፲	፩ሺ፪፻፶፯ - ፩ሺ፪፻፵፯

ተከታታይ	ስም :	የግዛት፡ዘ መን :	ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡
ጠፈ	ሐርመንቱ ፡ ሸኛ ፡	፩ ወር	
ጠፎ	አሜን ፡ ኤምሐት ፡ ፪ኛ	፭	፩ሺ፪፻፵፯-፩ሺ፪፻፵፩
ጠፎ	ኮንሳብ ፡ ሸኛ ፡	፭	፩ሺ፪፻፵፩-፩ሺ፪፻፵፮
ጠፀ	ኮንሳብ ፡ ፪ኛ ፡	፭	፩ሺ፪፻፵፮-፩ሺ፪፻፸፩
ጣ	ሰኑክ ፡ ፪ኛ ፡	፭	፩ሺ፪፻፸፩-፩ሺ፪፻፳፯
ጣ፩	አንጋቦ ፡ ፪ኛ ፡ ሕዝባዬ ፡	ጣ	፩ሺ፪፻፳፯-፩ሺ፩፻፹፯
ጣ፪	አሜን ፡ አስታት ፡	ጠ	፩ሺ፩፻፹፯-፩ሺ፩፻፶፯
ጣ፫	ሐርሐር ፡	፲፮	፩ሺ፪፻፶፯ ፩ሺ፩፻፵፱
ጣ፬	ፒያንኪያ ፡ ሸኛ	፱	፩ሺ፩፻፵፱-፩ሺ፩፻፸፩
ጣ፭	ጥኖትሴም ፡ ሸኛ ፡	፲፮	፩ሺ፩፻፸፩-፩ሺ፩፻፲፬
ጣ፮	ጥኖትሴም ፡ ፪ኛ ፡	ጣ፩	፩ሺ፩፻፲፬-፩ሺ፫፻፫
ጣ፯	ማሳሐርታ ፡	፲፮	፩ሺ፫፻፫-፩ሺ፶፯
ጣ፰	ራሜንኮፐርም ፡	፲፬	፩ሺ፶፯-፩ሺ፵፫
ጣ፱	ጥኖትሴም ፡ ፫ኛ ፡	፯	፩ሺ፵፫-፩ሺ፴፮
ሃ	ሳቢ ፡ ፪ኛ ፡	፲	፩ሺ፴፮-፩ሺ፳፮
ሃ፩	ተዋስያ ፡ ዴውስ ፡	፲፫	፩ሺ፳፮-፩ሺ፲፫
ሃ፪	ማክዳ ፡ ንግሥት ፡	ጠ፩	፩ሺ፲፫-፱፻፹፪

እነዚህ ፡ ሁሉ ፡ ነገሥታት ፡ የምንላቸው ፡ አብዛኞቹ ፡ ክቡር ፡ ብላቴን ፡ ጌታ ፡ ኅሩይ ፡ በዋዜማ ፡ መጽሐፋቸው ፡ እንዳሉት ፡ እንደባለባት ፡ በውስጣቸው ፡ ያለውን ፡ ነገድ ፡ ያስተዳድሩት ፡ ነበር ፡ እንጂ ፡ እንደ ፡ ደንቡ ፡ ዘውድ ፡ ደፍተው ፡ ሥርዓተ ፡ ንግሥ ፡ ተደርጎላቸው ፡ በንጉሥነት ፡ ስም ፡ የገዙ ፡ አይመስልም ። በዚያን ፡ ዘመን ፡ የዚህ ፡ ዕድል ፡ የገጠማቸው ፡ መንግሥቶች ፡ የግብፅ ፡ መንግሥትና ፡ ሐሙራቢ ፡ የመሠረተው ፡ የባቢሎን ፡ ከዚያም ፡ የቻይናና ፡ የሕንድ ፡ መንግሥታት ፡ ናቸው ። የነዚህ መንግሥታት ፡ ሥልጣኔ ፡ ቀዳሚነት ፡ የታወቀው ፡ ሊቃውንት ፡ የነበሩበትን ፡ ከተማ ፡ እያስቆፈሩ ፡ ልዩ ፡ ያማልክትና ፡ የነገሥታት ፡ ሐውልት ፡ እያገኙ ፡ በሐውልቱ ፡ የተቀረጸውን ፡ ጽሑፍ ፡ በጥልቅ ፡ ምርመራ ፡ እየተረገገው ፡ በሰጡት ፡ ማስረጃ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ወደፊት ፡ በአክሱም ፡ ታሪክ ፡ ላይ ፡ እንደምናገኘው ፡ ማክዳ ፡ ንግሥት ፡ ከአርዌና ፡ ከአንጋቦ ፡ ተከታትላ ፡ መምጣቷን ፡ ታሪክ ፡ ነገሥታችን ፡ ስለሚገልጽና ፡ ይኸ ፡ ያሁኑ ፡ ሌላ ፡ ዓይነት ፡ ዝርዝር ፡ ስለሚሰጥ ፡ በዝርዝር ፡ ሙሉ ፡ እምነት ፡ መስጠት ፡ ችግር ፡ ነው ።

ምናልባት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ጥንታዊ ፡ ከተማ ፡ እየተቆፈረ ፡ የተደበቀ ፡ ሐውልት ፡ ተገኝቶ ፡ ወደ ፡ ብርሃን ፡ እስኪመጣ ፡ ድረስ ፡ እንደዚሁ ፡ እንዳለ ፡ አንብቦን ፡ እንለፍና ፡ የዚህኑ ፡ የጥንት ፡ ሕዝብ ፡ ኑሮ ፡ እንመልከት ።

የቀድሞ ፡ ሕዝባችን ፡ ኑሮ ፡ ምን ፡ ዓይነት ፡ እንደነበረ ፡ በዝርዝር ፡ የሚገልጽ ፡ ጽሑፍ ፡ አይገኝም ። አጭር ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ታሪክ ፡ የሚባለው ፡ የአለቃ ፡ ታዩ ፡ መጽሐፍም ፡ በሰፊው ፡ አይገልጽም ። ቢሆንም ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ከሦስት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ወዲያ ፡ ባለው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ በምንም ፡ ዓይነት ፡ ቢሆን ፡ ሥልጣኔ ፡ የነበረውና ፡ የኑሮው ፡ ደረጃ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ አይመስልም ። ስለዚህም ፡ የሚናገር ፡ ጽሑፍ ፡ ከኛ ፡ ወገን ፡ የለንም ።

ስለዚህ ፡ ከራሳችን ፡ ስናጣ ፡ የነዚህ ፡ የነዋሪዎቹ ፡ የነገደ ፡ ከምና ፡ ከምሥራቅ ፡ የመጡት ፡ የነገደ ፡ የቅጣን ፡ ሕዝቦች ፡ እንዴት ፡ ይኖሩ ፡ እንደነበረ ፡ ወደ ፡ ውጭ ፡ አገር ፡ ጽሑፍ ፡ ሄደን ፡ የሚያከራውንም ፡ የሚያስቀይመውንም ፡ እየራሊግን ፡ መመልከት ፡ አለብን ። የሚያከራው ፡ በጸኑኛው ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ የነበረው ፡ ሆሜርና ፡ ይልቁንም በጌኛው ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ የነበረው ፡ ሄሮዶትስ ፡ የጻፉት ነው ። እነሱም ፡ ከብዙዎቹ ፡ ንግግሮቻቸው ፡ ውስጥ ፡ እንደዚህ ፡ ይላሉ ። ኢትዮጵያውያን ፡ ታላላቆች ፡ መልካቸው ፡ ያማረ ፡ የሰውነታቸው ፡ ቅርጽ ፡ ደንበኛ ፡ የሆነ ፡ ጻድቆች ፡ በጎ ፡ አድራጊዎች ፡ ለሥራ ፡ የማይደክሙ ፡ ጥበበኞች ፡ በሩቅ ፡ ሥፍራ የሚኖሩ ፡ አማልክት ፡ የሚወዷቸው ፡ በንደበታቸው ፡ ሐሰት ፡ የማይገባ ፡ በጠርነትና ፡ በርጅና ፡ ካልሆነ ፡ በስተቀር ፡ በበሽታ ፡ የማይሞቱ ፡ ናቸው ።

በተረፈ ፡ በመዝናኛው ፡ ምዕራፍ ፡ እንዳልነው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ስም ፡ ነቢያቱ ፡ እነኢሳይያስ ፡ እነሶፎንያ ፡ ወደዝርዝር ፡ ጉዳይ ፡ ሳይገቡ ፡ በትንቢታቸው ፡ ውስጥ ፡ እንደአጋጣሚ ፡ እየጠቀሱት ፡ አልፈዋል ። በነሱም ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ስም ፡ ማውሳት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ስለኢትዮጵያውያን ፡ ኑኖ ፡ የሚናገር ዝርዝር ፡ ጽሑፍ ፡ አይገኝም ።

ስለዚህ ፡ ከሁሉ ፡ ይበልጥ ፡ ከኖብያ ፡ እስከ ፡ ኤርትራ ፡ ባሕር ፡ ድረስ ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ተበታትኖ ፡ ስለሚኖረው ፡ ሕዝባችን ፡ በሰፊው ፡ የጻፉ ከዚህ ቀደም ፡ በምዕራፍ ፡ ፪ ፡ የጠቀስናቸው ፡ አጋታርሺድ ፡ ኤራቶስቴን ፡ ዲዩዶር ፡ የሚባሉ ፡ የግሪክ ፡ ተወላጆች ፡ ናቸው ። ኤራቶስቴን ፡ በ፫ተኛው ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ አጋታርሺድ ፡ በ፪ኛው ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ላይ ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ የነበሩ ፡ ናቸው ። አጋታርሺድ ፡ የበጥሊሞስ ፡ ሰባተኛ ፡ (የግብጽ ፡ ንጉሥ) መምህር ፡ የነበረ ፡ ነው ። እሱም ፡ በዘመኑ ፡ የታሪክ ፡ መጽሐፍ ፡ ጽፎ ፡ የቀረው ፡ ሁሉ ፡ ጠፍቶ ፡ MARE ERYTHREO የኤርትራ ፡ ባሕር ፡ የሚባለው ፡ መጽሐፍ ፡ ብቻ ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ ይገኛል ። የሱንም ፡ መጽሐፍ ፡ መሠረት ፡ እያደረጉ ፡ ገና ፡ ሞሪዬ ፡ JEAN MORIE HISTOIRE d' ETHIOPIE በሚባለው ፡ መጽሐፍ ፡ ፡ በንደኛው ፡ ሾልዩም ፡ በምዕራፍ ፡ ሁለት ፡ ገጽ ፡ ፳፩-፳፪ ፡ ኮንቲ ሮስኒ ፡ Conti Rossini STORIA d' ETIOPIA በሚባለው ፡ መጽሐፍ ፡ በምዕራፍ ፡ ሁለት ፡ ከገጽ ፡ ፶፯ ፡ ፳፫ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ተበታትኖ ፡ የሚኖረውን ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ነገድ ፡ ጠቅሰውት ፡ ይገኛል ። ቃሉም ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ የተጻፈው ፡ ነው ።

፩ኛ ፡ አባ ፡ ታሊት ፡ ወይም ፡ ስትሩቲአፋኝር ፡ ትርጓሜውም ፡ ስሆን ፡ የም ትባለዋን ፡ እንስሳ ፡ የሚበሉ ፡ ግማሾቹ ፡ አዕዋፍ ፡ የሚበሉ ፡ ዓባይ ፡ ምንጭ ፡ አጠገብ ፡ የሚኖሩ ፡ ልብሳቸውም ፡ ሥጋዋን ፡ የሚበሉት ፡ የስሆን ፡ ቆዳ ።

፪ኛ ፡ አዳሊት ፡ የሚበሉት ፡ ከግብፅ ፡ ጠፍተው ፡ መጥተው ፡ የአዳሊስን ፡ ቅጽር ፡ ምክግ ፡ ሠርተው ፡ ግማሾቹ ፡ በዋሻ ፡ የሚኖሩ ።

፫ኛ ፡ አኡጉሴፋል ፡ ራሳቸው ፡ ጥንዚዛ ፡ የሚመስል ፡ ጥንዚዛ ፡ የሚበሉም

፬ኛ ፡ አኡጉሊዩሴፋል ፡ ኒት ፡ ለምትባለው ፡ ሴት ፡ ጣዖት ፡ የሚሰግዱ ።

፭ኛ ፡ አክራሱፋኝር ፡ አንበጣን ፡ የሚበሉ ፡ ቁመታቸው ፡ አጫጭር ፡ ሰው ነታቸው ፡ ቀጭን ፡ በጣም ፡ የሚሮጡ ፡ ዕድሜያቸው ፡ ከሠላሳ ፡ ዓመት ፡ የማይበልጥ ፡ ይኸውም ፡ ማለት ፡ በቁምጥና ፡ በኸታ ፡ እያለቁ ፡ በቶሎ ፡ የሚሞቱ ።

፮ኛ ፡ አሮቴር ፡ የሚበሉ ፡ ከአዳሊስ ፡ በሰሜን ፡ የሚኖሩ ።

፯ኛ ፡ አርታባቀት ፡ የሚበሉ ፡ በጫካ ፡ የሚኖሩ ።

፰ኛ ፡ አሳኪያን ፡ አሌፋንፋፋኝር ፡ ዝሆን ፡ እያደኑ ፡ የሚበሉ ፡ ስማቸው ፡ አስማክ ፡ ማስሁአሽ ፡ የሚበሉ ፡ በዛሬው ፡ ሐማሴንና ፡ ሠናሂት ፡ የሚቀመጡ ፡ በቀን ፡ ዝሆንና ፡ ሌላም ፡ አውሬ ፡ ሲያደኑ ፡ እየዋሉ ፡ አዳራቸውን ፡ በዛፍ ፡ ላይ ፡ የሚያደርጉ ፡ የነብር ፡ ቆዳ ፡ የሚለብሱ ፡ ናቸው ። በነርሱ ፡ ዘንድ ፡ ሴትና ልጅ ፡ የጋራ ፡ ነው ። ከመክከላቸው ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ በጣም ፡ ሽምግሎ ፡ የማይሞት ፡ ሲሆን ፡ በገዛ ፡ እጁ ፡ እንዲሞት ፡ ይጠይቁታል ፡ እምቢ ፡ ያለ ፡ እንደሆነ ፡ እንደልማዳቸው ፡ አሮጊውን ፡ ሰው ፡ ከክርማ ፡ በሬ ፡ ጭራ ፡ ጋር ፡ አሥረው ፡ አያስገቡቱ ፡ ይገሉታል ።

፱ኛ ፡ አባሊት ፡ ከባብ ፡ ኤል ፡ ማንዴብ ፡ ባሕር ፡ ጀምሮ ፡ ከርቤና ፡ ብርጉድ ፡ በብዙ ፡ በሚገኝበት ፡ በዛሬው ፡ የአዳልና ፡ የሱማሌ ፡ አገር ፡ የሚኖሩ ፡ (እነዚህም ፡ ከ፲፫ቱ ፡ ከየቅጣን ፡ ልጆች ፡ ያንዱ ፡ የአባል ፡ ዘሮች ፡ መሆናቸው ፡ ነው ።)

፲ኛ ፡ አክሱማውያን ፡ በዛሬው ፡ አክሱም ፡ አጠገብ ፡ የሚኖሩ ።

፲፩ኛ ፡ ባርጂን ፡ የሚበሉ ፡ በዛሬው ፡ ባርክ ፡ በሚባለው ፡ አውራጃ ፡ በዋሻ ፡ የሚኖሩ ።

፲፪ኛ ፡ ብሌሜ ፡ (ብሌማ) ፡ የሚበሉ ፡ ከአትባራ ፡ (አስታቦራስ) ፡ ወንዝ ፡ በሰሜን ፡ እስከ ፡ ላዕላይ ፡ ግብፅ ፡ ድረስ ፡ የሚቀመጡ ፡ ዘራቸው ፡ ከክነዓን ፡ ልጅ ፡ ከኸት ፡ ወይም ፡ ከኸት ፡ የወረዱ ፡ የዛሬ ፡ ዘመን ፡ ጸሐፊዎች ፡ የበጃ ፡ ዘር ፡ የሚሉዋቸው ፡ ናቸው ። እነሱም ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ አብዛኞቹ ፡ በዋሻ ፡ የሚቀመጡ ፡ በሆኑ ፡ ሠላሳ ፡ የሚሆኑ ፡ ሬደል ፡ ስለነበራቸውና ፡ በራሳቸው ፡ ቋንቋ ፡ የሚናገሩ ፡ ስለ ፡ ነበሩ ፡ በዚያው ፡ በመጠኑ ፡ ሥልጡኖች ፡ መሆናቸውን ፡ ያስረዳል ። እነሱም ፡ በቀይ ፡ ድርጭት ፡ ያመልኩ ፡ ነበር ። ኑሮአቸው ፡ እየተራረው ፡ ሥር ፡ በብዙ ፡ ቦታ ፡ ራሳቸው ፡ በሠሩት ፡ በዋሻ ፡ ከተማ ፡ ይቀመጡ ፡ ነበር ፡ እንጂ ፡ በጠባይ ፡ ዋሻነት ፡

ያለውን ፡ ብቻ ፡ አይመርጡም ፡ ነበር ። እነሱም ፡ ላንድ ፡ ጊዜ ፡ ጦርነት ፡ ግፊ ፡ ሺህ ፡
ወታደር ፡ ስጅ ፡ መንኰራኩር ፡ ያቀርቡ ፡ ነበር ፡ ያባላል ።

፲፫ኛ ፡ ሲናሞልኸ ፡ የሚባሉ ፡ ጭንቅላታቸው ፡ የውሻ ፡ የሚመስል ፡ የውሻ ፡
ወተት ፡ የሚጠጡ ፡ ተኩላ ፡ የሚባሉ ፡ መልካቸው ፡ ጥቅር ፡ ፋንጋ ፡ ረጃጅሞች ፡
ጫማቸው ፡ ትልልቅ ፡ ማናቸውንም ፡ አውሬ ፤ አድነው ፡ ሥጋውን ፡ በልተው ፡
ቆዳውን ፡ አለስልሰው ፡ የሚለብሱ ፡ ናቸው ። እነዚህም ፡ አውሬና ፡ ጎሽ ፡ ለማደን ፡
እንዲያግዛቸው ፡ እንደከብት ፡ የውሻ ፡ መንጋ ፡ ያረቡ ፡ ነበር ።

የነሱ ፡ አማልክቶቻቸው ፡ ነገሥታቶቻቸው ፡ ነበሩ ። ነገሥታቱም ፡ ተገልጠው ፡
በመታየት ፡ ምክንያት ፡ እንዳይናቁ ፡ ዘወትር ፡ በሕዝብ ፡ መካከል ፡ ተሸናፊው ፡
ይኖሩ ፡ ነበር ። እነዚህ ፡ ዘሮች ፡ ዛሬ ፡ ቀናማ ፡ እየተባሉ ፡ የሚጠሩ ፡ ናቸው ።

፲፬ኛ ፡ ሲኔኸ ፡ በድርቅ ፡ አገር ፡ የሚኖሩ ፡ በረጅም ፡ አንካሴ ፡ በፍላጻ ፡ በድን
ጋይ ፡ አውሬ ፡ እያደኑ ፡ የሚኖሩ ፡ ቀጥራቸው ፡ ያነሰ ።

፲፭ኛ ፡ ዳሬማስ ፡ በዋሻ ፡ የሚኖሩ ።

፲፮ኛ ፡ ደማዛን ፡ በዛሬው ፡ ደምበኸን ፡ በዋሻ ፡ የሚኖሩ ።

፲፯ኛ ፡ ኤላርሴፋል ፡ ጭንቅላታቸው ፡ ዘንዶ ፡ ወይም ፡ ድኩላ ፤ ጠንገዛ ፡
የሚመስል ፡ ሴት ፡ በሚባል ፡ ረኸም ፡ ጥልያ-አላማ-አሀያ ፡ ጣዖት ፡ የሚያመልኩ ።

፲፰ኛ ፡ ጋሊ ፡ ጋላ ፡ በዋሻ ፡ የሚኖሩ ፡ በጥሊሞስ ፡ ሬላደልፍ ፡ ፀጀሹጅ-ፀጀሻጅ ፡
ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ያስገባራቸው ።

፲፱ኛ ፡ ሐርፒ ፡ ወይም ፡ ሒዬራኮሴፋል ፡ ጭንቅላታቸው ፡ የአሞራ ፡ ጭንቅላት ፡
የሚመስል ፡ በዓባይ ፡ ዳር ፡ የሚኖሩ ፡ እነዚህም ፡ የግሪክ ፡ የተረት ፡ መጽሐፍ ፡ እንደ
ሚለው ፡ ከባሎቻቸው ፡ ተጣልተው ፡ ከነልጃቻቸው ፡ ከግሪክ ፡ አገር ፡ የመጡ ፡ የአም
ስት ፡ ልዑላት ፡ የግሪክ ፡ ሴቶች ፡ ዝርያዎች ፡ ናቸው ። አገራቸውን ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡
አንበጣ ፡ ስለሚያጠቃው ፡ በረታብ ፡ ምክንያት ፡ ጎራቤቶቻቸውን ፡ በዘረፋ ፡ የሚያስፈሩ
ከልጆቻቸው ፡ ውስጥ ፡ ለጣዖት ፡ እየአረዱ ፡ የሚሰዉ ፡ ናቸው ።

፳ኛ ፡ ሔሊንስ ፡ በዛሬው ፡ በሕር ፡ ኤል ፡ ጋዛል ፡ በሚባለው ፡ ረግረግ ፡ ቦታ ፡
የሚኖሩ ።

፳፩ኛ ፡ ሔማንቶፖድ ፤ ቅልጥማቸው ፡ ደረቅ ፡ በሩጫ ፡ ዛፍና ፡ ተራራ ፡ በመው
ጣት ፡ ማንም ፡ የማይቀድማቸው ።

፳፪ኛ ፡ ሒፖኸ ፡ ፈረሰኞች ፡ ምግባቸውም ፡ የፈረስ ፡ ሥጋ ፤ ልብስ ፡ በደንብ ፡
የሚለብሱ ፤ ጠጉራቸውን ፡ የሚሰሩ ፡ መልካቸው ፡ ያማሪ ፤ ቀጥመታቸው ፡ የረዛ
ዘመ ፡ ከግብዖች ፡ ጋር ፡ በጦርነትም ፡ በንግድም ፡ ስለሚገናኙ ፡ አምልኮአቸውም ፡
እንደ ፡ ግብዖች ፡ አሲሪስና ፡ ኑም ፡ በሚባሉ ፡ ጣዖቶች ፡ ነበር ።

፳፫ኛ ፡ ሂፖፖታሞሴፋል ፡ ጭንቅላታቸው ፡ ጉማሬ ፡ የመሰሉ ።

፳፬ኛ ፡ ሐሎፋኝዥ ፡ የዛፍ ፡ ሥርና ፡ የዛፍ ፡ ቀምበጥ ፡ የሚመገቡ ፡ ከተማቸው ፡ ኬብሐ ፡ የሚባል ። በነሱ ፡ ዘንድ ፡ የቤተ ፡ ሰብ ፡ የነገድ ፡ እልቅና ፡ የሴት ፡ ነው ። የመንገሥት ፡ መብት ፡ ያላት ፡ ሴት ፡ ነች ። ሕዝቦቹ ፡ ሰውነታቸው ፡ ቀጭን ፡ ቀልጣፋ ፡ ራቀቃቸውን ፡ የሚሄዱ ፡ ኑት ፡ በሚባል ፡ ወርክ ፡ አድባር ፡ የሚያመልኩ ፡ ናቸው ፡ በነሱ ፡ ዘንድ ፡ ሴት ፡ የጋራ ፡ ነው ፡ ይኸውም ፡ ማለት ፡ የግል ፡ የባልና ፡ ሚስት ፡ ጋብቻና ፡ ኑሮ ፡ ሳይሆን ፡ ተደባልቆ ፡ በማሕበር ፡ መኖር ፡ ማለት ፡ ነው ።

፳፭ኛ ፡ ሐሎፋል ፡ ጭንቅላታቸው ፡ ጥንዚዛ ፡ የሚመስል ። በሴት ፡ (ፀሐይ) ፡ የሚያመልኩ ፡

፳፮ኛ ፡ ኤቦዮሴፋል ፡ ጭንቅላታቸው ፡ አሞራ ፡ የሚመስል ።

፳፯ኛ ፡ ቆድሮሴያን ፡ ወይም ፡ አክቲዮፋኝዥ ፡ ዓሣ ፡ የሚመገቡ ፡ በቀይ ፡ በሕር ፡ ዳር ፡ የሚኖሩ ፡ ጭንቅላታቸው ፡ የዓሣ ፡ የሚመስል ፡ ራቀቃቸውን ፡ የሚሄዱ ፡ የጦር ፡ መሣሪያቸው ፡ ሰይፋማ ፡ ድንጋይና ፡ የፍየል ፡ ቀንድ ። በነሱ ፡ ዘንድ ፡ ሴት ፡ ልጅ ፡ የከብት ፡ መንጋ ፡ የጋራ ነው ፡ በመካከላቸው ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ማሕበራዊ ትሮሴኖር ፡ ከጎረቤቶቻቸው ፡ ጋር ፡ በንግድም ፡ በጋብቻም ፡ አይገናኙም ፡ ነበር ። ምግባቸው ፡ ዓሣ ፡ ስለነበረ ፡ አብዛኛ ፡ ጊዜ ፡ እርጥቡን ፡ እየበሉ ፡ የቀረውን ፡ በፀሐይ ፡ እያደረቁ ፡ ለከርሞ ፡ ያከማቻሉ ። ዓሣን ፡ በብዙ ፡ የሚይዝ ፡ እንደመረብ ፡ ያለ ፡ ብዙ ፡ መሣሪያና ፡ ብልሃት ፡ ነበራቸው ። ሬሳቸውንም ፡ በሕር ፡ በሞላ ፡ ወይም ፡ ሞገድ ፡ በተነሣ ፡ ጊዜ ፡ ወደ ፡ ጥልቁ ፡ በሕር ፡ ወስዶ ፡ እንዲጥለው ፡ እዳሩ ፡ በሚገኝ ፡ ድንጋይ ፡ ላይ ፡ ያስቀምጡታል ። በጦርነት ፡ ጊዜ ፡ ውጊያቸው ፡ አደገኛ ፡ ነው ። እነሱም ፡ እያባረሩ ፡ ከሚገሉ ፡ እየሸሹ ፡ በውርወራ ፡ የሚገሉት ፡ ይበልጣል ።

፳፰ኛ ፡ ከሌብ ፡ በዋሻ ፡ ከሚኖሩት ፡ አንደኛው ፡ ክፍል ።

፳፱ኛ ፡ ኬሎኖፋኝዥ ፡ ኤሊን ፡ የሚመገቡ ፡ ከባሕር ፡ የሚወጣ ፡ ዓሣና ፡ ሌላም ፡ ኤውሬ ፡ እየበሉ ፡ በቅራሬውና ፡ በኤሊ ፡ ቆዳ ፡ ጀልባ ፡ እየሠሩ ፡ የሚሄዱ ፡ መኖሪያ ፡ ጌታቸውንም ፡ በዘሀ ፡ የሚከድኑ ፡ ናቸው ።

፴ኛ ፡ ክሬዮፋኝዥ ፡ እርጥብ ፡ ሥጋ ፡ የሚመገቡ ፡ በስናር ፡ ደቡብ ፡ የሚኖሩ ።

፴፩ኛ ፡ ላጉሴፋል ፡ መልካቸው ፡ የሚዳቋ ፡ ጭንቅላት ፡ የሚመስል ።

፴፪ኛ ፡ ማክሮቢያን ፡ ረጅም ፡ ዘመን ፡ የሚኖሩ ፡ የመርዌ ፡ ነገዶች ፡ ዕድልና ፡ ጭቅ ፡ ያላቸው ፡ አትክልትና ፡ ውሃ ፡ ጥብስ ፡ ሥጋ ፡ የሚመገቡ ፡ ዘፈን ፡ ጭፋሮ ፡ ገጽሕና ፡ (እጥበት) ፡ የሚወዱ ፡ ቀጥራቸው ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ ሚሊዮን ፡ የሚደርሱ ፡ እገራቸው ፡ አሎ ፡ ወይም ፡ ሂሊዎትራፔዝ ፡ (የፀሐይ ፡ አገር) ፡ በሚባለው ፡ የዛሬው ፡ የጌናርና ፡ የሱዳን ፡ ግዛት ፡ ነው ። ከተማቸው ፡ መርዌ ፡ ነው ። መሬታቸው ፡ በሀብት ፡ በፍሬያማነት ፡ ስመ ፡ ጥር ፡ ነበር ። እርስ ፡ በርሳቸው ፡ አንድ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ እየተባበሩ ፡ አንድ ፡ አንድ ፡ ጊዜም ፡ እየተለያዩ ፡ ለየብቻ ፡ እስከ ፡ ድርጅት ፡ የሚደርሱ ፡ ነገሥታት ፡ ነበሩባቸው ። የነገሥታቱም ፡ ስም ፡ የአብዛኞቹ ፡

በታችኛው : የግብጽ : (ሜምፊስ) ጣዖት : በጥታህ : ወይም : እንደ : ግሪኮች : በሂ
ሊዎስ : (ፀሐይ) : ተሰይሞ : ይገኛል ። የነዚህ : የማክርባውያን : (መርዌ) : መንግ
ሥት : ከግብጽ : ከግሪክ : መንግሥታት : ታሪካቸው : ከታሪካቸው : የነገሥታቱም
ዘር : ከነገሥታቱ : ዘር : ጋር : በብዙ : ተደባልቆ : ይገኛል ።

፴፫ኛ ፤ ማቱት : (ማዲት) : በተከዜና : በቀይ : በሕር : መካከል : የሚኖሩ ።

፴፬ኛ ፤ ሜጋባር : (ከባዶች) : ወይም : ኒቃኖሪያ : (ድል : አድራጊዎች) : የሚባሉ
ዛሬ : የባሪያ : ዘር : የሚባሉት : ናቸው ። መልካቸውም : ጥቁር : ቁመታ
ቸው : ረጃጅም : ኃይለኞች : የጦር : መሣሪያቸው : እንከሴ : ጦርና : የቆዳ
ጋሻ : ነበር : በነሱ : ዘንድ : ሴት : ትልቅ : ክብር : አላት ፤ ሴትን : የመታ :
እንደትልቅ : ወንጀለኛ : ይቆጠራል ። አርጊት : ሴት : የተገኘበት : ጉባዔና : ሸንጎ
ሁሉ : የተከበረ : ነው ። በወንድ : ላይ : ግን : ብዙ : የጭካኔ : ሥራ : ይሠራል ፤
ለምሳሌ : ወገቡ : ጉባጣ : እግሩ : አንካሳ : ወይም : የማይድን : በሽታ : ያለው :
የተገኘ : (ወይም : የተወለደ) : እንደሆነ : ገድለው : ይጥሉታል ። ይኸውም : በነሱ
ውስጥ : ያለው : የሁሉም : ሰው : ቁመናው : ያማረ : ሕይወቱ : ጤናማ : የሆነ
ብቻ : እንዲገኝ : ነው ። እንደዚህ : ያለው ልማድ : በግሪክ : አገር : በስፓርትና : በኤስ
ኪሞ ፤ በአውስትራሊያ : ይገኛል ።

እንደ : ፰ኛው : ቍጥር : ነገዶች : በጣም : አርጅተው : አልሞትም : ያሉትን :
አርጊትና : ሽማግሌዎች : እበራኮርማ፡ጭራ : ላይ : አስረው : እያስገቡት : ይገደሏቸዋል ።
ይኸንን : እምቢ : ያለ : በግድ ታንቆ : ይገደላል ። ሰው : ሲሞት : ጭኑን : ከአንገቱ
ጋር : አስረው : እጉብታ ሥፍራ : ላይ : ወስደው : ያስቀምጡና : ጨርሶ : እስኪ
ሸረን : ድረስ : ድንጋይ : ይቆያሉበታል ። በተቆለለው : ድንጋይ : ጫፍ : የፍየል
ቀንድ : ይሰኩበታል ።

፴፭ኛ ፤ ሞልኸያ : በዋሻ : የሚኖሩ : ክፍሎች ።

፴፮ኛ ፤ ሞኖፖድ : አንድ : እግር ፣ ሞኖኮል : አንድ : ክንድ : ሞኖሴል : አንድ
ጭን : ብቻ : ያላቸው : እባብ : የሚባሉ : (አንድ : ክንድ : አንድ : ጭን አንድ :
እግር : ብቻ : ነበራቸው : ሲል : የተረት : አነጋገር : ይመስላል ።)

፴፯ኛ ፤ ሞስኮፋኸ : የበሬ : ሥጋ : የሚመገቡ : በሱአኪንና : በአቦክ : መካ
ከል : የሚኖሩ ።

፴፰ኛ ፤ ሚአሴፋል : (ቀንድ : አውጭ : የሚመስሉ : ወይም : የሚገቡ ።)

፴፱ኛ ፤ ኖብያ : ኑብያ : ኖባት : በዛሬው : ጎርዶፋን : የሚገኙ : ከፒግሜይ :
(አጫጭር : ሰዎች) ። ዘር : የወረዱ : ውሻን : እንደ : ቅዱስ : እንስሳ : የሚያከብሩ ።

፵ኛ ፤ አኖሴፋል : (ከፊታቸው : የአህያ : ጭንቅላት : የሚመስሉ) ፤ በኢትዮጵያ :
ደቡብ : በኩል : የሚኖሩ : አህያን : ለመዝመሪያ : ጊዜ : ለጭንት : ለክርቻ : ያሠለ
ጠኑ : በአገራቸው : ብርጉድና : ዕጣን : የሚገኝ : በገናቸው : እንደሚገኙት ።

ፒግሚ : በበሬና : በዝሆን : ተቀምጠው : የሚሄዱ ። በመካከላቸው : ሰውን : የሚ
በላ : (ጭራቅ ፣) ይገኛል ። ወንጀለኛ : ሲሞት : እንደቅጣት : እንደውርደት : እን
ዲቆጠር : በመሬት : ውስጥ : ይቀብሩታል ። የቀረውን : ደሀናውን : ሰው : ግን :
በአሳት : ያቃጥሉታል ። ምግባቸው : እንቁራሪት : (ባትራከፋኝ) : ስማቸው : ሴሌኒት :
ሉኔሪያን : ይባላል ።

፵፩ኛ ፣ ፋሊኸ፣ የዛሬው ፣ ፈላጾች ።

፵፪ኛ ፣ ፒግሚ ፣ ቁመታቸው ፣ አንድ ፣ ክንድ ፣ ወይም ፣ አንድ ፣ ቀልጥም ፣ ወይም ፣
ሦስት ፣ መጻፍ ፣ የሚሆን ፣ መልካቸው ፣ ጥቁሮች ፣ ጠማሞች ፣ ራቀታቸውን ፣ የሚ
ሄዱ ፣ በዝሆንና ፣ በበሬ ፣ ተቀምጠው ፣ የሚጓዙ ፣ በዝሆን ፣ የሚያርሱ ፣ በአትባራ
ወንዝና ፣ በጋላባት ፣ ተራራ ፣ መካከል ፣ የሚኖሩ ፣ ናቸው ። ቁጥራቸው ፣ አምስት
መቶ ፣ ሺህ ፣ ይደርሳል ። ዛሬ ፣ በአፍሪካ ፣ መካከል ፣ በኮንጎ ፣ ወንዝና ፣ በማዳከከር
ይገኛሉ ፣ (ቦኸማን ፣) አቦኸማኒ ? የሚባሉትም ፣ ቀጥራቸው ፣ ወደነዚህ ፣ ነው ።

፵፫ኛ ፣ ራብሲ ፣ ከመርዌ ፣ ከደቡብ ፣ በኩል ፣ የሚኖሩ ።

፵፬ኛ ፣ ሪዞፋኸ፣ ሥራ ፣ ሥር ፣ የሚበሉ ፣ በአትባራ ፣ ወንዝ ፣ በረሀ ፣ የሚ
ኖሩ ፣ የበረሀ ፣ ዝንብ ፣ እየነደፈ ፣ በሚያስቸግራቸው ፣ ጊዜያት ፣ ወደ ፣ ረግረግ ፣ ቦታ
ሄደው ፣ ተደብቀው ፣ የሚኖሩ ።

፵፭ኛ ፣ ሣምብር ፣ የጋማና ፣ የቀንድ ፣ ከብታቸውን ፣ የቤት ፣ እንስሳቸውን ፣
ሁሉ ፣ ጆሮ ፣ እየቆረጡ ፣ በማሳደግ ፣ ስመ ጥሮች ፣ ናቸው ።

፵፮ኛ ፣ ሳክሲማን ፣ (የዛሬው ፣ ሳሳናብ ፣ ናቸው ።)

የቀሩት ፣ ደግሞ፡ጸሐፊዎች ፣ የአገር፡ካርታ፡እየጨመሩ፡የአገር ፣ ልማድ ፣ እየጠቀሱ፡
የሚጽፉ ፣ እንደ ፣ ስትራቦን ፣ ያሉት ፣ ሞልተዋል ። የነሱም ፣ ጽሑፍ ፣ ከዚህ ፣ ቀደም
እንደአልነው ፣ የኢትዮጵያን ፣ የጥንት ፣ ታሪክ ፣ ከሥሩ ፣ እንጽፋለን ፣ ብለው ፣ የተ
ነውት ፣ ሁሉ ፣ ጀምስ ፣ ብሩስ ፣ ዋሊስ ፣ ባጅ ፣ ጃን ፣ ሞሪዮ ፣ ገ፣ ባቲስት ፣ ኩልቦ ፣
ኮኒቲ ፣ ሮሲኒ ፣ እየጠቀሱ ፣ ጽፈውት ፣ ይገኛል ።

እነዚህ የጥንት፡ጸሐፊዎች ፣ በዚህ ፣ ዓይነት ፣ በዘመኑ ፣ ቋንቋቸው ፣ በግሪክኛ ፣ ጽፈው ፣ በነ
ገድ ፣ በልማድ ፣ በታትነው ፣ የሚያሳዩንን ፣ ሕዝብ ፣ በኛ ፣ ወገን ፣ ያለው ፣ ጽሑፍ ፣ የነገደ ፣ ከም ፣
ወገኖች ፣ በሆኑ ፣ ነገሥታት ፣ እየተመሩ ፣ በደንብ ፣ የሚተዳደሩ ፣ መሆናቸውን ፣ ከሚያሳዩን
ጋር ፣ አሳቡ ፣ እርስ ፣ በርሱ ፣ ይጣላል ። ባለፈው ፣ በዚህ ፣ ምዕራፍ ፣ እንደአየነው
ያገራችን ፣ ጽሑፍ ፣ (ያለቃ ፣ ታዬም ፣ የብላቴን ፣ ጌታ ፣ ኅሩይም) ፣ ለነገሥታቱ ፣
ስም ፣ እየጠቀሱ ፣ የግዛቱን ፣ ዘመን ፣ እየወሰኑ ፣ አክታትሎ ፣ ሲያመጣው ፣ የቀረው ፣ ሰፊው ፣
አገር ፣ እንኳን ፣ ባይሆን ፣ ሰሚናዊው ፣ ኢትዮጵያ ፣ ባንድ ፣ ካማቂ ፣ በሆነን ጉሥ ፣ የሚተ
ዳደር ፣ አስመስሎታል ። የነዚህ ፣ የግሪኮቹና ፣ የሮማውያኖቹ ፣ የታሪክ ፣ ምንጭ ፣
ለየብቻው ፣ በየጉሳው ፣ መልኩን ፣ ልማዱን ፣ ዕምነቱን ፣ ምግቡን ፣ ልብሱን ፣ እየ
ለያየ ፣ ለየብቻው ፣ የሚኖር ፣ አስመስሎታል ፣ እንጂ ፣ ሁሉንም ፣ ባንድ ፣ ንጉሥ ፣

በንድ ፡ ሥልጣኔና ፡ ልማድ ፡ ጠቅልሎ ፡ አሃሳይም ፡ ርዚያን ፡ ጊዜ ፡ ሕዝብ ፡ ምንም
 እንኳን ፡ ኃይለኛ ፡ በተገና ፡ ጊዜ ፡ መጠቅለሉ ፡ በይቀር ፡ በጠፋ ፡ ጊዜ ፡ ተበታ
 ትኖ ፡ ለየብቻው ፡ እንደ ፡ ልማዱ ፡ በራሱ ፡ ቀንደኛ ፡ በላባት ፡ ብቻ ፡ መተዳደርን ፡
 መውደዱ ፡ አይቀርምና ፡ የግሪኮቹን ፡ ጸሐፊዎች ፡ ሀሳብ ፡ በሙሉ ፡ መቀበልም ፡
 ቅር ፡ በደብዳቤ ፡ በሙሉ ፡ መተውም ፡ አይቻልም ፡ ነገር፡ግን ፡ ጠንቃሄ ፡ አሞራ ፡ ጉማሬ ፡
 የሚመሰሰሉ ፡ ወይም ፡ እየተመገቡ ፡ የሚኖሩ ፡ በለአንድ ፡ ጭን ፡ አንድ ፡
 ክንድ ፡ ብለው ፡ ለጸፉት ፡ ከሰውነት ፡ አርዳያና ፡ አምሳል ፡ የራቀ ፡ ስለሚያስመስሉት ፡
 አጸጸፋቸው ፡ ተረትና ፡ ቀልድ ፡ የተደበለቀበት ፡ ይመስላል ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ እነዚህ ፡ ሕዝቦች፡በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ኑሮአቸው ፡ ኃይለኛ፡ሲገኝ ፡ እየተ
 ሰበሰቡ ፡ ሲጠፋ ፡ በጉሳቸው ፡ እንደ ፡ አለቃ ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ንጉሥ ፡ እየአበጁ ፡
 እርስ ፡ በርሳቸው ፡ እየተዋጉ ፡ እየታረቁ ፡ በዙረት ፡ ሥፍራ ፡ ለሥፍራ ፡ እየተለዋ
 ወጡ ፡ ይኖሩ ፡ ነበር ። ከነዚህ ፡ ውስጥ ፡ የግብፅ ፡ የፒራሚድና ፤ የሐውልት ፡ ሥራ
 አስመርጯቸው፡ከሹማምንት፡አምልጠው፡በአዲሱ፡የተቀመጡት፡የቀሩት ፡ ደግሞ፡ከባቢ
 ሎንና፡ከአሶር ፡ ሥልጣኔን፡ይዘው፡በደቡብ፡ዳረብ ፡ ቆይተው ፡ ከዚያ ፡ በኋለኛው ፡ ጊዜ፡
 ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ተሻግረው ፡ የተቀመጡት ፡ በሥልጣኔ ፡ ከሌሎች ፡ ነገዶች ፡ በመ
 ሻላቸው ፡ እንደ ፡ ቅጥር ፡ ያለ ፡ ከተማ ፡ እየከተሙ ፡ ፊደል ፡ አበጅተው ፡ ቋንቋቸ
 ውን ፡ ለይተው ፡ የሚኖሩ ፡ እንደ ፡ ሰባውያን ፡ እንደ ፡ ሀባሳን ፡ ያሉት ፡ አሉባ
 ቸው ። ሌላውንም ፡ ነገድ ፡ ለመግዛት ፡ የበላይነት ፡ ያሳዩ ፡ እነዚህ ፡ ሳያሆኑ ፡ አይ
 ቀሩም ። ነገር ፡ ግን ፡ ወደ ፡ ሬት ፡ ተጽፎ ፡ እንደምናገኘው ፡ በተለይ ፡ ከአትባራ ፡
 ወዲያ ፡ ያሉት ፡ የኑብያ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ከሺህ ፡ ስድስት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ወዲህ ፡ በግብ
 ያች ፡ ተገዝተው ፡ ኢትዮጵያውያንም ፡ በጁሂ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ከክርስቶስ ፡
 ልደት ፡ በሬት ፡ መልሰው ፡ ግብፆችን ፡ የገዙበት ፡ ጊዜ ፡ አለ ። ነገር ፡ ግን ፡
 እነዚህ ፡ ግብፅን ፡ መልሰው ፡ የገዙት ፡ የኑብያ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ እንጂ ፡ ሰባው
 ያንና ፡ ሀባሳን ፡ አይደሉም ። ሰባውያንና ፡ ሀባሳን ፡ ከየመን፡ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡
 ስሚን ፡ የገቡበት ፡ ጊዜ ፡ የዛሬ ፡ ሊቃውንትና ፡ መርማሪዎች ፡ ከክርስቶስ ፡
 ልደት ፡ በሬት ፡ በቢዛ ፡ ፳፻ ፡ ዓመት ፡ ግድም ፡ ላይ ፡ አድርገውታል ። ከዚያ ፡ በሬት ፡ ሥል
 ጣኔና ፡ ፊደል ፡ የሌላቸው ፡ ሰባውያን ፡ ገብተው ፡ እንደሆነ ፡ አይታወቅም ።

እስከ ፡ ዚህ ፡ ጊዜ ፡ እስከ ፡ ሺህ ፡ ስድስት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡
 ልደት ፡ በሬት ፡ ግን ፡ የኑብያ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ከግብፅ ፡ ጋር ፡ ንግዳቸውን ፡ በሰላም ፡
 ይቀጥሉ ፡ ነበር ፡ የንግዱም ፡ ዓይነት ፡ ለጣን ፡ ከርቤ ፡ ተርጉድ ፡ የዝሆን ፡ ጥርስና ፤
 የአውራጅስ ፡ ቀንድ ፡ ፤ የአውራ ፡ ቆዳ ፡ ለቤተ ፡ መቅደስና ፡ ለቤተ ፡ መንግሥት ፡ የሚ
 ያገለግል ፡ እንጨትና ፡ ባርያ ፡ ሌላም ፡ ይኸን ፡ የመሳሰለ ፡ ነው ።

በዩኒፕረር-የሺጂጆጅ ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በሬት ፡ የአምስተኛው ፡ ዲናስቲ፡
 የግብፅ ፡ ንጉሥ ፡ ነፈርቃል ፡ በነገው ፡ በአራተኛው ፡ ዓመት ፡ ከኢትዮጵያ ፡ (ከኩሽ
 አገር)፡ውስጥ፡ደንክዮዎች፡የኔን፡ቤተ ፡ መንግሥትና ፡ የሐጸርን፡(ሐትሐር፡ሴት፡ጣዖት) ፡

ቤተ ፡ መቅደስ ፡ በጭፋሮ ፡ በዘፈን ፡ ደስ ፡ እንዲያሰኙ ፡ ይዘህልን ፡ ና ፡ ብሎ ፡ ሐረሐዋይ ፡ ለሚባለው ፡ ሹም ፡ ደብዳቤ ፡ ጽፎለት ፡ ይገኛል ። በደብዳቤውም ፡ ላይ ፡ እነዚህን ፡ ድንክዬዎች ፡ ከአገራቸው ፡ ይዘህ ፡ ስትመጣ ፡ በመንገድ ፡ እንዳይጠፉ ፡ በመርከብ ፡ አድርገህ ፡ በጉዞም ፡ ጊዜ ፡ በሕር ፡ እንዳይገቡ ፡ ሌሊት ፡ አሥር ፡ አሥር ፡ ጊዜ ፡ እየተነሣህ ፡ እየፈተኸህ ፡ በጥንቃቄ ፡ ይዘህ ፡ አምጣልኝ ። ለኔ ፡ ከዕንቁም ፡ ከወርቅም ፡ ይበልጥ ፡ በጣም ፡ ደስ ፡ የሚያሰኙኝ ፡ እነዚህን ፡ ድንክዬዎችን ማግኘት ፡ ነው ። ይኸንን ፡ ስታደርግ ፡ ለልጅ ፡ ልጅህ ፡ የሚተላለፈው ፡ የምሰጥህ ኸልማት ፡ ትልቅ ፡ ነው ፡ ሲል ፡ ጨምሮ ፡ ገልጸለታል ።

እንግዲህ ፡ እነዚህ ፡ ሁለት ፡ የግብፅና ፡ የኑብያ ፡ ኢትዮጵያ ፡ የጥንት ፡ መንግሥቶች ፡ ለየብቻ ፡ ንግድና ፡ ሥልጣኔ ፡ እየተለዋወጡ ፡ ሲኖሩ ፡ የአምልኮአቸውም ፡ ዓይነት ፡ ፀሐይዋን ፡ ወርካውን ፡ ተራራውን ፡ ወንዙን ፡ (ዓባይን) ፡ አዋራን ፡ በማምለክ ፡ ይመሰሰላል ። ለእነዚህም ፡ የሚያቀርቡት ፡ የእንስሳና ፡ የአዝርእት ፡ መሥዋዕት ፡ ይቀራረባል ። ነገሥታቶቻቸውንም ፡ እንደ ፡ አምላክ ፡ እያዩ ፡ በማክበር ፡ ይገናኛሉ ። በተረፈ ፡ ከቤት ፡ መሣሪያ ፡ ውስጥ ፡ ቢላዋው ፡ ምጣዳ ፡ ደማው ፡ ማረኸው ፡ የጦር ፡ መሣሪያው ፡ አንካሴው ፡ ጦሩ ፡ ሾተሉ ፡ ይመሰሰላል ።

እነዚህ ፡ ሁለቱ ፡ የግብፅና ፡ የኑብያ ፡ አገሮች ፡ እስከ ፡ እዚህ ፡ እስከ ፡ ሺህ ፡ ስድስት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ድረስ ፡ በጉርብትና ፡ በሰላም ፡ ሲኖሩ ፡ ቀጥሎ ፡ በለው ፡ ጊዜ ፡ የውጭ ፡ ወረራ ፡ እንደአጠቃቸው ፡ እነሆ ፡ እንመለከታለን ።

በጀሺጅ ፡ በጀሺጅጂ ፡ መካከል ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ስሙን ፡ ያነሳነው ፡ ራማ ፡ (የማጋዳና ፡ የአዮዲያ ፡ ማሐራጃ) ፡ የሚባለው ፡ የሕንድ ፡ ንጉሥ ፡ ሕንድን ፡ ሰይላንን ፡ ዓረብን ፡ ፋርስን ፡ ከለዳውያንን ፡ ኦሽንፎ ፡ ግብፅን ፡ ወረረ ። የግብፅ ፡ ንጉሥ ፡ ሲዋጋ ፡ ሞተ ። ተከታዮቹም ፡ መዋጋት ፡ የማይጠቅም ፡ መሆኑን ፡ ሲረዱት ፡ ገበሩ ። እንደዚህም ፡ ይኸው ፡ የሕንድ ፡ ንጉሥ ፡ ራማ ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ እንዳልነው ፡ ከነገደ ፡ ከም ፡ ውስጥ ፡ ጲኦሪ ፡ አንደኛ ፡ በነገሠበት ፡ ዘመን ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ መጥቶ ፡ ጲኦሪን ፡ ወግቶ ፡ መንግሥቱን ፡ ያዘበት ። በኋላ ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ አክናሁስ ፡ ሳባ ፡ ሁለተኛን ፡ መሪ ፡ አድርገው ፡ የራማን ፡ ንጉሥ ፡ ተዋግተው ፡ ገደሉት ፡ ሲል ፡ በንዳንድ ፡ የውጭ ፡ አገርም ፡ በአገራችንም ፡ ታሪክ ፡ ነገሥት ፡ ተጽፎ ፡ ይገኛል።ነገር፡ግን፡በዚህ፡ዘመን፡ራማ፡የሚባል፡የሕንድ፡ንጉሥ፡የግብፅን፡ንጉሥ፡ገደሎ፡አገሩን፡ገዛ፡የሚል፡በግብፅች፡ዜና፡መዋዕል፡አደገኝም፡ከጀሺ፡እስከ፡ጀሺጅጅ፡ድረስ፡በጸጃኛው፡ሥርወ፡መንግሥት፡ተመሥርተው፡ግብፅን፡ያስተዳድሩ፡የነበሩት፡የቴብ፡ዘር፡የሆኑት፡ነገሥታት፡አሜኔምሐት፡፩ኛ፡ሳኑስትሪ፡፩ኛ፡(ሴሶስትሪስ)፡አሜኔምሐት፡፪ኛውና፡፫ኛው፡ሳኑ

ስትሪ : ይኛው : በሚገዙበት : በሁለት : ሺና : በሺጊጃጃ : ዓመት : መካከል : ራማ : የሚባል : የሕንድ : ንጉሥ : ገዛቸው : የሚል : የለም ። ከጆሺጊጃጃ : እስከ : ስሺ ጊጃጃ : ባለው : የመቶ ዓመት : ጊዜ : ውስጥ : ከዚህ : ቀደም : የጠቀስናቸው : የሂክሶስ : ዘሮች : ወደፊት : እንደምናገኘው : ግብፅን : ገዝተዋል : ይሁን : እንጂ : ከነርሱ : ውስጥ : ራማ : የሚሉ : የሕንድ : ንጉሥ : የለም ።

ባንድ : ወገን : ደግሞ : የውጭ : አገር : አንዳንድ : ጸሐፊ : ራማን : ተዋግተው : የገደሉ : ሒክሶስ : የሚባሉ : ከምሥራቅ : የመጡ : ኃይለኛ : ሕዝቦች : የነበሩ : ናቸው : እንጂ : በኢትዮጵያ : የነበሩ : ነገደ : የቅጣን : ወይም : የነገደ ሳባ : ዘሮች : አይደሉም : የሚሉ : አሉና : ስለራማ : ወደፊት : እስኪጣራ : ድረስ : እንዳለ : እንተወው ።

ግማጆቹም : ሒክሶስ : የተባሉት : ነገደ : የቅጣን : አይደሉም : የሚሉ : ግማጆቹም : ሒክሶስ : የተባሉት : እነዚህም : ነገደ : የቅጣን : ናቸው : የሚሉ : አሉ ። የሆነ : ሆኖ : ስማቸው : ሒክሶስ : ነገደ : የቅጣን : እየተባለ : ቢለያይም : ሁለቱም : የመጡበት : ሥፍራ : ያው : ምሥራቅ : ዘራቸውም : ሁለቱም : ሴማዊ : ስለሆነ : ነገሩ : ተያይዞ : ይገኛል ። ምናልባት : ነገደ : የቅጣንም : ሒክሶስም : የዘራቸው : ግንድ : ያው : የቅጣን : ሆኖ : ሒክሶስ : በላይ : በሰሜን : በሶርያ : በኩል : ወደ : ግብፅ : ነገደ : የቅጣን : የምንላቸው : በታችኛው : ዓረብ : በኩል : ወደ : ኢትዮጵያ : ገብተው : ይሆናል ።

እነዚህም : ሒክሶስ : የሚባሉት : ዘሮች : መቶ : ዓመት : ግብፅን : ገዝተው : ሲወጡ : ነገደ : የቅጣን : ግን በኢትዮጵያ : ተመሥርተው : መቅረታቸውን : እንጂ : ተመልሰው : ወጡ : የሚል : ታሪክ : የለምና : ሁለቱ : የተለያዩ : የነገድ : ቅርንጫፎች : መሆናቸውን : ይኸም : የሚያስረዳ : ይመስላል ። ነገር ግን : ዘሩ : አንድ : ሆኖ : ቅርንጫፉ : ለየብቻ : የሆነ : ሁለት : ነገድ : ለየብቻ : በሁለት : አገር : ገብቶ : በግዛት : ከኖረ : በኋላ : አንደኛው : ተሸንፎ : መውጣት : አንደኛው : ተመሥርቶ : መቅረት : የተለመደ : ነው ። ስለዚህ : ከምሥራቅና : ይልቅንም : ከወደ : አሶር : መጥተው : ግብፅን : መቶ : ዓመት : የገዙት : ሒክሶስ : ብዙ : ጊዜ : በግብፅ : ሕዝብ ላይ : የጭቆና : ሥራ : ስለአሳዩ : ሕዝቡና : ሹማምንቱ : ጠልተዋቸው : የሚያስወጡበትን : ጊዜና : መንገድ : ይረዳን : ነበር ። በዚህ : ምክንያት : ገዥዎቹ : ሒክሶስ : አብዛኛው : መቀመጫቸው : በሰሜናዊ : ግብፅ : ስለ : ነበረ : የደቡብን : ሕዝብ : ክፍል : በደንብ : ለመቆጣጠር : አልቻሉም : ነበርና : በደቡብ : በኩል : ያሉት : የግብፅ : መሳፍንትና : ሕዝብ : በሰሜን : ያሉትንም : ወገኖቻቸውን : እየቀሰቀሱ : አንድነት : ተዘጋጅተው : ወደ : ሰሜን : ተገዘው : ሒክሶስን : ተዋግተው : ከአስወጡ : በኋላ : የራሳቸውን : መንግሥት : መልሰው : አቆሙ ።

የነገደ : የቅጣን : ግን : ሁኔታው : እንደታሪኩ : ከሒክሶስ : የተለያዩ : ነው ። ነገደ : የቅጣን : መዝሙሪያ : በምሥራቅ : ምናልባት : በባቢሎን : ሲኖሩ : የባቢሎንን : ሥልጣኔ : ይዘው : ወደ : ደቡብ : ዓረብ : መጡ ። በደቡብ : ዓረብም : ብዙ : ጊዜ :

ከተቀመጡ፡ በኋላ፡ ሕንዶች ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ሕዝብ ፡ እየወጡ ፡ ስለአስቸገሩዋቸው ፡ ይሁን ፡ ወይም ፡ በፈቃዳቸው ፡ ለምለም ፡ አገር ፡ ፍለጋ ፡ ይሁን ፡ ከደቡብ ፡ ዓረብ ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሰሜን ፡ ተሻግረው ፡ ተቀመጡ ።

ከዚያም ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ግማሾቹ ፡ በትግሬ ፡ ግማሾቹ ፡ በአዳል ፡ ግማሾቹ ፡ በውጋይን ፡ አገር ፡ ተከፋፍለው ፡ በሰላም ፡ ሲኖሩ ፡ እንደባላገር ፡ ይኸም ፡ በቀር ፡ እንደ ፡ መልካም ፡ እንግዳ ፡ ይቆጠሩ ፡ ነበር ፡ እንጂ ፡ ሐክሶስ ፡ በግብዓት ፡ እንደተጠሉ ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ የአገር ፡ ተወላጅነት ፡ ባለው ፡ በነገደ ፡ ካም ፡ ዘንድ ፡ የተጠሉ ፡ አይመስልም ። ተገዥ ፡ የባዕድ ፡ ገዥን ፡ መጥላቱ ፡ ገዥም ፡ እየገበረ ፡ በሰላም ፡ የሚቀመጠውን ፡ አለመጥላቱ ፡ የታወቀ ፡ ነው ። የሩቁን ፡ ዘመን ፡ የሚተርከው ፡ የዛሬው ፡ ታሪክ ፡ ነገሥታችን ፡ የሚለው ፡ ኦርግጥ ፡ እንደሆነ ፡ የሀንድ ፡ ንጉሥ ፡ ራማ ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ መጥቶ ፡ በዚያ ፡ ዘመን ፡ የነበረውን ፡ ንጉሥ ፡ ጴጥሪን ፡ ወግቶ ፡ ኢትዮጵያን ፡ በስገበረ ፡ ጊዜ ፡ እነዚህ ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ከያለበት ፡ ተሰብስበው ፡ ከመካከላቸው ፡ አክናሁስን ፡ እንግዳው ፡ የሕንዱን ፡ ንጉሥ ፡ ራማን ፡ ተዋግተው ፡ ስለአስወጡ ፡ ነገደ ፡ አጋዓዝያን ፡ (ነፃ ፡ አውጭዎች) ፡ የሚባል ፡ ስም ፡ ተሰጣቸው ።

ከዚያን ፡ ጊዜ ፡ ወዲህ ፡ ነፃ ፡ በወጡት ፡ አገር ፡ በነገደ ፡ ካም ፡ ነገሥታት ፡ ምትክ ፡ ገብተው ፡ መንግሥታቸውን ፡ መሠረቱና ፡ የነገደ ፡ የቅጣን ፡ ሕዝብ ፡ ከነገደ ፡ ካም ፡ ዘር ፡ ጋር ፡ ተደባልቀው ፡ ይኖሩ ፡ ዠመር ፡ ማለት ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ በኢትዮጵያ ፡ የቆየው ፡ የካም ፡ ሕዝብ ፡ ከደቡብ ፡ ዓረብ ፡ የመጣው ፡ የቅጣን ፡ ሕዝብ ፡ በልማድ ፡ በወግና ፡ በሥርዓት ፡ በአምልኮ ፡ በቋንቋ ፡ መለያየታቸው ፡ የታወቀ ፡ ስለሆነ ፡ ከመርዌ ፡ እስከ ፡ ኤርትራ ፡ በሕር ፡ ባለው ፡ በሰፊው ፡ በኢትዮጵያ ፡ ምድር ፡ እየተለያዩም ፡ እየተገናኙም ፡ ኃይለኛ ፡ ሆኖ ፡ ለነገሠው ፡ እየገበሩ ፡ ያም ፡ ሲጠፋ ፡ እየተለያዩ ፡ በየነገዳቸው ፡ እንደልማዳቸው ፡ መኖራቸው ፡ የታወቀ ፡ ነው ። ከመካከላቸው ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ሥልጣናትና ፡ ጽሑፍ ፡ ያላቸው ፡ ናቸው ፡ ቢባልም ፡ ይህ ፡ እስካሁን ፡ የተገኘው ፡ ጽሑፍ ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ እንዳልነው ፡ ዘመኑ ፡ በግምት ፡ ከጿጿ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ነውና ፡ ምናልባት ፡ ከዚያ ፡ በፊት ፡ ፈደል ፡ የሌለውና ፡ ያልሠለጠነ ፡ የሴምና ፡ የቅጣን ፡ ዘር ፡ መጥቶ ፡ ከካሙና ፡ ከኩሹ ፡ ጋር ፡ ተደባልቆ ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ እንደተባለው ፡ በዛሬይቱ ፡ ኢትዮጵያና ፡ በጥንታዊቱ ፡ ኢትዮጵያ ፡ በኩብያ (ሱዳን) ፡ ጭምር ፡ ሲኖሩ ፡ የነገዳቸውን ፡ ዝርዝር ፡ ስም ፡ የሚቀመጡበትን ፡ ሥፍራ ፡ የሚመገቡትን ፡ እንሰሳ ፡ ይነስ ፡ ይብዛ ፡ እንደ አጋርታሺድ ፡ እውነትም ፡ ስሕተትም ፡ የተደባለቀ ፡ በይጣፋበት ፡ እነሆ ፡ ባለፈው ፡ ተመልክተናል ። ከዚህ ፡ በተረፈ ፡ ደግሞ ፡ እንዲያደር ፡ ከጻፉት ፡ ከጥንታውያኑ ፡ የኢትዮጵያውያን ፡ ልማድ ፡ የለቀምን ፡ እንደሆነ ፡ ከዚህ ፡ የሚከተለው ፡ ምዕራፍ ፡ የሚያስረዳንን ፡ እናገኛለን ።

ምዕራፍ ፡ ፬ ።

በሰላም ፡ ጊዜ ፡ ንግድ-በጦርነት ፡ ጊዜ ፡ ሲዋጉ-ንጉሥና ፡ አንድ ፡ አንድ ፡ ያገር ፡ ልማድ-ሃይማኖት ፡ -ጋብቻ ።

ይኸው ፡ የካምና ፡ የሴም ፡ ዘር ፡ የሠለጠነው ፡ የሳባና ፡ የሀባሳን ፡ ዘር ፡ ከደቡብ ፡ ዓረብ ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ በጿጿ ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ግድም ፡ መጥቶ

ደምበኛ ፣ ሥልጣኔውን ፣ እስኪተክል ፣ ድረስ ፣ ከተከለም ፣ ዘኋላ ፣ ከኑብያ ፣
ወዲያህ ፣ ዠምሮ ፣ እስከ ፣ ኤርትራ ፣ ያሉት ፣ ሕዝቦች ፣ ያላቸውን ፣ የንግድ ፣ የልማድ ፣
የሃይማኖትና ፣ የጦርነት ፣ ሁኔታ ፣ ከዚህ ፣ እንደሚከተለው ፣ ነው ።

ንግድና ሸቀጥ ።

የሸቀጡ ፣ ዓይነት ፣ ከዚህ ፣ ቀደም ፣ እንደጸፍነው ፣ ዕጣን ፣ ከርቤ ፣ እንጨት ፣
የአውሬ ፣ ጥርስና ፣ ቀንድ ፣ ባርያ ፣ ደግሞ ፣ ከምሥራቅ ፣ የመጡት ፣ ሥልጡኖቹ ፣ ልብስ ፣
ሽቱ ፣ እንደ ፣ አንባር ፣ እንደ ፣ ዶቃ ፣ ያለ ፣ ጌጣጌጥ ፣ አያጡም ። ሸቀጥ ፣ ለሸቀጥ ፣
ሲገበያዩ ፣ መለኪያቸው ፣ ዛሬም ፣ በባላገር ፣ ሲደረግ ፣ እንደምናየው ፣ ክንድ ፣ መዳፍ ፣
ጣት ፣ ነው ። በተረፈ ፣ እንደ ፣ መቃ ፣ እንደ ፣ ዘንግ ፣ ያለ ፣ መለኪያ ፣ አላቸው ።
እንደ ፣ እህል ፣ የመሰለውንም ፣ የሚለኩበት ፣ የሸክላ ፣ ማሰሮና ፣ አንዳንዶቹም ፣ የነ
ሐስ ፣ ማሰሮ የመሰለ ፣ ነበራቸው ። ይኸም ፣ ሁኔታ ፣ እነሆ ፣ መሻሻል ፣ በላገኙ ፣ በላገሮቻ
ችን ፣ ዘንድ ፣ ዛሬም ፣ ሲሠራበት ፣ ስለምናይ ፣ እንደ ፣ ዘመኑ ፣ ርቀት ፣ የመሣሪያውና ፣ የሸ
ቀጡ ፣ ዓይነት ፣ ምንም ፣ ያህል ፣ ሊያስደንቀን ፣ አይችልም ።

በጦርነት ፣ ጊዜ ፣ ሲዋጉ ።

ሁለት ፣ ነገድ ፣ ሲጣላ ፣ ሁለቱም ፣ የጠላት ፣ ወገኖች ፣ ወደ ፣ ጦርነቱ ፣ ሥፍራ ፣
ጉዞ ፣ ያደርጋሉ ። በጉዞ ፣ ንጉሣቸው ፣ የግማሾቹ ፣ በሠረገላው ፣ ላይ ፣ ተቀምጦ ፣
(ጋራውን) ፣ ከፊት ፣ እንስሳው ይደምሰው ፣ እየጉተተው ፣ የግማሹ ፣ ንጉሥ ፣ በመሐል ፣
በእግሩ ፣ ወይም ፣ በከብት ፣ እየተጓዙ ፣ በዘፈን ፣ በጭፋሮ ፣ ወደ ፣ ጦርነቱ ፣ ቦታ ፣
ይኼዳል ። ጦርነቱም ፣ ሊጀመር ፣ አቅራቢያ የሰውን ፣ ልብ ፣ ለመቀስቀስ ፣ ጭፋሮው
ከፊተኛው ፣ ይደምቃል ። በሁለቱም ፣ እጅ ፣ ያለው ፣ የጦር ፣ መሣሪያ ፣ በትንሹ ፣ ይለ
ያያል ፣ እንጂ ፣ አብዛኛ ፣ ጊዜ ፣ ያው ፣ የታወቀው ፣ ደንጊያ ፣ (የሸለ ፣ ወይም ፣ ስለት
ያለው) ፣ ቀንድ ፣ ወንጭፍ ፣ አንክሴ ፣ ጦር ፣ ቢላዎ ፣ መጥረቢያ ፣ ቀስት ፣ ፍላጻ ፣
መመከቻው ፣ የቆዳ ፣ ጋሻ ፣ ከጋሻም ፣ በተለይ ፣ ዓይነት ፣ የተሠራ ፣ ነው ። ጡጊ
ያው ፣ የሚዠመረው ፣ ከሁሉ ፣ መሣሪያ ፣ በሚረገሰው ፣ በደንጊያ ፣ ነው ። ከሩቅ ፣
ዠምሮ ፣ እየተወራወሩ ፣ በተጠጋጉ ፣ ጊዜ ፣ የቀስቱ ፣ ከዚያም ፣ የአንክሴው ፣ የጦሩ
በትር ፣ ይቀጥልና ፣ ሲገናኙና ፣ ሲደባለቁም ፣ የቢላዎና ፣ የጨቤው ፣ ሥራ ፣ በተራው
ይደርሳል ። መቼም ፣ ሁለት ፣ ወገኖች ፣ ተዋግተው ፣ አንደኛው ፣ መሸነፋ ፣ የታወቀ ፣
ነው ። ዳሩ ፣ ግን ፣ የተሸነፈውና ፣ የተማረከው ፣ ወገን ፣ ወየለት ። ከምርክ ፣ ቀን ፣
ዠምሮ ፣ ማናቸውንም ፣ የአብሪት ፣ ሥራ ፣ አሸናፊዎቹ ፣ በተሸናፊዎቹ ፣ ይፈጽሙ
ባቸዋል ። ንጉሥ ፣ የነበረው ፣ የአሸናፊውን ፣ ንጉሥ ፣ ሠረገላ ፣ በእግሩ ፣ እየሄደ ፣
መጉተት ፣ የቀረውም ፣ እንደ ፣ ከብት ፣ ቀንባር ፣ ተሸክሞ ፣ በገመድ ፣ የፈጥኝ ፣ መታ
ሠርና ፣ እንደ ፣ ባሪያ ፣ ተቆጥሮ ፣ መሥራት ፣ መዋረድ ፣ መገጠጥ ፣ አለበት ። በዠግ
ንነት ፣ መዋጋቱንም ፣ አውቀው ፣ አሸናፊዎቹ ፣ በልባቸው ፣ ቢያከብሩትም ፣ ከምርክ ፣
በኋላ ፣ የውርደት ፣ ሥራ ፣ በራሱም ፣ በሚስቱም ፣ በቤተ ፣ ሰቡም ፣ ሁሉ ፣ ላይ ፣
ይፈጽሙበታል ። የተሸናፊው ፣ ቆንጆ ፣ ሚስት ፣ ወይም ፣ ልጅ ፣ ወዲያው ፣ ያሸና
ፈው ፣ ሚስቶች ፣ ይሆናሉ ። የቀሩት ፣ ይኸን ፣ የጋብቻ ፣ ዕድል ፣ ያላገኙት ፣ የባ
ርነት ፣ ሥራ ፣ ይሠራሉ ። ሳይዋጋም ፣ በቶሎ ፣ የገበረና ፣ ያመነም ፣ ሲኖር ፣ ከውር

ደት : አይድንም ። አንደ : እንስሳ : ወይም : እንደ : ሴት : እየተቆጠረ : መሰደብንና : መወቀስን : ይጨምራል ።

ንጉሥና : አንዳንድ : ያገር : ልማድ ።

እንደ : ዲዎዶር : አጻጻፍ : ግብዎች : ንጉሣቸውን : ፈርዖን : እንደሚሉት : ኢትዮጵያውያን : ደግሞ : በዚያን : ጊዜ : 2000-700 : ከክርስቶስ : ልደት : በፊት : ንጉሣቸውን : ሱተን : ይሉት : ነበር ። ሱተን : ማለት : በጥንታዊ : የግብፅ : ቋንቋ : የንጉሥ : ልጅ : ወይም : የንጉሥ : ቤተ : ሰብ : ማለት : ነው ። በተረፈ : የኢትዮጵያውያኖቹ : እንደ : ግብዎቹ : ንጉሥ : ከመንገሡ : በፊት : አንድ : ስም : ከነገሠ : በኋላ : ሌላ : ስም : (ስመ : መንግሥት) : ይሰጠዋል ። የዚህም : ልማድ : እነሆ : አስከ : ዛሬ : ድረስ : ሲቀጥል : እናያለን ። ከሞተ : በኋላ : ደግሞ : የአምላክነት : ደረጃ : ሲሰጡት : ከቀድሞዎቹ : አማልክት : ስም : ጋር : የተያያዘ : አድርገው : ሌላ : አዲስ : ስም : ይጨምሩለታል ። እንደዚህ : የበረከተ : ያንድ : ንጉሥ : ስም : በኋለኛው : ጊዜ : በአጻጻፍ : በታሪክ : ውስጥ : እየአሳሳተ : አስቸግሯል ።

ያመራረጣቸው : ወገን : ያንዱ : ነገድ : ከሌላው : መለያየት : አለበት ። ለምሳሌ : የናፓታና : የመርዌዎቹ : ወገኖች : ንጉሥ : የሚያነግሡት : ከሕዝቡውስጥ : መልኩ : ከአምላካቸው : ከአሞን : (አሚን-አሙን) : ምስል : ጋር : የተመሳሰለውን : ነው : መራጮቹ : ካህናቱ : ናቸው ። ከተመረጠም : በኋላ : በክብር : ከአምላኩ : ጋር : በይተካከልም : ወደዚያው : ይጠጋል ። የቀሩት : ደግሞ : ከላይ : ሲያያዝ : በባለባትነት : የወረደውን : ወይም : ቀንደኛ : ሆኖ : የተነሣውን : ወይም : ሹግና : ሆኖ ጠላትን የመለሰውን : አገር : በመውረርና : በጉብዝና ፤ የታወቀውን : ያነግሣሉ ። የሆነ : ሆኖ : ማንኛውም : አብዛኛው : ንጉሥ : ከነገሠበት : ጊዜ : ገምጧ : በዚያን : ዘመን : ወሰን : የሌለው : ክብርና : ሥልጣን : ነበረው ። በነገሠበት : አገር : ውስጥ : ከዛሬ : ዘመን : ዲክታተር : ይበልጥ : የልቡን : ይወራል ። የሚስቶቹ : ቁጥር : ወሰን : የለውም ። ሌሎች : ከፈቀደ : እህቱንም : ልጆቹንም ፤ የልጅ : ልጆቹንም : ማግባት : ይችላል ። እንደርሱ : ከጣዖት : ካህናት : በስተቀር : የቀሩት : ሹማምንቱና : ሕዝቡ : ዘመዶቻቸውን : ያገቡ : ነበር ።

ባንድ : ምክንያት : ወይም : በደጋ : የንጉሡ : እጅ : ወይም : እግር : የተቆረጠ : እንደሆነ : ቤተ : ሰቡ : ሁሉ : ክርሱ : ተለይተው ሙሉ : ሰውነት : ይዘው : ደስታ : እንዳያገኙ : እንደልማድ : ሆኖ : በውደም : በግድም : የማቆረጠ : ነበሩ ። ሲሞት : አብረው የሚሞቱ : አሉ ። ስለዚህ : የንጉሥ : ሕይወትና : አካል : የሁሉም : የሕይወት : መሠረት : ስለሆነ : አክብረው : ተጠንቅቀው : ይጠብቁታል ።

ያንደኛው : ነገድ : ንጉሥ : ወይም : ትልቅ : ሰው : የሞተ : እንደሆነ : በአባራ : እራሳቸውንና : ፈታቸውን : እየፈተጉ : የሚያለቅሱ : እንጂ : እራሳ

ቸውን ፡ የማይገድሉ ፡ አሉ ። የነገዱ ልማድ ፡ ልዩ ልዩ ፡ ነው ። ከወንድ ፡ ንጉሥ ፡ የሴት ፡ ንግሥት ፡ መርጠው ፡ በሴት ፡ የሚገዙ ፡ አሉ ። እነሱም እንደ ፡ በግሚያ ፡ እንደ ፡ አስማክ ፡ ያሉት ፡ ናቸው ። በመርዌም ፡ የኢትዮጵያ ፡ ንግሥታት ፡ የሚባሉ ፡ በሕንደኬ ፡ ስም ፡ የሚጠሩ ፡ ብዙ ፡ ሴቶች ፡ እንደነበሩ ፡ ከሥፍራው ፡ ስንደርስ ፡ እናገኛለን ።

ባለፈው ፡ በዝርዝሩ ፡ እንደ ፡ ሰማነው ፡ አንዱ ፡ ነገድ ፡ በዝሆን ፡ ሌላው ፡ በዓሣ ፡ ሥጋ ፡ ሌላው ፡ በጥራጥሬ ፡ እህል ፡ አንዱ ፡ በፍራፍሬና ፡ በዛፍ ሥር ፡ ምግብ ፡ የሚኖሩ ፡ አንዱ ፡ በዛፍ ፡ ላይ ፡ አንዱ ፡ በዋሻ ፡ የሚቀመጥ ፡ አንዱ ፡ ነገድ ፡ ሰው ፡ ሲሞትበት ፡ አሥሮ ፡ እዛፍ ፡ ላይ ፡ የሚያንጠለጥል ፡ ሌላው ፡ በመሬት ፡ የሚቀብር ፡ ወይም ፡ እሜዳ ፡ ላይ ፡ ጥሎ ፡ ድንጋይ ፡ የሚቆልል ፡ አንዱ ፡ ወደ ፡ ባሕር ፡ የሚጨምር ፡ አለ ። ልብስም ፡ እንደደረጃቸው ፡ ቅጠል ፡ ቆዳ ፡ ኬሻ ፡ ልብስ ፡ የሚለብሱ ፡ አሉ ። የጥንት የካም ፡ ወይም ፡ የኩሽ ፡ ነገድ ፡ በየሥፍራው ፡ የሚኖርበት ፡ ሕይወት ፡ ዛሬም ፡ ቢሆን ፡ በአማራም ፡ በትግሬም ፡ በላገር ይልቁንም ፡ በደቡብ ፡ ኢትዮጵያ ፡ በአሩሲ ፡ በባሌና ፡ በሌላውም ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ በአፍሪካ ፡ በእስያና ፡ በአውስትራልያ ፡ አህጉር ፡ ከሚኖረው ፡ ሕዝብ ፡ ሕይወት ፡ ምንም ፡ ያህል ፡ ልዩነት ፡ ያለው ፡ አይመስልም ። ነገር ፡ ግን ፡ ሥልጣኔን ፡ ከባቢሎንና ፡ ከምሥራቅ ፡ ይዘው ፡ የመጡት ፡ ወይም ፡ ከግብፅ ፡ ጋር ፡ ግንኙነት ፡ በማድረግ ፡ ሥልጣኔን ፡ የተከፈሉት ፡ ወገኖች ፡ ከሌላው ፡ ነገድ ፡ በቤትም ፡ ሥራ ፡ በመሣሪያም ፡ በልብስም ፡ በማናቸውም ፡ የኑር ፡ ደረጃ ፡ ከፍ ፡ ብለው ፡ ይገኛሉ ። መዳሪያ ፡ ሬደልና ፡ ንግግራቸውን ፡ የሚቀርጹበት ፡ የሰዋሰው ፡ መንገድ ፡ ሁሉ ፡ ነበራቸው ።

ሃይማኖት ።

የቀድሞ ፡ ኢትዮጵያም የሌላውም ፡ አገር ፡ ሕዝብ ፡ ሁሉ ፡ ስለ ፡ ሃይማኖትና ስለጋብቻ ፡ ሕግ ስለአልተሰጠው ፡ ራሱ ፡ በአሰበውና ፡ በራቀደው ፡ መንገድ ፡ ይኖር ፡ ነበር ። በሥልጣኔ ፡ ዝቅ ፡ ያለው ፡ በዛፍ ፡ በተራራ ፡ ያመልካል ፤ የሠለጠነው ፡ ወገን ፡ አምላክ ፡ መኖሩን ፡ ያምንና ፤ አምላኩን ፡ በሰው ፡ በፀሐይ ፡ በጨረቃ ፡ እየመሰለ ፡ ከዚያም ፡ በበሬም ፡ በበግም ፡ በአሞራም . . ሊያደርግ ፡ ይችላል ፡ በማለት ፡ በነዚህ ፡ እንደሰጠች ፡ ምስሉንና ፡ ሐውልቱን ፡ በድንጋይም ፡ በብረትም ፡ በብርም ፡ በወርቅም ፡ እየሠራ ፡ ለአማልክቱ ፡ ምስል ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ እያነጸ ፡ ለቤተ ፡ መቅደሱና ፡ ለአማልክቱ ፡ በየደረጃው ፡ ካህናትና ፡ ነቢያት ፡ አበልና ፡ ደረጃ ፡ እየተወሰነ ፡ የአምልኮ ፡ ሥራቸውን ፡ ያከናውናሉ ።

የጥንት ፡ የኢትዮጵያውያን ፡ አምልኮ ፡ ከዚያውም ፡ ከግብፅ ፡ የሚዋሰኑት ፡ የናፓታና ፡ የመርዌዎቹ ፡ አምልኮአቸው ፡ ከግብፅ ፡ ይገናኛል ። ሁለቱም ፡ ወገኖች ፡ በመገመሪያ ፡ ከምን ፡ የኖህን ፡ ልጅ ፡ እንደአምላክ ፡ ያመልኩት ፡ ነበር ፡ ይባላል። ነገር ፡ ግን ፡ በጣም ፡ የታወቁት ፡ አማልክት ፡ አሞን ፤ አሲሪስ ፤ ኑም ፤ ቶት ፤ አሲስ ፤ ሴት ፡

ሳቴ ፣ ሐጸር ፣ (ሐትሐር) ሳራ፡፡ ፍቸው ። ግባይም ፣ ራሱ ፣ ጸሐይም ፣ ራሷ ፣ አማልክት ፣ ፍቸው ። የተራቀቁት ፣ ደግሞ ፣ ግባይና ፣ ፀሐይ ፣ ሁለቱም ፣ የአምላክ ይኸውም ፣ የአሞን ፣ ስጦታ ፣ ስለሆኑ ፣ ግማሽ ፣ አማልክት ፣ ፍቸው ፣ ሲል ፣ ያገኛል ። ከክርስቶስ ፣ ልደት ፣ በሬት ፣ ከ፲፯ኛው ፣ መቶ ፣ ግመት ፣ ገምሮ ፣ ክርስትና ፣ እስኪሸረው ፣ ድረስ ፣ አሞን ፣ ሁሉን ፣ ደምስሶ ፣ ፀሐይም ፣ ዋናውም ፣ አምላክ ፣ እሱ ፣ ሆኖ ፣ በታላቅ ፣ ክብርና ፣ ገናናነት ፣ በቴብ ፣ በመርዌ ፣ በናፓታ ፣ ሲመለክበት ፣ ሲሰገድለት ፣ ኖርዋል ። የርሱንም ፣ አምላክነት ፣ ከዚህ ፣ ሰፋ ፣ በለ ፣ አኳኋን ፣ ወደ ፣ ሬት ፣ በናፓታው ፣ በፒያንኪና ፣ በታላቅ ፣ ፈርዖን ፣ በራምሲስ ፣ ዘመን ፣ ላይ ፣ ጽፈንለታል ፡

በተረፈ ፣ የአገር ፣ ሕዝብ ፣ በሙሉ ፣ በሕብረት ፣ የሚያከብረው ፣ አንዱ ፣ አውራጃ ፣ ከሌላው ፣ ይበልጥ ፣ ለግሉ ፣ የሚወደውና ፣ የሚያከብረው ፣ አንድ ፣ አንድ ፣ አምላክ ፣ አለው ። ከሁሉ ፣ ከፍ ፣ ያለቸው ፣ ፀሐይ ፣ ግን ፣ በአሞን ፣ ስም ፣ በመላው ፣ ኢትዮጵያ ፣ (መርዌ) ፣ ተከብራ ፣ ይሰገድላት ፣ ነበር ። ከኢትዮጵያ ፣ ሰሜን ፣ ከግብፅ ፣ ደቡብ ፣ ምሥራቅ ፣ የሚገኙት ፣ የብለሚ ፣ (አገው ፣ ?) ሰዎች ፣ የሰው ፣ ቍርባን ፣ ለፀሐይ ፣ ያቀርቡላት ፣ ነበር ፣ ይባላል ። በዋሻ ፣ ነዋሪ ፣ በበረሀ ፣ ተቀማጭ ፣ የተባሉት ፣ ሁሉ ፣ በልዩ ፣ ልዩ ፣ ግዴነት ፣ ፀሐይን ፣ (አሞንራ) ያመልኩ ፣ ነበር ። የመርዌ ፣ ነገሥታት ፣ እንደቴብ ፣ እንደመምሬስ ፣ የግብዖች ፣ ነገሥታት ፣ የአሞንራ ፣ (የፀሐይ) ፣ ከሀናት ፣ ሲሆኑ ፣ ሚስቶቻቸው ፣ ደግሞ ፣ የሙት ፣ (የጨረቃ) ፣ ከሀንነት ፣ ነበራቸው ።

ጋብቻ ።

በዚህ ፣ ዘመን ፣ ሕዝቡ ፣ ሁሉ ፣ የጾራትና ፣ የክርስትና ፣ የቡድህ ፣ ወይም ፣ የእስላም ፣ ሕግ ፣ ስለሌለው ፣ ነገሥታቱም ፣ ሹማምንቱም ፣ ሕዝቡም ፣ ብዙ ፣ ሚስት ፣ ያገባሉ ። ከባዶድ ፣ ወገን ፣ ካገቡ ፣ በኋላ ፣ አባታቸው ፣ የሞተ ፣ እንደሆነ ፣ እናታቸውን ፣ እህታቸውን ፣ ልጃቸውንም ፣ ሊያገቡ ፣ ይችላሉ ። በለፈው ፣ እንደ አነበብነው ፣ በአንዳንድ ፣ ነገድ ፣ ዘንድ ፣ ሚስት ፣ ልጅ ፣ እናት ፣ ከብት ፣ ሁሉ ፣ የጋራ ፣ ነው ፣ ኔንጂ ፣ እገሊት ፣ የአገሌ ፣ ሚስት ፣ ናት ፣ ብሎ ፣ መወሰን ፣ አልነበረም ። ይኸም ፣ ለዛሬ ፣ ጊዜ ፣ አሰቃቂ ፣ ሲመስለን ፣ በዚያን ፣ ጊዜ ፣ የተለመደ ፣ በመሆኑ ፣ ምንም ፣ አይሰጋበትም ፣ ነበር ።

ጳውሎስ ፣ "እንዴት ፣ ያምናሉ ፣ መምህር ፣ የሌላቸው ፣ ሐዋርያ ፣ ያልተላከላቸው ፣ እንዳለው ፣ በዚህ ፣ ዘመን ፣ እንኳን ፣ ሌላው ፣ ሕዝብ ፣ የአሥራኤል ፣ ወገኖች ፣ እንኳን ፣ ሙሴ ፣ በደብረ ፣ ሲና ፣ አሠርቱ ፣ ትእዛዛትን ፣ ተቀብሎ ፣ ሕጉን ፣ በእስራኤሎች ፣ ዘንድ ፣ እስኪያጠናው ፣ ድረስ ፣ ይኸ ፣ ልማድ ፣ ሳይደርስባቸው ፣ አልቀረም ፣ አባታቸው ፣ አብርሃም ፣ ሚስቱ ፣ ሣራ ፣ ያባቱ ፣ ልጅ ፣ ለህቱ ፣ ነበረች ፣ ወንድሙ ፣ ሎጥ ፣ በሸመገለ ፣ ጊዜ ፣ ከሴት ፣ ልጆቹ ፣ ጋር ፣ ይተኛ ፣ እንደነበረ ፣ መጽሐፍ ፣ ቅዱስ ፣ ይናገራል ። ከዚያ ፣ ወዲህም ፣ እስከ ፣ ቅርብ ፣ ጊዜ ፣ ድረስ ፣ ዘራችንን ፣ ከሌላ ፣ አንደበልቅም ፣ በማ